

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická

Diplomová práce
HISTORIK JINDŘICH ČADÍK
Vít Řehoř

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, ... 20...

.....

Historik Jindřich Čadík

Obsah

Historik Jindřich Čadík	4
Úvod	1
1. Životní osudy	11
1.1 Od narození	11
1.2 Rodina	12
1.3 Studium	12
1.4 Asistentem na univerzitě	13
1.5 Manželství	14
1.6 Působení v Plzni	15
1.7 Ředitel umělecko-průmyslového muzea v Plzni	17
1.8 Činnost na Karlově univerzitě	22
2. Druhá světová válka	26
2.1 Vězeň nacismu	29
3. Poválečné období	32
4. Politický vězeň za komunismu	33
4.1 Únor 1948	33
4.2 Politické procesy v letech 1948 – 1953	35
4.3 Proces s Jindřichem Čadíkem	40
5. Poslední období života Jindřicha Čadíka	53
6. Dílo Jindřicha Čadíka	55
6.1 Stručný přehled významnějších prací	55
6.2 Hugo Boettinger	60
6.3 Špachtle a paleta úsměvná	64
Závěr	68
SUMMARY	71
Použité prameny a literatura:	72

Přílohy:	77
Bibliografie Jindřicha Čadíka	77
Obrazová příloha:.....	89

Úvod

„In memoriam

PROF. JINDŘICH ČADÍK ZEMŘEL

*Dne 1. ledna 1979 zemřel v požeňnaném věku 87 let Jindřich Čadík, emeritní profesor klasické archeologie na Karlově univerzitě a dlouholetý ředitel Umělecko-průmyslového muzea v Plzni. Jeho dlouhý život zahrnul řadu etap vývoje české archeologie, dějin umění a muzejnictví, byl prvním českým archeologem – muzejníkem světové úrovně a jedním ze zakladatelů vědeckého studia dějin uměleckého řemesla u nás. Z jeho prací z dvacátých let si podnes udržela význam knížka *O čarovné moci mrtvé hlavy* (Praha 1922) a knihy *O skle antickém* a *O jihoruském antickém šperku*, vydané jako ročenky Umělecko-průmyslového muzea v Plzni, podobně jako pozdější synteticky pojatý *Úvod do vázové keramiky řecké; brilantní kapitola o řeckém umění patří k nejlepším částem melantrišských Dějin lidstva. Z jeho četných prací o současném umění a umělcích vzpomeňme zde aspoň česky a francouzsky vydanou monografii o Drahoňovském a půvabnou knížku vzpomínek Špachtle a paleta úsměvná.**

*Dvě části jeho dlouhého života byly spojeny s národním muzeem, shodou okolností stály na opačných koncích jeho odborné činnosti. Poprvé to bylo těsně po první světové válce, kdy se jako univerzitní asistent se zcela nedostatečným platem ucházel o místo v Národním muzeu, zkušebně zde pracoval, ale nakonec tehdeším kuratoriem nebyl přijat a odešel do Plzně. Podruhé to bylo v roce 1970, kdy ve svých 78 letech vedl přípravu výstavy *Antické sklo*, pořádané u příležitosti mezinárodního kongresu *Asociace pro dějiny skla* v Praze, a přednášel zde také po několik let v kursech *Lidové univerzity*, než mu pokročilý věk a nemoc v této činnosti zabránily. Sluší se ještě připomenout, že mezi pracovníky Národního muzea byli a jsou jeho žáci, kteří nesou ve svých srdcích jeho památku.“*

Jan Bouzek¹

Tolik Jan Bouzek ve svém článku v Časopisu Národního muzea z roku 1980, jako vzpomínku na Jindřicha Čadíka, který zemřel 1. 1. 1979. Celkem obyčejný život jakéhosi archeologa-muzejníka, dalo by se na první pohled říci. Že tomu tak nebylo a že lidský osud je

---

¹ BOUZEK, Jan. Profesor Jindřich Čadík zemřel. *Časopis národního muzea*. 1980, roč. 149 s. 82.

nevyzpytatelný za jakýchkoli okolností, by mělo být smyslem mé práce. Ta jak doufám čtenáře zaujme alespoň stejně tak, jako mě zaujal život profesora Jindřicha Čadíka, do něhož jsem měl možnost nahlédnout při studiu materiálů nutných ke zpracování této práce.

O tom, že nešlo o ledajakou osobu, svědčí mnohé články a vzpomínky na něj, dochované i navzdory tomu, že komunistický režim dělal vše pro to, aby jeho jméno bylo doslova vymazáno z lidské paměti. Neměl ani mnoho potomků (jeho jediná dcera Blažena zemřela bezdětná), kteří by dál živilí vzpomínku na něj a zasazovali se o pokračování v jeho tvorbě, tak jak tomu bývá u mnohých jiných rodin. I toto byl jeden z mnoha důvodů, proč jsem se rozhodl sepsat tuto práci a prostudovat tak rozsáhlé dílo významného historika. Nejen proto, aby nedošlo k zapomenutí jména profesora Jindřicha Čadíka, ale také, abychom nezapomínali ani na hodnoty jako je odvaha, uctivost, soucit a občanské cítění, kterými byla obdařena jeho osoba. Tyto hodnoty s ohledem na předloženou práci dle mého názoru nabývají ještě většího významu při těch nejnáročnějších životních situacích a má je v sobě, jak sám doufám, každý z nás.

Našlo se mnoho dalších lidí, kteří udrželi tohoto výjimečného člověka v paměti a dokázali na něj v dobrém vzpomínat nejen v podobě ústní, ale také písemné. Tak jak o tom svědčí například uvedený článek jednoho z jeho mnoha žáků, profesora Jana Bouzka. Za panem profesorem Bouzkem jsem se vypravil hned jako první a poprosil ho o krátký rozhovor. Bez váhání souhlasil a já jsem se dozvěděl mnoho dalších užitečných informací popsanych v textu a odkazy na další zdroje. Profesor Bouzek se s Čadíkem podle svých slov několikrát setkal nejen v Praze na akademické půdě, ale také v Plzni v jeho bytě, kam si vlídný profesor Čadík zval své žáky, kolegy a nástupce ke konzultacím a poradám, jimž byl vždy vřele nakloněn, a rád poradil potřebným.

Další, kdo profesora Jindřicha Čadíka velice dobře znal, byla paní Marie Dufková, která dnes spravuje sbírku klasické archeologie v Národním muzeu. Byla jeho dlouholetou žačkou a později i rodinnou přítelkyní, podílela se s Čadíkem i na jedné knize. I s ní jsem se sešel ke krátkému povídání a ujistil se o tom, jak moc byl profesor u svých žáků oblíben. Její vzpomínky jsou velice přínosné nejen faktograficky, ale i pro představu profesurovy charakterové stránky a vedly podle všeho ke vzniku mnoha dalších vzpomínkových článků v různých novinách, sbornících a časopisech.

Hodně se touto osobou zabývali také Bronislav Losenický, Miloš Šolle a Antonín Beneš, kteří věnovali profesorově památce mnohé články v tiskovinách.

Hezkou vzpomínku na profesora Čadíka má i paní Dagmar Braunová, která je kurátorkou Umělecko-průmyslového muzea v Plzni a laskavě mi zapůjčila i vzpomínkový dopis doktora

Karla Škrábka, jehož úryvky jsou v textu rovněž použity. Při studiích na vysoké škole byla u něj na zkoušce, nejspíše z klasické archeologie a vzpomíná, jak již starý pan profesor nazývající ji mořskou vílou, během zkoušení několikrát usnul. Nicméně ihned po probdění věděl prý přesně, o čem byla řeč, a zkoušení pokračovalo. Jeho laskavost, s jakou ke svým žákům přistupoval, zmiňují všichni jeho studenti.

Jeho žákem nebyl aktér dalšího provedeného rozhovoru, který je v mém textu zmíněn, a sice hudební skladatel Jan Děd. Ten mi poskytl cenné vzpomínky nejen na profesora Čadíka, ale hlavně na život jeho dcery Blaženy, s níž se velice dobře znal.

Ve své práci, jak z výše uvedeného textu vyplývá, jsem v dosti hojné míře využil alternativní vědeckou metodu orální historie. Ta je využívána širokým okruhem badatelů jak z řad vědeckých pracovníků, tak i laiků, provádějících výzkumnou činnost v nejrůznějších společenských a humanitních oborech. Tuto metodu jsem využil z několika důvodů. Předně je to v dnešní době metoda pro výzkum novodobých dějin hojně využívaná a představuje řadu postupů, jejichž pomocí jsou získávány nové poznatky ve zkoumané oblasti. A to formou ústního sdělení konkrétního jedince, který v rozhovoru poskytuje své individuální názory a osobní prožitky. Jejím cílem není získávání faktů, ale obohacení badatelových poznání o osobě vypravěče, případně o dané události.²

Dalším důvodem využití této metody byl značný nedostatek písemných pramenů a literatury. V počátečních fázích vzniku mé práce bylo pro mě velkým překvapením zjištění, že o tak významné osobnosti, jakou profesor Čadík bezesporu byl, není bohužel sepsána žádná monografie. To mou práci hned od počátku značně ztížilo, jelikož veškeré informace jsem musel čerpat především z archivních pramenů, jeho vlastní tvorby a pouze několika článků dochovaných v různých periodících. I tak jsem však v práci použil mimo rozsáhlé heuristiky další vědecké metody. Bylo nutné analyzovat veškeré jeho dílo a interpretovat nejvýznamnější práce tak, aby nenarušily celý kontext práce předložené. Dále jsem se pokusil i o komparaci jeho činnosti, ať muzejní, nebo odbojové s jinými aktéry.

Ve své práci se zabývám mikrohistorií, což je součást odvětví historie zabývající se studiem minulosti v malém měřítku. Obvykle studuje osudy malých komunit, jednotlivců menšího významu nebo analyzuje jednotlivé obrazy.

Nejdůležitější etapou mé práce bylo nashromáždit, zpracovat a vytěžit z relevantních pramenů co největší množství informací týkajících se osoby Jindřicha Čadíka. Navštívil jsem proto mnohé archivy, knihovny a muzea, kde se dal předpokládat jakýkoliv jejich výskyt.

---

² VANĚK, Miroslav. *O orální historii s jejími protagonisty a zakladateli*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009. ISBN 78-80-7285-107-2.

Cílem této práce pak bylo poskytnout čtenáři chronologicky seřazený přehled nejdůležitějších etap života Jindřicha Čadíka, které se prostřednictvím dostupných pramenů daly zachytit. Dále stručně nastínit poměry v plzeňském muzeu i na Karlově univerzitě. Popsat okolnosti jeho zatčení nacisty za druhé světové války. Určitý prostor v textu pak věnovat i vzniku a průběhu politických procesů v padesátých letech jakožto okolnosti, která značně ovlivnila jeho život. A dále pak samozřejmě popsat průběh samotného procesu s Čadíkem.

Práce má za cíl také přiblížit profesorovo dílo prostřednictvím zestručnění obsahu jeho děl tak, aby byl podán důkaz o široké oblasti jeho zaměření a různorodosti zájmů jeho života. Byl nejen muzejníkem a pedagogem, ale zajímal se také o hudbu a výtvarné umění, znal se osobně s mnoha umělci, kteří jsou dnes pokládáni za české velikány.

Součástí této práce je také podrobná bibliografie jeho díla, která se nachází na konci textu. Byla vypracována jako rešerše ve Studijní a vědecké knihovně města Plzně paní Lindou Hajžmanovou a obsahuje přes dvě stovky záznamů děl, jichž je Čadík autorem, nebo se na nich nějakým způsobem podílel.

Pevně věřím, že čtenáře má práce zaujme a poskytne mu lepší přehled o životě lidí žijících v popisovaném období, jelikož jsem si vědom toho, že takovýchto složitých životních osudů bylo bohužel nespočet.

Doufejme tedy, že znalost poměrů panujících při změnách politických režimů nám pomůže vyvarovat se chyb a nespravedlností do budoucna a zabrání páchání nelidských činů na lidech samotných.

1. Životní osudy

1.1 Od narození

Jindřich Čadík se narodil 10. března roku 1891 v obci Stračov, která se nachází ve východních Čechách nedaleko obce Sadová u Hradce Králové. Roku 1891 uplynulo 25 let od bitvy prusko-rakouské války, která tuto oblast zařadila do mapy historie. Vojenská událost z roku 1866 odehrávající se v blízkosti Čadíkova rodiště jako by předznamenala nelehký osud i celého jeho života.

V období 90. let 19. století dochází v českých zemích k nebývalému rozvoji v oblasti hospodářské, průmyslové a vědecké. Představíme-li si rok 1891, pomůže nám to zajisté uvědomit si, jak neuvěřitelně dlouhý a pestrý musel být život profesora Čadíka.

V roce 1891 kupříkladu v Praze zahájila svůj provoz první elektrická tramvaj známého vynálezce a podnikatele Františka Křižíka, která se proháněla na dnešní Letné. Do té doby jezdily pouze koněpřežné vyráběné firmou známého českého podnikatele a průmyslníka Františka Ringhofera. V čele Václavského náměstí bylo dokončeno budování majestátní budovy Národního muzea. Do té doby muzeum provizorně sídlilo ve Šternberském a Nosticově paláci pod názvem Muzeum Království českého. A v neposlední řadě byla na Petříně, díky podnětu zakladatelů Klubu českých turistů Dr. Viléma Kurze a Vratislava Pasovského, vystavěna po vzoru Eiffelovy věže Petřínská rozhledna. Snažení celého národa bylo korunováno dokončením Výstaviště, kde byla v létě uspořádána jubilejní zemská výstava. Původně měla být všeobecná, ale po bojkotu německých podnikatelů se stala přehlídkou rozvoje a vyspělosti českého průmyslu a podnikavosti a demonstrovala jeho sílu a samostatnost.³

K rozvoji a stavbám nových objektů nedocházelo samozřejmě jen v Praze. I v jiných českých městech byly prováděny rozsáhlé úpravy a rekonstrukce obecních budov, škol a kostelů. Jedním takovým byl i kostel ve Vysokém Mýtě, na jehož stavbě se kromě mnoha jiných podílel i stavitel z pocházející z obce Stračov Josef Čadík, otec Jindřicha Čadíka.

---

³ PERNES, Jiří. *Pod habsburským orlem*. Nakladatelství BRÁNA, s.r.o. Praha 2001.

1.2 Rodina

V matrice narození této obce z let 1862 - 1891, která je uložena ve státním oblastním archivu Zámorsk, je zaznamenán původ Čadíkovy rodiny.

Rodina Čadíkových žila dlouhá léta v bytovém domě č. p. 72.⁴ Jindřich Čadík se narodil 10. března roku 1891. Jeho otec Josef Čadík byl synem Václava Čadíka, domkáře a venkovského obuvníka z obce Stračov. Pracoval nejprve po vzoru otce jako stavitel, později jako stavební dozorce a jako městský úředník.

Matka Jindřicha Čadíka Anna pocházela z rodiny kováře Vestfala, která také žila ve Stračově, a to v domě č. p. 81. Celá rodina byla pětičlenná, Jindřich Čadík, (čárka) druhým jménem Alois, byl prostředním ze tří bratrů. Mladší se jmenoval Václav a později působil jako tajemník lidové strany v Olomouci a starší Josef po otci.⁵

Nelehké životní poměry na malé vsi nejspíše nevedly k životnímu blahobytu, a tak, když otec převzal pod Mockrovým vedením dlouholetou restauraci chrámu sv. Vavřince ve Vysokém Mýtě, se celá rodina přestěhovala do Mýta. To bylo malému Jindřichovi 3 roky. Zde pak bydleli na tehdejší Litomyšlském předměstí, ve vilové čtvrti v č. p. 210.⁶

1.3 Studium

Ve Vysokém Mýtě Čadík také vychodil pětiletou národní školu. Po ukončení byl přijat na zdejší klasické gymnázium, kam chodil 8 let. Studoval velice pilně a roku 1909 odmaturoval s vyznamenáním. Jeho profesory v oboru historie a klasické filologie byli Antonín Hodáň, Dr. Jan Pražák a Otmar Vaňorný.⁷

Právě na Vaňorného a na jeho dlouhou dobu jediný překlad Homéra Čadík s obdivem a úctou nejvíce vzpomínal. Tento zájem o antiku probuzený ve středoškolských letech ho pak provázal po celý život a byl hlavní náplní jeho práce.

---

⁴ Státní oblastní archiv Stračov, matrika N 1862 – 1891, inv. Č. 8733.

⁵ Tamtéž.

⁶ Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík

⁷ Tamtéž.

Roku 1906 jeho otec zemřel a od této doby se musel Čadík sám starat o živobytí. Poslední dvě léta střední školy byl varhaníkem u sv. Vavřince, což byla také nejspíše okolnost, která ovlivnila duchovní a kulturně historické zaměření profesora života.⁸

Na univerzitu byl přijat roku 1909. Odstěhoval se tedy do Prahy, kde bydlel od roku 1909 v ulici Pod Slovany na Praze 2.⁹ Praha byla v této době kulturním a společenským centrem nejen všech Čechů, ale i všech Slovanů. Působilo zde mnoho umělců, vynálezců i literátů a tak není divu, že se v tomto prostředí pravděpodobně silně zformoval jeho vlastenecký a slovanofilský duch.

Studoval na filosofické fakultě české univerzity v Praze, kde díky své pílí patřil mezi nejlepší žáky. Jeho oborem byla archeologie klasická a prehistorická, klasická a románská filologie a všeobecné dějiny umění.

Stal se žákem a pracoval zde pod vedením profesorů H. Vysokého¹⁰, K. Chytila, L. Niederleho, ale do kontaktu přišel také s takovými jmény, jako byli profesori Nejedlý, Šusta, Peroutka či Groh.

1.4 Asistentem na univerzitě

Jeho neobyčejně horlivá práce a řada velmi důkladných samostatných prací (např.: *Boreas a Oreithya*, *Smrt Orfeova*, *Makron, malíř vás*) mu roku 1911 vynesla funkci asistenta. Navržen byl 9. 12. 1911 doktorem Hynkem Vysokým. Návrh byl jednomyslně schválen a Jindřich Čadík se stal od 1. 1. 1912 asistentem Ústavu pro klasickou archeologii u doktora Hynka Vysokého. Jako jeho pozdější nástupce vchoval pak sám za dlouholeté pedagogické činnosti desítky žáků. O rok později, 28. října 1913 promoval prací *Makron, malíř vás* na doktora filosofie s nejlepším výsledkem rigorosa.¹¹

Ustanovení asistentem bylo na dva roky a muselo se opakovaně obnovovat. K tomu docházelo pravidelně až do roku 1921.

---

⁸ LOSENICKÝ, Bronislav. Historik umění a vězeň totalitních režimů: na Nový rok před osmnácti lety zemřel vědec nezdolného charakteru. *Plzeňský deník*. 1997, roč. 6, č. 2, s. 11. (3. 1. 1997).

⁹ Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík

¹⁰ VYSOKÝ, Hynek. 1860 - 1935 Narozen v Rychnově, první profesor archeologie a ředitel Archeologického ústavu.

¹¹ Archiv Univerzity Karlovy, katalog 13, inv. č. 139.

K tomuto postu náležela i odměna, tzv. renumerace, která činila 1000 korun a vyplácena byla jednou za rok. Nebylo to mnoho, z čeho musel Čadík vyžít, a tak mu byla v letech 1915 a 1917 vyplácena i zvláštní podpora v tísni 500, respektive 600 korun.¹²

Jako asistent Ústavu klasické archeologie pečoval zejména o bohatou knihovnu. Tu velice pečlivě uspořádal a navíc se svou intervencí postaral o získání antických váz. Čadík byl již v té době velice aktivní. V jednom případě se například zasadil o to, že továrník Kretschmer sbírku svých drahocenných váz ústavu nakonec daroval, poté co došlo k tomu, že na přednostou ústavu již zakoupenou sbírku nezbyly finanční prostředky.¹³

Roku 1914 obdržel stipendium ministerstva kultury a vyučování a podnikl studijní cestu po německých muzeích. Strávil zde čtvrt roku, během něhož navštívil muzea v Mnichově, Berlíně, Hamburku, Drážďanech a mnohá další.

Na další cestu se pak vydal roku 1920, tentokrát do Itálie, kdy obdržel stipendium na vědeckou cestu ve výši 10 000 korun. Strávil zde opět 3 měsíce a navštívil muzea v Římě, Neapoli, Pompejích, Florencii, Bologni aj.

1.5 Manželství

Čadík bydlel od roku 1909 v ulici Pod Slovany na Praze 2, pak krátce (1914) ve Vratislavově 68 na Praze 4 a od roku 1915 v Nuslích na Přemyslově nábřeží č. p. 44.¹⁴

V době studií se nejspíše seznámil se svou budoucí ženou Blaženou Hoftovou. Ta pocházela z prosté rodiny žijící na Královských Vinohradech. Její otec byl průvodčí tehdejší ještě koňské tramvaje. Blažena byla od svých dvou let sirotek, neboť matka zemřela při porodu a otec právě, když jí byly dva roky. Vystudovala obchodní školu.¹⁵

Oddáni byli 21. 12. 1915 v kostele Nejsvětější Trojice v Praze.¹⁶ Žili tedy na Přemyslově nábřeží v Nuslích. Roku 1918 se jim narodily dvě dcery, starší Blažena, která v dospělosti pracovala nejprve jako úřednice KNV, později jako učitelka a vychovatelka v Plzni, kam se celá rodina o pár let déle přestěhovala. Druhá jejich dcera Jindřiška zemřela v dětském věku.¹⁷

---

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík

¹⁵ Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

¹⁶ Státní oblastní archiv Stračov, matrika N 1862 – 1891, inv. Č. 8733.

¹⁷ Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

Na dceru Blaženu i její matku si vzpomíná pan Jan Děd, který se znal s celou rodinou od konce čtyřicátých let, kdy se spojily jejich osudy.

„My jsme se znali i s paní Čadíkovou, jeho manželkou, jelikož Čadík i můj otec byli zavřeni v Leopoldově. Tam se sice nestýkali, ale my jsme jezdili dost často spolu z Plzně ve stejnou dobu na ty návštěvy. Oni je nejspíš museli dělat podle měst nebo nějakých pořadníků, jelikož to vždycky vyšlo takhle společně. Během těchto častých cest jsme se pak spřátelili.“

Odpovídá na otázku, odkud se s rodinou znal. Dále mě samozřejmě zajímal osud Čadíkovy dcery: *„Blaženka měla několik semestrů filosofie, potom musela studium kvůli komunistům přerušit. Dělalala potom ve Škodovce u Revolveru, když jí zavřeli otce. Na sklonku jeho života se o něj starala i nějak o to jeho dílo myslím, že ho dost zachránila. Mnoho let strávila jako učitelka na mateřské škole. Já jsem jí znal velice dobře, jelikož kamarádila s paní učitelkou Horovou, která bydlí u mě v baráku. Takže vždycky, když k ní šla na návštěvu, zastavila se i u mě, a tak jsme se znali poměrně dobře.“* Pokračuje pan Děd ve vyprávění. O jeho vzpomínkách na profesora Čadíka se zmíním později v kapitole pojednávající o věznění za komunismu.

1.6 Působení v Plzni

Roku 1917 mu bylo městskou radou v Plzni nabídnuto místo vědeckého bibliotékaře a tajemníka Západočeského umělecko-průmyslového muzea.

Umělecko-průmyslové muzeum existovalo samostatně od roku 1885, kdy se jako jeden ze tří oborů vedle historického a přírodního vyčlenilo z Historického muzea. Jeho vedením byl pověřen architekt Josef Škorpil¹⁸. Společným problémem všech muzeí po rozdělení byly nevyhovující prostory, v nichž byly sbírky umístěny. Velmi brzy proto začaly správci muzeí uvažovat o vhodnějších prostorách. Nakonec byla jako nejvhodnější řešení zvolena stavba nové budovy. Autorem projekčních prací nové honosné budovy byl sám ředitel Josef Škorpil. Plány byly dokončeny roku 1895 a částka určená na stavbu dosahovala výše 274 000 zlatých. Stavbou byl pověřen usnesením obecního zastupitelstva stavitel Eduard Kroh z Plzně. Nová budova získala pozemek vymezený Kopeckého a Šafaříkovými sady a byla dostavěna v roce 1901 na místě bývalých městských hradeb v sousedství františkánského kláštera z obecních

---

¹⁸ ŠKORPIL, Josef. Architekt a první ředitel Umělecko-průmyslového muzea v Plzni. Narozen 28. 7. 1856 ve Vysokém Mýtě. Jeden z nevýznamnějších všestranných muzejních praktiků své doby.

financí.¹⁹ Všechny sbírky sem byly přestěhovány ze starých prostor bývalého gymnázia, dnešní budovy knihovny ve Smetanových sadech.²⁰

V té době bylo toto muzeum jedním z nejmodernějších vědeckých pracovišť u nás. Čadík místo přijal nejspíše i díky známosti s Josefem Škorpilem, který pocházel z Vysokého Mýta. Dojížděl tedy do Plzně sloužit zpočátku pouze provizorně a jen na několik dní v týdnu. Teprve od roku 1919, kdy se po válce stal ředitelem znovu Josef Škorpil, měl místo trvalé. Roku 1921 již jako stálý člen umělecko-průmyslového muzea v Plzni se vzdává funkce asistenta v ústavu klasické archeologie.

Následující rok se stěhuje z Prahy do Plzně, na tehdejší Benešovo náměstí²¹ č. p. 3, kde od roku 1922 trvale bydlel.²²

Vybavení bytu je popisováno ve spisu z konce 40. let, kdy byl vyšetřován státní bezpečností: *„Čadík a jeho manželka obývají byt o 6 místnostech se vším příslušenstvím (koupelna, spíž, kloset a velká předsíň). Byt se nachází ve druhém poschodí a bylo dobře tento byt rozdělit pro dvě rodiny. Ve všech místnostech je zaveden plyn a elektrické osvětlení. Dále jsou v místnostech kamna na způsob krbu. Je to velice slunný byt přepychově zařízen. Nachází se zde hlavně obrazy, koberce, knihovny s velmi cennými věcmi, starožitnosti, porcelán, broušené sklo, dvě radia, klavír, psací stroj a spousta jiných věcí.“*²³

V Plzni se mu velice zalíbilo, jednak nová muzejní budova, jednak obdržený byt, který se nacházel na vhodném místě, a navíc zde působilo mnoho ambiciózních lidí. Ve vedoucím postavení Čadíkův vlastní ředitel Josef Škorpil, v historickém muzeu Fridolín Macháček²⁴ a v národopisném muzeu Ladislav Lábek²⁵ zajišťovali městu kvalitní podmínky pro rozvoj fundované vědy. Postupně se tak zde rodí hvězdná plejáda českých muzejníků, kteří jsou dodnes legendami plzeňské historiografie. Společně pak byli všichni tři opěrnými body plzeňské kultury a povznesli zdejší muzejnictví na evropskou úroveň.²⁶

---

¹⁹ FRÝDA, František. – METLIČKOVÁ, Jarmila. Plzeňská muzea, střediska hmotné paměti západních Čech. In: *Západočeský historický sborník*, sv. 1. Plzeň. s. 160 – 161.

²⁰ Dnešní studijní a vědecká knihovna.

²¹ Dnešní náměstí Míru.

²² Archiv města Plzně; Domovský arch č. 606.

²³ Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

²⁴ MACHÁČEK, Fridolín. Tajemník Městského historického muzea a městský archivář v Plzni, narodil se 20. března 1884 v Praze a zemřel 29. března 1954 v Plzni. Historikem ve dvacátém století. IV., Fridolín Macháček - historik, archivář, muzeolog / autorka textu Kristýna Zivalová; edice svazku a redakční úpravy Naděžda Morávková

²⁵ LÁBEK, Ladislav. Zakladatel a dlouholetý ředitel Národopisného muzea Plzeňska, narodil se 27. 1. 1882 v Plzni a zde také zemřel 26. 5. 1970.

²⁶ MORÁVKOVÁ, N.; Miloslav Bělohávek a Plzeňská historická škola. Plzeň. 2008.

Pan Karel Škrábek²⁷ ve svém vzpomínkovém dopise na Jindřicha Čadíka uvádí: „*Za mého studia muzejnictví jsem poznal vynikající znalce tohoto oboru – ředitele L. Lábka, dr. Fridolína Macháčka, a doktora filosofie Jindřicha Čadíka.*

*Čadík byl velký odborník a sběratel skla a porcelánu pro Západočeské muzeum v Plzni, na jehož přednáškách jsem se mnoho poučil o výrobě skla a porcelánu, jména a místa podnikatelů a i o vynikajícím malíři Janu Zachariášovi Quastovi. Když se mi podařilo nalézt místo dávno zaniklé sklárny v Mišově na Spálenopoříčsku a nalézt větší část sklářské pánve se zbytky skla a barevné střepy, odevzdal jsem je do sbírek plzeňského muzea. Poučením bylo i to, když pan profesor Čadík na konci své přednášky řekl: „Bez Božího požehnání marné lidské namáhání“.*²⁸

1.7 Ředitel umělecko-průmyslového muzea v Plzni

Po odchodu Josefa Škorpila do důchodu v roce 1923 se stal Jindřich Čadík ředitelem Západočeského umělecko-průmyslového muzea v Plzni. Úřadu ředitele muzea se věnoval zcela a věnoval mu dlouhá léta usilovné práce. Ta se pro něj zajisté stala potěšením i jakousi potřebou, jelikož ani v posledních letech života nepolevoval jeho zájem o muzejní činnost. Budování umělecké sbírky v takovém rozsahu, jako tomu bylo za jeho působení, vyžadovalo vedení vynikajícího znalce s nejpřísnějšími odbornými měřítky, jakým profesor Čadík bezesporu byl.

Čadík navazoval na práci, dalo by se říci přímo otců muzejnictví v Plzni, před ním zde působil, jak jsem se již zmínil, Josef Škorpil a také Fridolín Macháček. Ten byl významnou postavou pro muzeum, neboť začal celou inventární sbírku třídit a odborně zpracovávat. Společnou prací Macháčka a jeho spolupracovníka Theodora Bayera vznikl hlavní jmenný katalog. Ten byl členěn do tří částí, jmenný katalog neperiodických publikací, jmenný katalog periodik a jmenný katalog pilsensí, který navíc obsahoval oddíl jmenného katalogu pro regionální periodika, výroční zprávy plzeňských škol a zprávy o činnosti plzeňských institucí.²⁹ Macháček byl v této době vlastně ředitelem muzea, knihovny i archivu, ale

---

²⁷ ŠKRÁBEK, Karel. 18. 9. 1919 Lišice u Plzně – 3. 9. 2002 Plzeň, 1945–48 vystudoval historii a filozofii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, amatérský archeolog a první ředitel muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Svého času místopředseda Konfederace politických vězňů ČR.

²⁸ Karel Škrábek – Vzpomínky na PhDr. Jindřicha Čadíka.

²⁹ HÁLOVÁ, Marie. Vývoj knihovního fondu Státní vědecké knihovny v Plzni. In: *Západočeský historický sborník*. sv. 1. Plzeň. s. 192.

uvědomoval si, že z důvodu výrazné odlišnosti funkce těchto pracovišť je jejich spojení do budoucna nemožné. Záměrně proto usiloval o to, aby všechna pracoviště byla pořádána tak, aby v budoucnosti mohlo dojít k jejich oddělení.³⁰

Díky tomu, že studoval pod vedením takových významných osobností, jako byl Josef Pekař a Josef Šusta, byl vynikajícím historikem a navíc měl i bohaté znalosti v oblasti metod vědecké práce. Ty využil při utváření podoby muzejnictví v Plzni. Dlouholetá tradice, rozsáhlé sbírky, podpora městských orgánů i veřejnosti utvářelo muzeu v Plzni výborné podmínky k rozvoji. Muzejnictví se v tomto období začíná ubírat zcela novým směrem. Předměty již nejsou chaoticky vystavovány tak, jak byly vyndány z depozitáře, ale jsou naopak pořádány výstavy tematické, na něž navazují odborné přednášky. Téma výstav bylo vždy přesně vymezeno, aby zaujalo publikum, a tyto výstavy byly děleny na tzv. doplňkové, při nichž byly vystavovány předměty přímo z depozitáře muzea, a rozšiřující, kde byly předměty i z jiných muzejních fondů. Muzeum se nově začalo věnovat vědecko – výzkumné činnosti a to i na regionální úrovni.

K výkonu tohoto namáhavého povolání patřila činnost literární, vědecká i společenská. Ale také činnost zdánlivě neviditelná a za vědeckou práci zpravidla neuznávaná, ačkoli bývá často mnohem svízelnější, než napsat dlouhé pojednání. Jde o práci akviziční, k níž je třeba velkých vědomostí a neustálého studia, práce instalační a nejdůležitější ze všech prací muzejních, inventarizace a katalogizace sbírek.

To vše samozřejmě Čadík zvládal a velké zásluhy si získal výhodnými koupěmi a rozšiřováním inventárních sbírek, prováděl organizaci výstavnictví, výzkum sbírkových památek a začal vydávat pravidelné výroční zprávy a muzejní věstník. Ve výročních zprávách je popisována veškerá činnost muzea - podrobný výčet roční činnosti i monografické studie o památkách a umělcích. Většinou se jedná o články věnované antickému umění. Je zde seznam předmětů získaných za dané období, průměrně obsahuje až 150 položek za rok.

Popisována je činnost vnější a vnitřní. Muzeum zdarma sloužilo veřejnosti svými sbírkami památek, knihovnou a čítárnou, archivem patentů a poradnou ve věcech uměleckých a památkových. Zmíněna je i otevírací doba, počet návštěvníků, dále nejvýznamnější osoby, které muzeum navštívily, a popisuje přednášky a výstavy zde konané.

Pro zajímavost a představu výkonu činnosti uvádím některé základní informace k roku 1928. Otevírací doba muzea byla každý den od 8 – 18 hodin, kromě středy a soboty, kdy se

---

³⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Fridolín Macháček a česká vlastivěda. *Acta regionalia*. Plzeň 1966. s. 50.

otevíralo odpoledne od 14 – 18 hodin. V neděli a ve svátky bylo otevřeno dopoledne od 9 – 12 hodin. O prázdninách byla otevírací doba omezena, v červenci od 9 – 14 hodin, v srpnu bývalo muzeum zavřené z důvodu oprav a stavebních a úklidových prací.

Tohoto roku bylo muzeum navštíveno 45 371 návštěvníkem a Čadík ve své zprávě zmiňuje i ty nejvýznamnější z nich.

Pečovat musel také o knihovnu a čítárnu muzea, která byla veřejnosti přístupná zdarma.

Co se knihovny týká, ta byla otevřena kromě pondělí vždy od 10 – 12 hodin a od 14 – 18 hodin, v červenci od 8 – 14 a každou neděli od 9 – 12 hodin. V knihovně bylo 13 350 svazků a navštívilo ji 3885 čtenářů.³¹

Půjčovat si směli veřejní zaměstnanci nebo zaměstnanci místních velkých závodů pod jejich legitimací. Ti, kdo průkaz neměli, museli složit zálohu, která se stanovovala podle ceny knihy.

Celkem v tomto roce přibýlo do knihovny 97 nových inventárních čísel, z nichž 31 bylo obdrženo darem, zbytek byl zakoupen za částku 250 380 korun.³²

Dále je ve výroční zprávě stručně popsán inventář sbírek muzea a památky, o něž se muzeum během uplynulého roku rozrostlo, i to, jakým způsobem byly získány. Zmíněni jsou zde také sponzoři a donátoři muzea, z nichž nejvýznamnějšími bylo samotné město Plzeň, které se největší měrou zaslouhalo o činnost muzea, dále pak Zemský výbor a ministerstvo školství. Čadík v závěru děkuje i novinám, v nichž byly bezplatně otiskovány zprávy a vyhlášky muzea.

Zpráva je zakončena tzv. „Účetní uzávěrkou“, kde jsou vypsány příjmy a výdaje za uplynulý rok.

Pohlédli-li bychom do tehdejších fondů Západočeského umělecko-průmyslového muzea, setkali bychom se s nejrůznějšími doklady tvorby z oblasti umění a uměleckého řemesla nejenom z různých končin světa, ale i různých historických epoch. Velký důraz byl přitom kladen na památky z našich zemí. U sklářství, které mělo Čadíkovu největší pozornost, bychom ve sbírkách muzea mohli sledovat vývojovou nit táhnoucí se až od starověku. Kvalitní kolekce antického skla otevírá sbírku všech historických období až do 20. století,

---

³¹ ČADÍK. Jindřich. *Výroční zpráva Západočeského umělecko-průmyslového muzea*. Grafické závody. Plzeň 1928. s. 248.

³² Tamtéž s. 250.

včetně výrobků západočeských a jihočeských pošumavských skláren, které měly pro Plzeň i regionální význam.

Čadíkovo kritérium uspořádání sbírek bylo tedy vskutku progresivní a vědecké. V jeho práci se prolínaly obě disciplíny, jak muzejnictví, tak obecná historie a klasická archeologie. Právě metoda archeologie byla i pro jeho ostatní práci určující a ovlivnila ji. Artefakt totiž pro Čadíka zůstal vždy hlavním dokladem a svědkem společenské a kulturní úrovně každé epochy, nikoli pouze zajímavým uměleckým předmětem vyšší či nižší kvality.

Podivuhodná byla jeho mnohostranná činnost. V době působení v plzeňském muzeu zde byla otevřena celá řada výstav našich i zahraničních umělců, starších i současných. Některé vlastně profesor Čadík uvedl do uměleckého světa, s některými ho poutalo i osobní přátelství.³³

K výstavám, které Čadík organizoval, také přednášel, psal mnohé informační tabule a různé brožury. Pokud měly popisovat umělecké profily jednotlivců nebo vývoj a stav jednotlivých odvětví umělecko-průmyslové výroby, vydával katalogy s obsáhlými úvody popisující dějiny továren a řemesel (např.: „*Šumavské sklářství*“) nebo uměleckým vývojem jednotlivců (např.: „*H. Boetinger*“, „*K. Špillar*“, „*J. Mašek*“).³⁴

Veškeré výstavy organizoval a díky mnohým zahraničním studijním cestám měl také veliký přehled o dění v těch největších evropských muzeích. Ostatně posuďte sami z jeho vlastního textu ve výroční zprávě z roku 1929:

*„Všechny tyto výstavy byly instalovány s největší možnou pečlivostí, aby umožněno bylo vyniknouti celku i každému jednotlivému dílu. Ke každé výstavě byl vydán katalog, kde kromě seznamu a popisu vystavěných předmětů byl připojen 15 – 20 stran dlouhý úvod o životě, vývoji a významu výtvarníkově, psaný ředitelem muzea drem Čadíkem. Kromě toho byla vždy během výstavy uspořádána přednáška se světelnými obrazy a přednášeno vícekrát ve výstavě samé před originály. Výstavy takto vypravené těšily se vždy veliké pozornosti obecnstva i místních kruhů pedagogických.“*³⁵

V jeho podání plnilo muzeum i funkci galerie a jakési populární instituce. Pod Čadíkovým vedením se muzeum stalo nejen ústavem s vysokou odbornou úrovní, ale i živým kulturním střediskem. Pojetí poslání uměleckého muzea bylo tedy také velmi moderní. Výstavy obsahovaly mnohé prvky v našich muzeích dosud ne příliš používané. Kromě výstav zde byly pořádány četné kulturní a hudební pořady, historické a současné módní přehlídky. Výstavu

³³ DUFKOVÁ, Marie. Za historikem Jindřichem Čadíkem. *Umění a řemesla*. Praha 1980.

³⁴ Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík.

³⁵ ČADÍK, Jindřich. *Výroční zpráva Západočeského umělecko-průmyslového muzea*. Grafické závody. Plzeň 1928. s. 246.

často spojil s přednáškou nebo představením známé osobnosti, čímž se plzeňské muzeum brzy stalo moderním vědeckým zařízením u občanů velice oblíbeným. Muzeum tedy mělo mnohé rysy muzea současného.³⁶

Dále psal různé monografie, historické přehledy, doprovodné texty k tabulím, podnikal mnoho vědeckých cest (např.: 1926 Paříž), studoval památky klasického starověku na půdě jižního Ruska „*O dějinách antického skla v jižním Rusku*“.

Od 1924 byl členem tzv. Muzejní rady, tj. výboru Svazu československých muzeí, na jejichž sjezdech koná odborné přednáškové kurzy a dále pak přednáší o umění a uměleckém průmyslu antickém i moderním v Plzni, Praze, Bratislavě, Olomouci, Hradci Králové, Chrudimi aj.

Byl také členem národně demokratické strany, čímž budil nevoli u části občanů. Zejména členové agrární strany jej patrně nechovali v dostatečné úctě, to když Čadík hodlal zakoupit z obecních peněz budovu uprostřed samotného Říma plnou antických památek a sbírek. Vlivem právě agráriků, kteří hodlali peníze použít na pro ně důležitější věc, ke koupi nedošlo a Plzeň tak přišla o jednu z nejzajímavějších investic.

Z jeho děl vyniká vedle monografie o českém glyptikovi J. Drahoňovském řada katalogů plzeňské sbírky „*O skle antickém*“ 1924; „*Úvod do dějin vásové keramiky řecké*“ 1928, všechny tři práce na svou dobu pionýrské. Mnohými poznatky předběhl svou dobu, i když bohužel tehdy obvyklá publikace v češtině znemožnila světový ohlas, který si Čadík právem zasloužil. Obecně se dá říci, že jeho vlastenecký postoj (Čadík byl slovanofil) a to, že publikoval výhradně v češtině, ač anglicky i německy uměl, ho připravil o ještě větší ohlas, jelikož tehdejší němečtí vědci, s nimiž se Čadík mohl ve vědecké dovednosti bez problémů srovnávat, jsou dnes považováni za evropské klasiky právě díky jazykové výhodnosti podání.³⁷

Totéž lze říci o jeho disertaci vydané u plzeňského Beniška pod názvem „*O čarovné moci mrtvé hlavy*“ 1923, kde autor pozoruhodným způsobem shrnul prameny mnoha vědních oborů a dokázal je skloubit v knihu inspirující podnes.

---

³⁶ DUFKOVÁ, Marie. Za historikem Jindřichem Čadíkem. *Umění a řemesla*. Praha 1980.

³⁷ Z rozhovoru autora s Marií Dufkovou. 4. 7. 2012.

Všechna tato díla mu tryskají jakoby mimochodem z pera spolu s množstvím výstavních katalogů starého uměleckého řemesla a současného výtvarného umění, nejen českého, ale i dalších slovanských a jiných zemí.³⁸

1.8 Činnost na Karlově univerzitě

I přes svou svědomitou práci v plzeňském muzeu nezanevřel na činnost na Karlově univerzitě, kam pravidelně dojíždí přednášet. Čadík, jak jsem se výše zmínil, zde byl od roku 1911 asistentem po dobu zhruba deseti let a poté asistenturu přerušil kvůli svému působení v plzeňském muzeu.

Dvacátá léta strávil v Plzni, ale pro univerzitu to bylo období, kdy se zde život postupně rozvíjel. Od filozofické fakulty, na níž Čadík působil, se začátkem dvacátých let oddělily přírodovědné obory a došlo tak k celkovému přeorganizování. Výsledkem bylo nové uspořádání fakulty a vznik čtyř oborových skupin: Vědy filozofické a pedagogika, Národopis a historický zeměpis, Vědy filologické a Vědy historické, kde Čadík působil.

Široký okruh předmětů zahrnutý do této sekce obsáhl výklady z pomocných věd historických, archeologie, dějin kultury, starověkých dějin Orientu, antiky, dějin slovanských, obecných dějin evropských, českých dějin, historické geografie, etnografie, dějin výtvarných umění a hudební vědy. Ve skladbě oborů na fakultě zaujímaly historické disciplíny tradičně přední místo. Jádrem historické sekce tvořily obecné dějiny a dějiny české, přičemž většina profesorů obecných dějin byla badatelsky zaměřena i na dějiny české.

K nejvýznamnějším osobnostem působícím na fakultě v tomto období můžeme řadit například Bedřicha Hrozného, který přišel v roce 1919 jako řádný profesor na stolicí klínopisného bádání a dějin starého Orientu a který přednášel dějiny starého Egypta, Orientu a Malé Asie. Antické dějiny přednášeli František Groh a Josef Dobiáš, západoevropské dějiny Josef Šusta, člen Gollovy školy. Jejím členem byl i Josef Pekař, zakladatel další významné školy českých historiků, který přednášel dějiny české a později i československé. Neméně významným bylo působení Gustava Friedricha v oboru pomocných věd historických. Jeho přednášky položily základ výchovy specialistů v oblasti medievistického bádání, k nimž se řadí i jeho žák a následovník Václav Vojtíšek, pozdější archivář hlavního města Prahy a inspektor archivu

---

³⁸ BENEŠ, Antonín. Dvacet let od smrti profesora Jindřicha Čadíka aneb O nezapomnění. *Spektrum – zrcadlení plzeňské kultury*. Ročník 2. číslo 2. červen 1999. s. 16-17.

Univerzity Karlovy. Obor dějin umění vedl profesor Karel Chytil a po něm jeho žák Vojtěch Birnbaum.

Rozvoj archeologie nejen na fakultě, ale i v celém státě byl spjat se školou profesora Lubora Niederla, který se významně podílel na organizaci pražského centra slovanských studií, založil univerzitní ústav pro archeologii a podnítil zřízení státního ústavu archeologického. Jeho nástupcem se stal jeho žák Albín Stocký, který se zabýval prehistorií a badatelsky se zaměřil na studium českého a evropského neolitu. Od roku 1928 se do historické sekce dostala i výuka oboru klasické archeologie, jejíž stolicí obsazoval profesor Hynek Vysoký, do té doby přednášející při klasické filologii. Vysoký zahrnoval do svých výkladů i dějiny literatury a reálie z kultury každodenního života až do svého odchodu z fakulty na konci roku 1929/30.³⁹

Jeho nástupcem se stal jeho žák Jindřich Čadík, který se roku 1928 uchází o úřad docenta klasické archeologie prací „*O klenotnictví jižního Ruska ve starověku*“. Profesorský sbor ve složení H. Vysoký, L. Niederle a V. Birnbaum habilitaci schválil i na základě doložených dokumentů, které byly tehdy nezbytné: opis doktorského diplomu, habilitační spis, křestní list, životopis a seznam přednášek.⁴⁰ Dále Čadík dokládá možnost širšího studijního materiálu, který měl zajištěn jednak působením v Západočeském muzeu a také vstřícností svého zajisté již dobrého známého profesora Hynka Vysokého. Nemalý vliv na přijetí měla i ochota Čadíka dojíždět každý týden mezi Prahou a Plzní. O četnosti těchto cest svědčí mnohé cestovní doklady, na jejichž základě mu byly cesty propláceny.⁴¹

Čadík rozsah předmětu zúžil na výtvarné umění a urbanismus s archeologickým zaměřením.

O klenotnictví jižního Ruska ve starověku

Je publikace čítající 202 stran, je rozdělena do osmi kapitol a Čadík se v ní zabývá dosud nezaznamenanými antickými památkami nalezenými v oblasti severního pobřeží Černého moře, Krymu, poříčí Donu a Dněpru a Kavkazu. Jedná se o zlaté a stříbrné předměty, jejichž počet byl tak veliký, že petrohradská Ermitáž, kam byla většina z nich převezena, byla na prvním místě, co se počtu i historické a umělecké kvality antických pokladů týče. Některé kolekce byly také převezeny do muzeí v Berlíně, v Římě, v Athénách a Vídni. Jejich výčet a

³⁹ BEČVÁŘ, Jindřich et al. *Dějiny Univerzity Karlovy 1918 – 1990 IV*. Praha 1998. s. 130 – 139. ISBN 80-7184-539-6.

⁴⁰ Archiv Univerzity Karlovy, katalog 13, inv. č. 139.

⁴¹ Tamtéž.

systematizace však nebyl do té doby proveden z časových důvodů, a tak není divu, že Čadík, oboru znalý, v něm chtěl započít.

V první kapitole je pojednáno o původu zlata, z něhož byly nálezy vyrobeny, o jeho kvalitě a neskutečném množství. Dále je zde zmínka o bájně historii této oblasti a pronikání východních (zejména čínské) kultur do této oblasti, která byla mnohými obyvateli starověku považována za ráj blahobytu.

Druhá kapitola mapuje časový původ nejstarších nálezů z tzv. archaického období. Úplně nejstarší je pak řazen do roku 2200 př. n. l. Popisovány jsou zde i některé z nich, například dvě zlaté a čtrnáct stříbrných nádob, stříbrná číše s podstavcem, bronzová přilba, fragmenty dvou stříbrných kozorožců, některé hroby, náušnice a mnohé další. Význam tohoto období Čadík spatřuje zejména v pokroku technické práce zahrnující v sobě skoro všechny techniky zlatnického a zlatotepeckého umění.

Třetí kapitola mapuje nálezy z období klasického, tedy zhruba od poloviny 5. století př. n. l. do poloviny století třetího. V této době je už i v této oblasti patrný výrazný vliv egejské oblasti. Popisován je zde i obchod a surovinové zdroje.

Ve čtvrté části pak autor vysvětluje význam a užitečnost této oblasti pro celou helénskou kulturu. Zmiňuje kulturní prodlení této oblasti v závislosti na vzdálenosti od jádra a stanovuje jej zhruba na 50 – 80 let.

Všechny výše zmíněné okolnosti jsou spolu s mnoha dalšími nálezy v knize déle popisovány. Celá práce má osm kapitol a z dnešního hlediska je pro výzkum dějin umění jižního Ruska stále přínosná, neboť se touto oblastí nikdo v takové míře nezabýval.

Jako docent přednášel v prvním semestru 1928/29 dějiny vázového malířství řeckého doby egejské a archaické, v letním semestru 1929 dějiny vázového malířství doby klasické, v zimním semestru 1929/30 dějiny drobné plastiky keramické a v letním semestru 1930 dějiny sochařství řeckého rané doby klasické. Roku 1931 Feidias a sochařství řecké doby klasické a dějiny malířství helenistického a seminář cvičení klasické archeologie. V letním semestru pak Polykleitos a dějiny řeckého sochařství a Parthenon a jeho plastická výzdoba. O rok později měl v zimním semestru 3 hodiny o dějinách řeckého sochařství zralé doby klasické, v letním pak řecké sochařství raného helénismu a 1 hodinu o Dr. Miroslavu Tyršovi a antickém umění. V roce 1933/34 to byly přednášky z dějin řeckého výtvarného umění, z dějin řeckého sochařství, dějin antického uměleckého průmyslu.

Roku 1933 byl jmenován mimořádným bezplatným profesorem a v roce 1934 byl navržen na profesora řádného. Jmenování však ustupoval s ohledem na své kolegy, pro něž mělo působení ve funkci a přidělená odměna existenční význam.

Téhož roku byl po úmrtí Albína Stockého jmenován ředitelem oddělení klasické archeologie Archeologického ústavu Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.⁴²

O dva roky později, v roce 1936, se stal po Hynku Vysokém dokonce ředitelem celého Ústavu klasické archeologie FF UK v Praze, který vedl s válečnou přestávkou až do začátku 50. let.

Čadíkova činnost v této předválečné době byla velice rozsáhlá. Velkou práci dá zmapovat veškeré oblasti jeho zájmu a podílení se na nespočetném množství článků a předmluv či popisků k monografiím. Rozhodně se dá říci, že Čadík byl v této době velice žádaným člověkem co se kulturního života týká a jednalo se o pro něj nejúspěšnější životní období.

Uskutečnil několik studijních cest do zahraničí, 1935 – 1937 archeologická studia v Saloně u Splitu a na ostrově Visu společně s dr. Drgou Novakem ze Záhřebské univerzity, 1938 byl v Řecku. Všechny tyto cesty konal na vlastní náklady.

Dále profesor Čadík přednášel na filosofické fakultě Karlovy university, kde měl od roku 1933 kromě pravidelných semestrálních seminárních cvičení i tyto přednášky: „*O vývoji stavby antických měst*“, „*O Diokleciánově paláci ve Splitu*“, „*Římské památky v Saloně*“, „*Výtvarné dílo Josefa Drahoňovského*“, „*Dějiny českého porcelánu*“, „*Dějiny sklářství na Šumavě*“ a mnohé další.

Mezi oblastí jeho zájmu patřilo také umění z oblasti jižní části východní Evropy. Stal se členem Ruského vědeckého ústavu N. P. Kondakova v Praze, v Bulharsku mu badatelská činnost v oborech malířství, soudobého sochařství a moderní grafiky roku 1935 vynesla dokonce udělení státního řádu Komandérského kříže a obdobná ocenění získal za úspěchy při antických vykopávkách také v tehdejší Jugoslávii, kdy obdržel řád Jihoslovanské koruny za výzkumy na Visu.⁴³

Roku 1939 Čadík doplatil na svou dobrotu, když několik let předtím ustupoval ostatním ve jmenování z mimořádného bezplatného profesora na profesora řádného. Když totiž již konečně mělo dojít k jeho jmenování, vše bylo schváleno a připraveno k podpisu

---

⁴² Archiv Univerzity Karlovy, katalog 13, inv. č. 139.

⁴³ LOSENICKÝ, Bronislav. Historik umění a vězeň totalitních režimů. *Plzeňský deník*. 1997, roč. 6, č. 2, s. 11.

prezidentskou kancelář v červenci roku 1938 a Čadík se měl od 1.3.1939 stát řádným profesorem s platem 52 500 korun ročně, byly vysoké školy nacisty zavřeny.⁴⁴

*„Ušlechtilý a jemný, univerzitní pedagog noblesního stylu, mistrovské zvládnutí tématu, obrovské faktické znalosti při fenomenální paměti. Tak charakterizují jeho žáci z 30. let Čadíkovu osobnost. Po osvobození se návštěvnost jeho přednášek prý rovnala návalu, doplňují jejich následovníci.“*⁴⁵ Tak vzpomíná na Jindřicha Čadíka Antonín Beneš ve svém vzpomínkovém článku.

2. Druhá světová válka

Šest let nacistické okupace patří k nejtěžším obdobím českých dějin. Po dvaceti letech svobodného rozvoje ve vlastním demokratickém státě se český národ ocitl pod nadvládou sousední velmoci a doslova přes noc stanul tváří v tvář tvrdé realitě nacistické diktatury. Poměry nastolené okupanty se zcela vymykaly dosavadním zkušenostem českého národního společenství.

Česká společnost se musela se všemi těmito skutečnostmi vyrovnat a najít způsob, jak čelit nacistickým plánům. Nebyla jednotná, její jednotlivé složky reagovaly na vzniklou situaci odlišně. Kolaborantská skupina se dala k dispozici nacistům. Patřily k nim skupiny bývalých českých fašistů z organizace Vlajka, různé typy zrádců, udavačů a konfidentů sloužily nacistům bez zábran a také kolaboranti z řad vládnoucích protektorátních vrstev snažící se získat politický vliv.⁴⁶

Nejpočetnější část obyvatelstva se chovala celkem pasivně, chtěla především přežít. Tento široký střední proud tvořila masa lidí, kteří sice nesouhlasili s německou okupací, zůstávali však z nejrůznějších důvodů pasivní. Patřili sem ti, kteří propadli zoufalství a beznaději, ti, kdož se obávali dát svůj odpor najevo z obavy před pronásledováním a ze strachu o sebe či blízké, a konečně ti, kteří se snažili jen přežít.

Dále pak odboj, který uvědoměle a aktivně proti okupantům bojoval. Nekompromisně vystupoval proti nacistům a společným cílem postupně se formujícího národního a

---

⁴⁴ Národní archiv. Policejní ředitelství Praha II. – všeobecná spisovna, signatura C30/3, manipulační období 1921 – 1930.

⁴⁵ BENEŠ, Antonín. Dvacet let od smrti profesora Jindřicha Čadíka aneb O nezapomnění. *Spektrum – zrcadlení plzeňské kultury*. Ročník 2. číslo 2. červen 1999. s. 16-17.

⁴⁶ PAVLÍČEK, Jaromír. *Československé dějiny a Evropská politika ve 20. století*. OPTYS, spol. s.r.o. Opava 2008. s. 45-48.

občanského odboje byla obnova samostatné Československé republiky. Od počátku okupace se podařilo v českých zemích vybudovat poměrně široce založené odbojové hnutí. Politické ústředí sdružovalo představitele bývalých politických stran, velmi rozsáhlou organizací v první fázi okupace byla Obrana národa, jejímiž členy byli bývalí generálové a důstojníci československé armády. K zakládajícím členům patřil i gen. Alois Eliáš. Rozsáhlá síť sdružovala bývalé legionáře, sokoly a učitele. Levicovější charakter měla odbojová organizace Petiční výbor věrni zůstaneme sdružující členy bývalých dělnických stran a odborů. Většina vznikajících odbojových skupin, které se postupně formovaly do větších organizací, neměla vyhraněný politický charakter, proto dnes hovoříme o národním nebo občanském odboji.

Výše zmíněné odbojové organizace přes zimu 1939/1940 nabývaly na početnosti, ale na jaře 1940 se spojily a vytvořily Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD). V té době občanský odboj přechází postupně od organizační práce, vydávání a rozšiřování letáků a periodik k aktivním formám odboje. Narůstá počet sabotáží a stávek, byly budovány sklady zbraní pro plánované povstání a skvělých výsledků dosahovali zpravodajci, kteří dodávali informace politického, hospodářského a vojenského charakteru do Velké Británie i do SSSR.⁴⁷

Události po Mnichovu se zaryly hlouběji než kde jinde do poměrů města Plzně. Velké město, které předtím více než půl století žilo a tradičně pracovalo jako kulturní, politické i hospodářské středisko rozsáhlé oblasti od Železné Rudy až k Chebu, Karlovým Varům a Žluticím, se najednou stalo městem pohraničním. Těsně před branami jihu, západu i severu stáli cizí nepřátelští celníci, vojáci i úředníci. Jejich styk s plzeňskými Němci byl neskrývaný, stále častější a zjevně záměrný. Německé zahraniční listy (Frankfurter Zeitung aj.) psaly lži o Plzni, kde prý Němci musí snášet hrozná utrpení, jsou tu vražděny děti a vypalovány domy.

Územní ztráty se snášely mnohem hůře než kdekoli jinde. Byly tu zasaženy bezprostředně zájmy kulturní i hospodářské radikální zářezy odtrhující skoro pětinu Čech od historického celku. Velmi zle byly na majetku postiženy obec, okres, průmyslové a finanční podniky (např. Měšťanský pivovar, Západočeský dělnický konzum, Plzeňská banka, Městská spořitelna atd.), ovšem největší ztráty utrpěli mnozí soukromníci a jejich rodiny, pokud byli vlastníky nemovitostí a průmyslových podniků na odtrženém území. Do Plzně se hrnula spousta vyhnanců, lidí bezradných a zcela ožebračených. Z toho rostl jen zmatek, obecná nervozita a strach z budoucnosti. Uprostřed chaotického zmatku na jedné straně a úsilné práce o zajištění

---

⁴⁷ Tamtéž.

alespoň nejzákladnějších potřeb na druhé došlo k vynucené rezignaci starosty města Luďka Pika, později pak k rozpuštění obecního zastupitelstva a k jmenování vládního komisaře Petra Němejce. Těžký zápas a životní podmínky a nutnost zvládat čistě lokální problémy vedly k tomu, že Plzeň tehdy žila méně obecným politickým životem „druhé republiky“ a zesílila svůj regionální charakter.

Do těchto poměrů vpadla náhle tragédie 15. března 1939. Hned od prvních dnů začala činnost Gestapa a formací SS i SA. Jako první začalo pronásledování zednářů a židů. Udavačství zahájilo velmi vydatně svou práci. Zvláště smutně se v tomto směru vyznamenala plzeňská „Vlajka“. Kulturní život byl omezen na minimum, spolkový život se udržoval jen formálně. Došlo k dalšímu zjednodušení politického života na monokratickém a autoritativním podkladu jedné strany Národního souručenství. Došlo k obsazení školních budov německým vojskem, často záměrně a bez nutné potřeby. Vyučování ve školách bylo velice ztěžováno a dokonce došlo k rušení středních škol. Němci se zmocnili také radnice, kde jmenovali svého Oberbürgermeistra a nasadili do všech úřadů německé vedoucí úředníky. Město bylo zcela oficiálně prohlášeno za praněmecké a byla zde zavedena výhradně německá úřední řeč. K systematickému zatýkání se sáhlo nejdříve u vyšších důstojníků československé armády, hlavně z kategorie zpravodajské. Zavírání jsou zednáři, židé a takzvaní rukojmí, jimiž se postupně plní koncentrační tábory. Dochází k prvním popravám.

V tomto ovzduší se rodí podzemní odbojová činnost. Pro Plzeň a členy ilegální odbojové skupiny bylo velikým štěstím, že šéfem státní policie zde byl ředitel JUDr. Josef Mainer, který hned od začátku dokázal nalézt své místo i orientaci a při oblíbenosti mezi svým úřednictvem i v řadách uniformovaného mužstva našel snadno kruh oddaných důvěrníků, s nimiž mohl počítat při uskutečňování revolučních plánů, které hned po příchodu Němců tiše vypracoval pro osvobození Plzně a celého kraje.

Zpočátku bylo odbojové hnutí v Plzni s výjimkou policie neorganizované a leželo v rukou jednotlivců. Mnoho lidí zahynulo na popravišti a v koncentračních táborech.

Do odboje se také hrdinně zapojil i profesor Čadík, který již od počátku války vedl západočeskou odbojovou skupinu. Výše jsem se již zmínil, že vlivem událostí z 15. září 1938, kdy byly zavřeny vysoké školy, nedošlo k plánovanému jmenování mimořádného profesora Jindřicha Čadíka profesorem řádným. Čadík však ve své horlivé činnosti ve službách vědy neustal. Dále vykonává svědomitě úřad ředitele Západočeského umělecko-průmyslového muzea v Plzni a píše mnohé studie, monografie a články.

Mistrovským syntetickým dílem zralého autora, který v této době dosáhl evropské úrovně, je pak Čadíkova kapitola „*Řecké umění výtvarné*“ v 1. dílu melantrišských Dějin lidstva z roku

1941. V české literatuře nebyla do té doby obdobně myšlenkově vyzrálá a hutná syntéza, svým pojetím a obsahem je využitelná dodnes. Mimo toto zvládá také informativní činnost v odbojové skupině.

2.1 Vězeň nacismu

Čadík využil svých známostí v nejširších kruzích veřejnosti k tomu, aby shromažďoval zprávy z nejrozmanitějších stran o událostech, zařízeních ve veřejnosti, o válečných přípravách, o průmyslové výrobě, o skladištích zbraní a střeliva, o jednání v německých úřadech a institucích. Čadík pravidelně dojíždí do Prahy na své přednášky, kde se seznamuje s ředitelem pražského umělecko-průmyslového muzea Karlem Herejnem, jehož manželka je předávala pomocí tajné vysílačky do Londýna i Moskvy.

Na jaře roku 1940 je Čadík spolu s ředitelem Státního pozemkového úřadu Václavem Henžlíkem jmenován do Národní rady české. Z toho vzniká spolupráce i v odbojové oblasti. Ředitel Henžlík se k tomu hodil svými mimořádnými znalostmi velkého poněmčeného území, kde po léta pracoval jako funkcionář Pošumavské jednoty a Ústřední matice školské a zejména pozemkové věci ze své působnosti ovládá velmi dokonale. Znalec poměrů i lidí v celé oblasti je v první řadě na místě při plánování úpravy budoucí správy popřevratového hospodářského života.

Při svých pravidelných cestách do Prahy se Čadík seznamuje i s odbojovou činností pražského nakladatele a knihkupce Vladimíra Žikeše a univerzitního profesora Josefa Huttera. Z počátku doručuje oběma mužům své zprávy osobně a později, když došlo k uzavření vysokých škol, začíná využívat jako prostředníka obchodníka s obrazy Oldřicha Bureše.⁴⁸

Na podzim roku 1940 přijíždí do Plzně ředitel Národní rady české JUDr. František Berdych. Přichází s pověřením generála Eliáše, aby tu připravil organizaci podzemní odbojové činnosti. Dochází tak k vytvoření organizované odbojové skupiny zapojené do činnosti pražského ústředí. Jejími členy jsou Josef Meiner, Václav Henžlík, Jindřich Čadík a přibrán je i předseda závodního výboru ve Škodových závodech Josef Votík, od této chvíle jsou vedoucími představiteli odbojového hnutí v Plzni napojené na ústředí České národní rady a současně také na skupinu ÚVOD, která byla přímo napojena na generála Aloise Eliáše.

---

⁴⁸ Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

Zde byl Čadík ve spolupráci zejména s Františkem Richterem, tehdejším ředitelem Legiotiskárny a básníkem Jaroslavem Kvapilem. Skupina byla napojena na výše zmíněné organizace a vykonávala zejména službu zpravodajskou, vysílací a špionážní.

Koncem roku 1942 došlo k zatčení spojky O. Bureše v Plzni. Šlo ale o věci čistě obchodní a po desetidenním vyšetřování je z Gestapa propuštěn. Nicméně se již necítí bezpečně, v odboji nepokračuje a na jeho místo nastupuje penzionovaný štábní kapitán Josef Erlebach. Obětavě na svoje náklady dojíždí do Prahy a sám opatřuje zprávy všeho druhu. Vzhledem k tomu, že jeho žena je Němka, může podnikat cesty do Německa, aby zjistil zprávy o výrobě nových zbraní, výrobě syntetického benzínu, o výsledku bombardování průmyslových objektů v říši. Dále si vytváří síť svých vlastních informátorů.

Dochází tak k vytvoření sítě zpravodajů, kteří pravidelně donášeli zprávy z různých úseků veřejného a technického života. Zprávy hospodářské, průmyslové a vojenské doručovala do Londýna i Moskvy. Nejzávažnější z nich byly zbrojního charakteru: o zjištění místa výroby řízených raket V1 a V2, o přípravě jejich sériové výroby na různých místech Německa, o práci na experimentální atomové bombě (těžká voda), které přinášel ing. Kočárek, který měl přístup k hlavnímu válečnému stanu v Německu. Čadík pak vlastně fungoval jako spojka mezi Plzní a Prahou, kde předával informace nejprve Berdychovi a později Hutterovi, kteří je pak dále šířili do nejvyšších kruhů a na ambasády západoevropských zemí.⁴⁹

Úspěšně pracovala déle než většina ostatních. Orientovala se výhradně na západní mocnosti, nepočítala s aktivním vystoupením domácích odbojových sil ani s podstatnými politickými, ekonomickými a sociálními změnami v nové republice. Stála v západočeském kraji na pravém místě a její zjevný konzervatismus vyplýval z jejího přílišného sepětí s Národní radou českou, jejíž činnost nesla, jak známo, pečeť alibismu. NRČ, fungující za okupace jako sdružení inteligence, měla ve vhodné chvíli vystoupit jako přechodná vláda republiky, která by působila do příchodu zahraniční vlády.

Při NRČ byl vytvořen Prozatímní revoluční národní výbor, jehož cílem bylo navázání kontaktů s ostatními odbojovými skupinami a pokud možno jejich sloučení v jednotnou organizaci. Výsledkem měla být síť vybudovaná ze spolehlivých pracovníků sloužících v politické správě, v bezpečnostních sborech a zdokonalení zpravodajství do zahraničí. Proto navázal profesor Čadík počátkem roku 1944 spojení s vedoucím plzeňského národního výboru Jindřichem Krejčíkem a s vedoucím vojenské skupiny KOS kapitánem M. Šárou i

---

⁴⁹ Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

dalšími skupinami. Netušil však, že někteří členové odbojových skupin jsou již sledováni gestapem.⁵⁰

Krátce po zatčení generála Eliáše došlo i k zatčení Dr. Berdycha, který ještě stihl na poslední chvíli varovat Čadíka prostřednictvím svého otce. I díky jeho statečnosti při výsleších, když i přes teror a mučení nic o Plzeňské skupině neprozradil, zůstala ještě po nějaký čas tato skupina utajena. Nové styky se zahraničím byly navázány prostřednictvím doktora Josefa Huttera, profesora na Karlově univerzitě.

Vyzrazení a rozpadu celé organizace se, i přes velké úsilí všech, zabránit nepodařilo. Koncem června 1944, zradou brněnského důvěrníka generála Lůži, jistého Ryšánka, byla veškerá činnost prozrazena a následně došlo k zatčení všech členů plzeňské Eliášovy skupiny.⁵¹

Poprvé tak byla jeho odborná práce přerušena v r. 1944. Čadík byl gestapem zatčen 3. 7. 1944. Po svém zatčení se během vazby dostal postupně do věznic v Terezíně, na Pankráci a do Drážďan. Zde si 19. 1. 1945 vyslechl soudní rozsudek znějící: trest smrti za velezradu a podporování spojeneckých mocností.

Vyšetřování provázelo 23 výslechů, z nichž 11 bylo spojeno s mučením. Z nich si Čadík odnesl trvalé následky v podobě polámaných žeber, na jejichž bolest si později několikrát stěžoval. Dalšími vzpomínkami na vězení byl zánětu žlučníku a kloubové revma.

Smrti unikl jen zázrakem tím, že při bombardování Drážďan zahynul prokurátor, který měl podepsat vykonání rozsudku. Jelikož se již koncem války jiným prokurátorům rozsudky smrti podepisovat nechtělo a předávali si je jeden druhému, byl Čadík převážen po věznicích v Míšni a Lipsku. Výkon jeho trestu byl tak neustále odkládán a Čadík jen tak tak smrti unikal. 17. května ho Američané našli v cele ještě naživu.

Osvobozen byl tedy 17. 5. 1945 a po 14 dnech již v Praze informoval ústředí o dalších 500 spoluvězních dosud držených v německém táboře. Rovněž se také zajímal o budoucnost svého ústavu, o čemž svědčí dopis děkanovi pražské univerzity.⁵²

---

⁵⁰ HEŘMAN, Albin. Utrpení mnoha odbojářů neskončilo ani po válce. *Plzeňský deník*. 2000, roč. 9, č. 104, s. 10. (4.5.2000)

⁵¹ Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

⁵² Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík

3. Poválečné období

Krátce po propuštění žádá úřad o náhradu škod vzniklých v důsledku věznění⁵³, v čemž mu není vyhověno právě kvůli tomu, že se před válkou nestihlo jeho jmenování řádným profesorem.

Vrací se tedy na Karlovu univerzitu, kde přednáší a vede několik seminářů. Mnozí z jeho žáků na něj v pozdější době vzpomínali. Jednu z takových vzpomínek sepsal jeho žák, i pro mě dnes velice významný zdroj informací, profesor Jan Bouzek: „*Jindřich Čadík byl brilantním řečníkem, přednášel z paměti včetně citací a odkazů. Obrovská návštěvnost jeho přednášek – zejména v prvních poválečných letech – byla v první řadě způsobena silou jeho osobnosti, kterou dokázal učinit zajímavými i odlehlá témata.*

Stejně jako jeho přednášek vzpomínají jeho žáci i ti, kdo se s ním setkali později, jeho ryzího charakteru, statečnosti a laskavosti, se kterou dokázal pomáhat všude tam, kde bylo třeba. Chyby svých žáků opravoval s jemností a s laskavostí jako málokdo jiný, a až do posledních let svého života prosvětloval své okolí všude, kde se objevil.“⁵⁴

Dále působí také jako ředitel Západočeského umělecko-průmyslového muzea. Ihned se věnoval organizační a vědecké práci v muzeu a již v červnu roku 1945 připravil k vydání před zatčením napsané dílo „*O vývoji knihvazačství*“.

Za své muzeum se důrazně staví po návratu z vězení v květnu roku 1945, kdy výrazně vystupuje proti návrhu Bohdana Bayera, který hodlal sloučit Umělecko-průmyslové muzeum s Historickým. Čadík zde tedy dále působí jako ředitel a předává cenné zkušenosti svým spolupracovníkům až do roku 1948, kdy je komunistickým režimem nejprve penzionován. Věnuje se tedy městským galerijním sbírkám a diskuze v přátelských kruzích.

Roku 1949 jsou komunistickou vládou sjednocena nejen muzea Historické a Umělecko-průmyslové, ale i Lábkovo Národopisné a vznikl tak jeden velký celek se čtyřmi odbory. Zmíněné doplňoval ještě přírodovědný.⁵⁵

Další zvrat v životě Jindřicha Čadíka nastává po únoru 1948, kdy se k moci dostala komunistická strana. Toto období je pro naše dějiny nesmírně důležité a také složité na interpretaci, pokusím se tedy tuto dobu přiblížit a nastínit okolnosti, které provází atmosféru,

---

⁵³ Viz obrazová příloha.

⁵⁴ Dle rozhovoru autora s Janem Bouzkem. 26. 6. 2012.

⁵⁵ MORÁVKOVÁ, N. *Miloslav Bělohlávek a Plzeňská historická škola. Plzeň. 2008. str. 52.*

politickou situaci a soudní procesy v této době tak, aby bylo možno vytvořit si představu, do jaké míry byl proces, který hodlám později popisovat, skutečně zrekonstruovaný, a do jaké míry mohla sahat odbojová činnost samotných jeho aktérů. Jistě lze již vytušit, že se Čadík svou aktivitou dostal do jednoho takového procesu, z něž vede pouze jedna cesta.

4. Politický vězeň za komunismu

4.1 Únor 1948

Přípravy komunistů na únor 1948 započaly v polovině roku 1947, což o dva roky později Gottwald otevřeně přiznal. Předsednictvo KSČ 21. srpna 1947 chválilo plán, jak upevňovat a stupňovat aktivitu KSČ, a to spojováním levicových skupin v nekomunistických stranách a vytvořením Socialistického bloku. Tento postup byl narušen usnesením sociální demokracie o paktu o společném postupu s komunisty. KSČ zareagovala usnesením z 16. září 1947, na základě kterého se vytvářely pracovní skupiny pro jednotlivé politické strany. Šlo v podstatě o politickou korupci, kdy vedení KSČ nabídlo druhořadým politikům nekomunistických stran ministerská křesla za informace o vývoji uvnitř jejich stran.⁵⁶ Hlavním jejich cílem bylo zajistit si vítězství ve volbách ještě před volbami. Komunisty ovládaná státní bezpečnost připravila řadu provokací vůči ostatním ministrům ostatních stran za účelem jejich zastrašení. Na protest proti postupu komunistického ministra vnitra Václava Noska, který provedl čistku ve vedení pražské policie, podalo 20. února 1948 12 ministrů nekomunistických stran demisi v domnění, že donutí komunisty k ústupu. Komunisté však vyvolali celonárodní akce na svou podporu, vytvářeli nátlak na obyvatelstvo prostřednictvím rozhlasu. Vyzývali k okamžitému ustavování akčních výborů Národní fronty ve všech obcích, závodech a institucích. Z těchto nových orgánů měli být vyloučeni všichni odpůrci komunistů. Komunisté začali vytvářet vlastní ozbrojené složky, složené z řad dělníků – Lidové milice, které měly za úkol vytvářet atmosféru strachu pro případnou opozici. Ochromili nekomunistické strany tím, že jim nedovolili projevy na veřejnosti a zakázali jim vydávat tisk. Nekomunistické strany byly ochromeny a neměly žádný prostředek obrany.⁵⁷

---

⁵⁶ PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 2. vyd. Praha: nakladatelství Albatros, 2001.

⁵⁷ KAPLAN, Karel. *Nekrvavá revoluce*. Praha: Mladá fronta, 1993. s. 151.

Dne 25. února 1948 se prezident Beneš podvolil tlaku komunistů a veřejnosti, která za nimi stála, přijal demisi nekomunistických ministrů a jmenoval nové ministry vlády, jejichž návrh mu předal Gottwald. Komunisté v nové vládě získali většinu a vývoj dalších událostí v Československu probíhal plně v jejich režii. Závěrečnou tečkou únorových událostí bylo vyslovení důvěry, kterého se zúčastnili všichni nově jmenovaní ministři až na Jana Masaryka, který krátce předtím zemřel.

Prezident Beneš se vývojem událostí v Československu nikdy nesmířil a začátkem června 1948 abdikoval, místo něj byl prezidentem zvolen Klement Gottwald. Volby, které poté následně proběhly, již byly jen formální, neboť komunisté si v nich podvodným způsobem zajistili své vítězství. Při oslavách Sokolského sletu a při pohřbu prezidenta Beneše projeví někteří účastníci nesouhlas s novým režimem, ale byli komunisty pozatýkáni.⁵⁸

Hned po únoru 1948 začalo v celém východním bloku zakladatelské období nového režimu, tehdy oficiálně nazývané budování socialismu. Během pěti let byly položeny základní kameny či obrysy nového mocenskopolitického systému, nové ekonomiky a politiky, nové sociální struktury. Rozsáhlé a hluboké změny přetvářely všechny oblasti života, postihovaly všechny občany, skupiny obyvatel, rodiny, jednotlivce. Většina změn této, možno říci totální přestavby a způsob její realizace násilně přerušily dosavadní vývoj, odporovaly jak tradicím, tak potřebám, zájmům a možnostem české a slovenské společnosti nebo její větší části.

Na utváření komunistického režimu v Československu silně působily jak vnější faktory, rozhodující roli měly velmocenské zahraničně politické a vojenské zájmy SSSR, tak události domácí, především první krize režimu v roce 1948 a rozsah masové nezákonnosti a perzekuce. Léta 1948-1953 byla obdobím vyhocené studené války charakterizované válečným konfliktem v Koreji a očekáváním obdobného stavu v Evropě.

V roce 1950 Moskva urychlila přípravy válečného střetnutí a vedoucí funkcionáři východního bloku v čele se Stalinem předpokládali třetí světovou válku. Počítali s Německem, jako s hlavním útočníkem, jehož k vyprovokování využijí USA a Velká Británie. Sovětské politikové pokládali tuto válku za střet mezi kapitalismem a socialismem, tedy za válku třídní a hodlali jí podřídit veškeré ekonomické, vojenské i politické síly. Příprava k realizaci velmocenských plánů Moskvy ovlivnila rozhodující měrou i československou společnost a hluboce poznamenala všechny její oblasti. Příprava na válku umocnila pozici armády v politickém životě státu a z jejího vedení učinila privilegovanou až nedotknutelnou

---

⁵⁸ MENZL, Vojtěch. *Křižovatky 20. století. Světlo na bílá místa v nejnovějších dějinách*. Praha. Naše vojsko. 1990. s. 235-237.

mocenskopolitickou instituci. Militarizace ovlivnila společenské vztahy, stupňovala atmosféru strachu a napětí, rozšiřovala podezření z „nepřátelství k režimu“ na další skupiny občanů.⁵⁹

Postupné zavádění a ideologické zdůvodňování změn způsobovaly, že mnoho občanů si negativní výsledky oficiální politiky uvědomovalo nebo pocítilo teprve po delším čase. Mnozí původně od změn očekávali zlepšení své sociální pozice a velké části se přání také splnilo. Početná skupina obyvatelstva, převážně funkcionáři, byla s novým režimem sociálně svázána a tvořila jeho pevnou oporu.

Zpočátku si nový režim udržel poměrně rozsáhlou sociální základnu, zejména mezi dělníky, od přelomu let 1949-1950 se však rychle zužovala. Režim nesplnil většinu slibů, kterými vyvolával naděje i falešné představy, a negativní důsledky jeho politiky byly stále zřejmější a citelněji doléhaly na život společnosti i jednotlivců. Propast mezi proklamacemi a ideologií režimu na jedné straně a praxí a skutečným životem na straně druhé narůstala do šíře i hloubky a zužovala sociální základnu moci. Ve vztahu moci a obyvatel prosazovala prvky, které podtrhávaly totalitní charakter režimu – nařizování, administrativně mocenské zákroky, diktátorství, nezákonnost. Prosakovala do kultury a prostřednictvím cílevědomě řízené propagandy i do politického vědomí občanů, v myšlení vedoucích politiků byla neustále válečná hrozba přítomna a předurčovala jejich rozhodování.

Společnost se převratným změnám a převážně nepochopitelným „novotám“ bránila, nebo se o to alespoň pokoušela. Mnoho občanů odmítalo přijímat vnucovaný nový způsob a smysl života. Jejich odpor měl nejrůznější formy, byl živelný, individuální i skupinový, pasivní i aktivní, skrytý i veřejně projevový.

Představitelé moci odpovídali na každý odpor perzekucí odpůrců skutečných i domnělých. Vytvořili atmosféru strachu, která oslabovala vůli k odporu a spolu s postupující společenskou přestavbou nutila občany přizpůsobovat se nové realitě.

4.2 Politické procesy v letech 1948 – 1953

K udržování napětí a strachu ve společnosti užívali komunisté několika způsobů. Kromě vlastního mocenského a politického aparátu, propagandy a nátlaku to byli také politické procesy.

V letech 1948 – 1953 se politické procesy staly již zcela běžným prostředkem oficiální politiky. Měly více funkcí, sloužily k prosazení mocenského monopolu a k zajištění režimu,

---

⁵⁹ KAPLAN, Karel. Československo v letech 1948 – 1953. 2. část. SPN. Praha 1991. s. 5-8.

napomáhaly k prosazení záměrů moci a také sovětských velmocenských plánů, dokonce pro rychlou a hlubokou přestavbu společenských oblastí, fungovaly jako způsob řešení trvalého napětí mezi společností, občany a mocenským monopolem, jako způsob likvidace skutečných i vymyšlených odpůrců režimu, kritiků oficiální politiky a též řešení sporů a konfliktů, které vznikaly v řadách nositelů a vykonavatelů moci. Dále měly také ideologické poslání, poskytovaly „důkazy“ o správnosti oficiální politiky, zahlazovaly skutečné příčiny neúspěchů, protiklady mezi vyhlašovanými proklamacemi, sliby a skutečností a vydávaly je za dílo nepřátel socialismu a nikoli oficiální politiky. Působily jako nejúčinnější zdroj psychózy strachu a vytvářely tíživou atmosféru podezřívání a politické hysterie.⁶⁰

Politické procesy neměly předem promyšlený cíl či záměr, k němuž by směřovaly, jako například zničení občanské společnosti, k likvidaci středních vrstev, inteligence a podobně. Podněty jejich zrodu byly jednodušší, byl z nich učiněn prostředek oficiální politiky a jeden ze způsobů její realizace. Doprovázely každý významnější zvrát, čin či důležitou událost v politice, ekonomice, vojenství.

4.2.1 Příčiny procesů

Veliký rozsah a tvrdost politických procesů v letech 1948 – 1953 měly několik příčin. V první řadě to byl sám obsah a charakter zakladatelského období režimu. Totální přestavba všech společenských oblastí byla takového druhu a tempa, že nutila k náhlé změně způsobu života jednotlivce i celé skupiny obyvatel. Rušila dosavadní zvyklosti, vnucovala nové zásady a zakazovala dřívější. Věci, které ještě donedávna byly běžné, prohlašovala za nezákonné. Občané cítili, že moc jim vnucuje změny, které jsou nereálné a které jim škodí. Jejich přirozenou reakcí byla obrana. Většina se sice novým poměrům přizpůsobovala, avšak u mnohých tlak moci vyvolal odpor, živelný či uvědomělý. Jen část z nich jej veřejně vyjádřila, ostatní se odvažovali projevit jej jen ve svém soukromí. Politické procesy nejen ničily všechny formy odporu, ale měly působit preventivně – odvážné odpůrce odstranit a další zastrašovat.

Za druhé působil odraz zostřeného mezinárodního napětí. Studená válka, sovětské velmocenské plány, výstavba velké armády a militarizace společnosti urychlovaly realizaci záměrů, které byly zdrojem politických procesů.

---

⁶⁰ KAPLAN, Karel. Československo v letech 1948 – 1953. 2. část. SPN. Praha. 1991.

Třetí příčinou velkého rozsahu politických procesů byla obava ze ztráty moci. Vedoucí komunističtí funkcionáři sice v roce 1948 vyslovovali přesvědčení o pevnosti svého režimu, ale pod vlivem sovětské interpretace mezinárodních událostí a vztahů a vývoje domácích poměrů spatřovali v každém výraznějším projevu nesouhlasu se svou politikou ohrožení či oslabení mocenského monopolu. Stav neustálého ohrožení režimu, jenž politikové, ideologové a Bezpečnost i prostřednictvím politické koncepce procesů udržovali a stupňovali, vytvářel živnou půdu pro další procesy. Z tohoto hlediska se jeví jako nebezpeční bývalí funkcionáři nekomunistických stran a zakázaných spolků, jejich úřední a přátelské styky byly chápány jako příprava protistátní činnosti. Komunistické vedení podnítilo politické procesy tím, že ustavilo státní bezpečnost a dalo jí v její činnosti zcela volnou ruku. Její rozsáhlá moc a velká příčinnivost vedla nakonec k tomu, že bezpečnost získala převahu ve výrobě procesů a počínala si dokonce tak samostatně a suverénně, že i vedoucí komunističtí funkcionáři se obávali její aktivity. Jejich strach je také zbavoval odvahy k odporu nebo pokusu o změnu a jejich zbabělé mlčení a tím i faktický souhlas umožňovaly velký rozsah procesů a vysoký počet jejich obětí.

Politické procesy trvaly více než pět let a dosáhly masového rozmachu. Přesný počet procesů a ani jejich obětí v letech 1948 – 1953 není znám. Jejich zákonnost je zkreslena, neboť všem trestným činům byla přisuzována „vlastizrádná motivace“ a tresty byly tedy neúměrně vysoké. Kromě toho byly za trestné považovány i činy, které běžně patřily k přirozenému právu občanů jako kritika vlády a její politiky, získávání a šíření informací aj. Jakési jádro politických procesů tvořily rozsudky za trestné činy podle zákona na ochranu republiky č. 231/1948 a první hlavy zvláštní části trestního zákona č. 86/1950. V období 1948 – 1950 bylo státním soudem odsouzeno 27 tisíc osob.⁶¹

4.2.2 Mechanismus procesů

V krátké době po únoru 1948 byl dobudován mechanismus na výrobu politických procesů. Skládal se ze tří článků: politických orgánů, útvaru státní bezpečnosti a justice. Do prvního článku patřily komunistické instituce, které k procesům dávaly podněty a vytvářely pro ně podmínky. Vedoucí až klíčové postavení měl prezident Klement Gottwald, který o obětech velkých procesů přímo rozhodoval. Své autority ke zmírnění trestů nevyužil, zpočátku kvůli přesvědčení o správnosti třídního boje, později ze strachu z Moskvy.

---

⁶¹ Tamtéž.

K bezpečnostním orgánům patřila Státní bezpečnost a obranné zpravodajství. Příslušela jim klíčová role ve výrobě politických procesů. Zcela určovaly okruh postižených, organizovaly provokace, prováděly výslechy, při nichž používaly fyzické násilí a psychologický nátlak, sestavovaly a upravovaly výslechové protokoly, vymýšlely trestné činy a konstruovaly obvinění, utvářely „protistátní skupiny“, sepisovaly obžalovací spisy, připravovaly obviněné pro soudní líčení. Důležité kroky si nechávali schvalovat stranickými orgány, přičemž mimořádně důležitou funkci a klíčovou pozici měli sovětští poradci. Ti tvořili samostatný útvar řízený z Moskvy, z pozadí řídili celý mechanismus a zaváděli tak sovětskou praxi i u nás. Všichni jejich návrhy plně respektovali a zároveň přejímali jejich způsob myšlení.

Justiční útvary, k nimž patřilo ministerstvo, prokuratura, soudy, obhájci, se podílely na výrobě procesů dvěma způsoby. Jednak jako tvůrci třídních zákonů a jednak vědomě vytvářely zdání o zákonném a spravedlivém charakteru procesů.

Celý mechanismus navenek vystupoval jako ucelený útvar, přesto hlavní a prakticky jedinou funkcí státní bezpečnosti byla výroba procesů. I z tohoto důvodu docházelo ke stále novým a novým, aby prokázala nezbytnost své existence a udržela si své postavení.⁶²

4.2.3 Dělení politických procesů

Politické procesy z období 1948 – 1954 lze členit podle několika kritérií na procesy zákonné a nezákonné, vyprovokované, na procesy malé a monstrprocesy, podle působnosti byly okresní, národní, celostátní i mezinárodní apod.⁶³ Předem vybrané procesy proběhly veřejně a s organizovanou účastí obyvatel. Mimořádnou důležitost přitom přisuzovali organizátoři monstrprocesům. Šlo o zvláště významné procesy připravované jako velké politické divadlo, s organizovanou účastí posluchačů a s rozsáhlou propagandou. Jejich posláním bylo odhalovat „zradu a hanebnost“ obžalovaných, jejich „protinárodní cíle“ a „zaprodanost imperialismu“. Byla jim věnována nesmírná pozornost a fantazie, s jakou byly konstruovány různé skupiny, vymýšlely trestné činy a vznášena obvinění neměla mezí. Byly vypracovány scénáře a režijní knihy, podle nichž nutili obžalované vypovídat.

Velké procesy měly společné charakteristické rysy: obžalovaní v nich byli složeni tak, aby tvořili centrum velkého spiknutí, jehož nebezpečnost zvyšovaly tzv. procesy následné, navazující na centrum. Žaloba a vynucená doznání obžalovaných obsahovaly takové množství

---

⁶² KAPLAN, Karel. Československo v letech 1948 – 1953. 2. část. SPN. Praha 1991. s. 82-88.

⁶³ Tamtéž.

nejhrůznějších zločinů, aby veřejnost šokovaly, byly takového druhu, že mohly být vyneseny jen vysoké a nejvyšší tresty.

Politickou koncepcí prvních procesů bylo dovršení února 1948. Dokončovaly se procesy, které komunisté neúspěšně připravovali už před únorem a dále procesy, které měly odhalovat „přípravu kontrarevolučního puče“ funkcionáři nekomunistických stran. Po vyrovnání s únorem 1948 se zaměřili tvůrci procesů na současné problémy. Aktivita pounorové emigrace a její ohlas na domácí půdě stály u zrodu řady procesů proti exilu. Ty měly ukázat jeho představitele jako organizátory teroristických činů a vražd.

První krize režimu byla provázena značným výskytem letáků a tiskovin, jejichž výroba a rozšiřování byly předmětem politických procesů. Letáky obsahovaly informace, které moc cenzurovala, i výzvy k odporu proti režimu.

Úsilí komunistů o ovládnutí armády bylo podnětem k procesům s vojáky. Mezi stovkami obětí převažovali účastníci zahraničního i domácího protifašistického odboje. Nejvýznamnějším z nich byl proces s generálem Heliodorem Píkou v lednu 1949.

Nejpočetnější skupinu tvořily procesy hospodářské. Jejich oběťmi byly všechny kategorie zaměstnanců i malovýrobců. Jejich počet narůstal s přibývajícím obtížemi a krizovými jevy v ekonomice. Na lavici obžalovaných zasedli i tvůrci československé hospodářské politiky a plánů. Zvláštní kapitolu představovaly procesy se zemědělci, které je měly přinutit ke vstupu do JZD a procesy s „vesnickými boháči“, které je měly odhalit jako nepřátele rolníků a zaryté odpůrce JZD.

Procesy proti „vnějším nepřítelům“ měly odhalovat špionážní a proti režimu zaměřenou činnost diplomatů, zahraničních tiskových agentur a organizací, které měly svá ústředí na Západě. Sloužili též jako záminka k likvidaci těchto agentur, organizací a k omezení zastupitelstev západních států. Byly odrazem zahraničněpolitických zájmů SSSR a přispívaly k režimem záměrně prováděné izolaci od západního světa. V tomto směru byl využit i první církevní proces, který napomohl k přerušení diplomatických styků s Vatikánem.

Úsilí moci o ovládnutí katolické církve a provádění oficiální proticírkevní politiky provázela řada procesů s duchovními a laiky. V roce 1950 se konal proces s devíti představenými řádů, jeden byl odsouzen na doživotí.

Státní bezpečnost věnovala velkou a stálou pozornost i bývalým funkcionářům nekomunistických stran. Považovala je za potencionální nepřátele režimu, základnu protistátní aktivity a dlouho je vydávala za hlavní hrozbu režimu. Konstruovala jejich „protistátní akce“, organizovala provokace, sledovala je, měla mezi nimi své agenty a záměrně zveličovala jejich činnost. Inscenovala desítky procesů se stovkami obětí. Největším procesem tohoto druhu a

největším politickým procesem v poválečném Československu vůbec byl proces „s vedením záškodnického spiknutí“ s M. Horákovou a spol., jak se tehdy vyšetřovací spisy označovaly. Na jeho výrobě se velmi iniciativně podíleli sovětsí poradci, trval devět dní a byly vyneseny čtyři tresty smrti, čtyři doživotí a pro dalších pět odsouzených od 15 do 20 let vězení. V 35 následných procesech bylo z 639 obžalovaných odsouzeno 10 k trestu smrti, 48 k doživotí a ostatní k 7850 letům vězení.⁶⁴

Jedním takovým byl i proces se skupinou lidí působící v západních Čechách. Jejím hlavním představitelem byl právě Jindřich Čadík, proto spis StB, v němž je tento případ popisován, nese název Čadík a spol.

4.3 Proces s Jindřichem Čadíkem

Výrazná osobnost s vědeckou objektivitou novému režimu nevyhovovala. Tím spíše, že Čadík byl aktivním členem Lidové strany, a tak si poválečné svobody mnoho neužil.

Podruhé se dostal do vězení v roce 1950. Obecně se tvrdí, že se stal obětí léčky – měl předat francouzskému vyslanci, svému osobnímu příteli, nějaké materiály, které by měly kohosi zachránit. Ačkoli tušil, že by mohlo jít o léčku, po váhání přece vzkaz předal, aby nezanedbal svou povinnost a ochotu někomu možná pomoci.

Po prostudování jeho osobního spisu StB vyplývají na povrch mnohé další okolnosti jeho zatčení. Konstrukce s ohledem na výše zmíněný text je dosti pravděpodobná. Tudíž je věrohodnost samozřejmě trochu zkreslena, nicméně některé pasáže jsou nadmíru zajímavé, proto bych se chtěl tomuto procesu věnovat podrobněji. Hodlám popsat proces tak, jak byl zaznamenán ve spisech StB.

Z nich jde vyzorovat určitou odbojovou činnost, z níž byl Čadík obviněn. Dle záznamů StB byl Čadík členem skupiny, která se připravovala k převzetí moci ve státě po předpokládaném převratu provedeném buď diplomaticky, nebo vojensky. Po dlouhých debatách předpokládali konec režimu a rozhodli se pro podporu protirežimní činnosti v celonárodní organizaci. Čadík měl funkci informátora Plzeňského kraje a měl údajně také sestavit síť vhodných osob, která by se v tomto kraji chopila po změně politické situace moci ve všech oblastech lidské činnosti. Dále měl připravit podmínky pro vznik „staronových“ politických stran a

---

⁶⁴ KAPLAN, Karel. Československo v letech 1948 – 1953. 2. část. SPN. Praha 1991. s. 91.

organizovat jejich případnou spolupráci. Do jaké míry se tomu tak dělo a jak daleko mohla sahat samotná protistátní činnost zmíněných aktérů, je otázkou.

4.3.1 Odbojová činnost po únoru 1948

Po událostech z února 1948 vznikla po celé zemi řada, pro nový režim ilegálních skupin, které se organizovaly za účelem protitotalitní činnosti. Jednalo se o předávání zpráv do západní Evropy, organizaci činnosti politických stran, které byly po převratu zakázány, a přípravu případného převzetí moci ve státě, kdyby došlo ke změně politické situace.

Ústředím těchto skupin byla přirozeně Praha, odkud se vazby šířily do dalších oblastí země. Ústředí čítalo poměrně široký okruh lidí, z nichž k nejvýznamnějším, s ohledem na popisovaný proces, patřili Josef Hutter, profesor Karlovy univerzity a předseda státní zkušební komise hudební vědy J. Škvára, univerzitní profesor a ministerský úředník na ministerstvu školství a J. Hradil ředitel státní zkušební komise pro vysoké školy v Praze, kteří organizovali činnost skupin v ostatních městech. Kromě Plzně, kde byl organizací protirežimní činnosti pověřen právě Čadík, existovaly skupiny ještě v Hradci Králové, kde činnost vedl Dr. Brouček. Další velká skupina byla v Brně, tu vedl plk. Robotka.

Celá síť měla za úkol vytipovat protirežimně smýšlející osoby vhodné k vytvoření regionálních politických stran, které by se po změně režimu ucházely ve volbách o moc ve státě. Dále měla předávat informace ze všech oblastí lidské činnosti, které by napomohly ke svržení režimu. V neposlední řadě se připravit na vlastní proces převzetí moci, který v sobě zahrnoval i ozbrojení některých svých členů. Proto bylo zapotřebí navázat kontakty také s bývalými příslušníky ozbrojených sil, kteří měli přístup k jakýmkoliv zbraním.

Pro samotnou odbojovou a informační činnost získal Čadíka univerzitní profesor Josef Hutter⁶⁵. Na univerzitě vyučoval hudební vědu a spolu se znali od roku 1928. Oba byli s novým režimem silně nespokojeni a poté, co byl Hutter v roce 1948 z univerzity „vyakčněn“, začal se podílet na odbojové činnosti. V této době opadá i frekvence jejich schůzek, nicméně v přátelství zůstávají dál a občas se sejdou po Čadíkových přednáškách. Během krátkého rozhovoru při cestě na nádraží, odkud se Čadík vrací do Plzně, stihnou

---

⁶⁵ HUTTER Josef (* 28. 2. 1894 Praha, + 2. 12. 1959 tamtéž) - český hudební vědec, kritik, publicista a pedagog.

probrat nejrůznější témata. Během jednoho z nich se Hutter také Čadíkovi zmíní o plánovaném odboji. Podobné smýšlení a odpor k totalitnímu režimu vedlo k tomu, že ho po několika schůzkách získá jako hlavního informátora ze západočeského kraje.

Domluvili se tedy na spolupráci a Čadík započal vytvářet síť lidí, kteří by mu byli ochotni poskytovat informace ze západních Čech, ty by dále přes „Ústředí“ putovaly na anglické a francouzské velvyslanectví.

Jako první oslovil své známé, o nichž byl přesvědčen, že jejich názor na současnou politickou situaci je obdobný, a sice právě bývalého štábního kapitána Josefa Erlebacha, kterého znal již z odbojové činnosti za druhé světové války, a vlivného MUDr. Antonína Čecha, primáře transfuzního oddělení Fakultní nemocnice v Plzni.

Erlebach, který bydlel v pohraničí, mu doručoval zejména zprávy vojenského charakteru. Bydlel ve vsi Zelená Lhota a měl o dění v této oblasti dostatečný přehled. Značné problémy mu v životě činil původ jeho ženy, která byla Němka a navíc byla za okupace členkou NSDAP. Erlebach se snažil tuto skutečnost mírnit svou prací v protifašistickém odboji, kdy byl napojen, jak jsem se již výše zmínil, na skupinu generála Eliáše. Skutečnost, že byl podobně jako Čadík gestapem zatčen a odsouzen k smrti po válce, pomohla jemu i jeho rodině. Za mnohé přímluvy ve státních kruzích vděčil také Čadíkovi, za což mu byl zavázán. I proto tedy, když jej Čadík požádal o pomoc při získávání informací, tuto službu přijal i přesto, že se podle svých slov již do žádných hrdinských akcí zapojovat nehodlal.

Erlebach byl pojišťovacím úředníkem u pojišťovny kvasného průmyslu a náplní jeho práce bylo objíždění pivovarů a lihovarů v pohraničí. Tímto se ke špionážní činnosti velice hodil. Zprávy si zjišťoval povětšinou sám. Někdy vyslechl rozhovor nějaké skupiny lidí ve vlaku a síť jeho informátorů nebyla nijak rozsáhlá.

S doktorem Čechem Čadík spolupracoval na univerzitní úrovni ohledně vzniku vysoké školy v Plzni. Čech byl předsedou spolku pro vědu, umění a práci a Čadík byl jeho místopředsedou. Čadík informoval Čecha o tvorbě protirežimního ústředí v Praze i o tom, že již je jeho členem, a požádal ho o pomoc a spolupráci. Antonín Čech bez váhání souhlasil a jádro skupiny tak bylo vytvořeno. Čech byl pak také určen Čadíkovým zástupcem, pokud by se s ním cokoli stalo.⁶⁶

V roce 1948 se Hutter osobně setkal s Čechem i Erlebachem, aby se ujistil o jejich spolehlivosti. Na jejich spolehlivost nic nenamítal a spolupráce tedy mohla začít. Drobnou obavu měl Hutter o temperamentnosti doktora Čecha, který se jevil jako lehce náchylný k

---

⁶⁶ ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň. Skupinový vyšetřovací spis 1.

zakládání samostatných organizací, které by v danou dobu nebyly pro odboj vhodné. Tato domněnka se nakonec potvrdila, jelikož Čech byl již těsně po únoru v kontaktu s některými exulanty, kteří ho částečně na případnou situaci připravovali.

Na jedné ze schůzí ústředního výboru Čadík informoval o situaci v Plzni, o převládání komunistů na radnici a o své aktivitě. Bylo zde domluveno utvoření národních výborů, které by se po svržení vlády chopily moci. Sám Čadík se přihlásil k vytvoření výboru v Plzni. Hodlal jej složit z příslušníků čtyř politických stran: národně sociální strany, strany lidové, sociálně demokratické a komunistické. Jejich členové měli být vyrozuměni až těsně před předpokládaným převratem. Tyto výbory měli následně převzít moc po dobu mezidobí, tj. od zvratu do voleb. Počítalo se s vytvořením úřednické vlády sestavené z odborníků. Výbory jednotlivých stran měly čítat 10 – 15 osob, přičemž bylo počítáno s tlakem ze zahraničí a případným vytvořením páté strany agrární.

Čadík společně s MUDr. Čechem tedy začal sestavovat národní výbory strany sociálně demokratické v čele s Čechem a čítající zhruba dalších 10 jmen a strany lidové o 16 jménech vesměs velmi vlivných lidí v čele s Čadíkem. Národně sociální stranu měl sestavit Čadíkův přítel Josef Votík, bývalý předseda závodního výboru Škodových závodů v Plzni. A výbor KSC měli sestavit Václav Pech, bývalý primátor města Plzně a dr. Pechman, nynější prezidiální šéf v Plzni.

Vlastní špionážní činnost probíhala od července 1948. Zprávy, které Čadík dostával od Čecha a Erlebacha, předával při svých cestách za přednáškami na Karlově univerzitě dr. Hutterovi a několikrát i dr. Škvárovi. Škvára je poté předával přímo zástupcům amerického a anglického velvyslanectví, kde pracoval jako překladatel. Dalšími příjemci pak bylo např. Holandsko a české elity v emigraci.

Celkem těchto zpráv, jak uvádí vyšetřovací spis, bylo zhruba kolem sedmdesáti z nejrůznějších oblastí. Zejména z vojenství – nálada a přesuny vojenských jednotek, přemísťování zbrojního průmyslu (ze západních Čech na východ soustátí), o uložení určitého vojenského materiálu, opravě starých a výrobě nových tanků, uložení zbraní závodní milice ve Škodových závodech, zřízení náhradního letiště za Božkovem, zesílení pohraniční stráže, o obraných opatřeních v pohraničním úseku, rozčlenění a způsobu střežení státních hranic, změně nebo odstranění směrových ukazatelů za účelem znesnadnění orientace v pohraničí a mnohé další.⁶⁷

---

⁶⁷ Tamtéž.

Z hospodářské oblasti šlo pak o informace ohledně naleziště uranové rudy na Příbramsku, nedostatečném množství barevných kovů ve Škodových závodech, o zásobách a nedostatcích léčiv v nemocnici v Plzni a také mnohé další.

Všichni svou činnost zakládali na přesvědčení, že dojde k vojenskému zásahu ze západu. O něm byli přesvědčováni i na pravidelných schůzích s představiteli západních skupin, kteří odboji předávali informace o přesunech vojsk v Bavorsku, plnění přístavů ve Francii, Belgii a Holandsku válečným materiálem, čímž je udržovali v naději a víře, že k převratu v dohledné době dojde, a podněcovali je tak k další činnosti.

Do jaké míry je tato činnost pravdivá a kam až sahala fantazie příslušníků státní bezpečnosti při snaze diskreditace vlivných a nepohodlných obyvatel západočeského kraje, lze ale jen těžko prokázat.

Čadík přestal se špionážní činností v červenci roku 1949, krátce poté, co byla prozrazena činnost brněnské větve této organizace, v jejímž čele byl plk. Robotka. Hutter jej na tuto skutečnost upozornil a v činnosti ustal. Naposledy se Čadík s Hutterem setkal v říjnu 1949, ovšem ne již za účelem předání zprávy, ale z důvodů mnohem vážnějších. Hutter hodlal, v důsledku s vyzrazením brněnské skupiny vedené plk. Robotkou, uprchnout do zahraničí. Žádal proto Čadíka o zprostředkování přechodu za hranice. Čadík ihned zkontaktoval Erlebacha a převod domluvil. K němu ovšem nakonec kvůli komplikacím nedošlo. Hutter byl nucen vrátit se do Prahy, kde byl po krátké době zatčen. Ještě před svým zatčením nabádal Čadíka v pokračování ve špionáži.

Čadík se proto rozmýšlel, má-li v činnosti dále pokračovat. Nakonec došel k závěru, že bude lepší v ní na chvíli ustát, jelikož to považoval za příliš riskantní. Od podzimu 1949 již tedy k žádnému předávání zpráv z Čadíkovy strany nedocházelo.

Nicméně v protitotalitní činnosti pokračoval MUDr. Antonín Čech⁶⁸, který kromě špionážní činnosti organizoval i protistátní skupinu v plzeňské nemocnici, ačkoli si to ústředí odboje ani sám Čadík výslovně nepřáli. Čechova aktivita a horkokrevná povaha vedla k vytvoření silně protirežimní až pučistické skupiny. Shromažďoval zbraně, léky a vytvářel další a další výbory. Konečný počet členů byl proto velice vysoký. Čadík do jisté míry nesl zodpovědnost za to, do jaké míry se rozjelo angažování Čecha, na druhou stranu mu ale nemohl v jeho počínání nijak bránit ani ho nějakým způsobem usměrňovat.

Čech prý dokonce navázal spojení s několika západními agenty z USA nebo Anglie. O nich však ani sám Čadík nebyl přesvědčen, zdali se nejedná o pracovníky bezpečnostní služby.

---

⁶⁸ ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň. Skupinový vyšetřovací spis 1.

Později se ukázalo, že jedním z nich byl nejspíše čelní představitel bývalé sociální demokracie Vojtěch Beneš, který uprchl přes Anglii do Ameriky a před svým odchodem dal doktoru Čechovi pokyny k vytváření odbojových skupin, aniž by věděl, jaká situace ve státě nastane a jak tvrdě bude režim k odbojářům přistupovat.

Jako spojku si Čech vybral Albína Heřmana, prostřednictvím nějž organizoval činnost dalších dvou skupin v Horní Bříze a Nezdicích. V Horní Bříze byl vedením pověřen Robert Pavličko, přednosta poštovního úřadu a v Nezdicích, pak mlynář Jan Prokop. Další skupina pak působila přímo pod Čechem ve fakulní nemocnici, odkud vedly vazby i do Třemošné.

V této oblasti shromažďovali zbraně získané prostřednictvím Josefa Sporky, strážmistra SNB v Horní Bříze a plk. Svobody u zdejších protirežimně smýšlejících obyvatel. Většinou šlo o bohaté statkáře, tzv. kulaky Jana Prokopa a Josefa Šestáka.

Léky pro svou skupinu obstarával v nemocnici. Šlo zejména o penicilin, kterého měl k dispozici zhruba 20 mil. pastilek, a dále obvazový materiál, který spravovala dr. Marčáková. Toto vše bylo připraveno pro případ, že dojde k zvratu, který měl být proveden násilnou cestou. Počítali s obsazením strategicky důležitých míst, propuštěním politických vězňů z táborů nucených prací a jejich následným ozbrojením. K tomu si vytvořili seznam táborů nucených prací, ale i funkcionářů KSČ a průmyslových objektů.

4.3.2 Akce „Hvězda“

Tak rozsáhlá organizace s tolika členy příslušníkům StB dlouho neunikala. Ze spisů a celkového přehledu akce státní policie pod názvem „Hvězda“ jasně vyplývají okolnosti a průběh vyšetřování, které vedlo až k odhalení celostátní organizace odbojové činnosti.

V jarních měsících 1950 byla velitelstvím Státní bezpečnosti v Plzni likvidována skupina zabývající se zhotovováním a rozšiřováním protirežimních letáků, které nabádaly k odbojové činnosti, psaní výhružných dopisů příslušníkům a funkcionářům KSČ v Třemošné. Během výslechu bylo zjištěno, že se tato skupina schází v obchodě Jindřicha Kelíška, kde činí přípravy k případnému zvratu. V souvislosti s řešením tohoto případu bylo zatčeno šest osob, které byly následně podrobeny výslechu. Kromě zmíněného obchodníka Kelíška šlo o Františka Karlovce, dozorce západočeských kaolinových závodů, tesařského dělníka Miloslava Hvězdu, pivovarského dělníka Antonína Jasinského, Gustava Schneidla a Vlastimila Kose. Všichni byli odsouzeni k trestům od 8 do 20 let těžkého žaláře.

Z provedených výslechů v souvislosti s tímto případem byla zjištěna vazba na autodopravce Jana Dobrého z Horní Břízy. Ten údajně do Třemošné často jezdil a vykonával úkoly, které mu svěřil obchodník Alois Balvín. Jedním z nich bylo například, aby získal od Kelíška seznam příslušníků a funkcionářů KSČ z Třemošné. Kelíšek předal seznam Balvínovi, ten jej odvezl do Horní Břízy a předal dále.

Pozornost se tedy začala soustředit i na Horní Břízu. Zde, jak jsem se již výše zmínil, působila skupina přímo navázaná na MUDr. Čecha. Josef Sporka, příslušník SNB v Horní Bříze, byl velice aktivním členem této skupiny. Obstarával cenné informace o funkcionářích KSČ i zprávy z policejní činnosti nejen v Třemošné, ale i z dalších oblastí severního Plzeňska. Byl to údajně také on, který měl díky svému postavení přístup ke zbraním, které celá skupina shromažďovala, kdyby došlo ke kýženému převratu. Zbraně byly přechovávány na statcích, na půdě stanice SNB i v nemocnici.

Sporka informace a seznamy obdržené z okolních skupin od Aloise Balvína a ostatních, následně posílal přímo do nemocnice MUDr. Čechovi prostřednictvím Albína Heřmana, zámečníka fakultní nemocnice.

Další skupina byla tedy odhalena a vyšlo najevo i její napojení na MUDr. Čecha. Z dalších výslechů bylo zjištěno, že vedoucím hornobřízské skupiny je přednosta poštovního úřadu Robert Pavlička, na jehož poště se konaly schůzky této skupiny. Na schůzkách byl probírán přesný postup při případném zvratu, jak se bude nakládat s příslušníky a funkcionáři KSČ, a dále se projednávaly případné úkryty zbraní.

V souvislosti s touto skupinou bylo zatčeno dalších deset osob, kromě zmíněných R. Pavlička, A. Heřmana, J. Sporky, J. Dobrého a A. Balvína ještě Markéta Pavličková, studentka medicíny – dcera R. Pavlička a Alois Pavlička, jeho syn, Rudolf Zelenka, učitel z Horní Břízy, rolník ze Žilova Jaroslav Hnát a technický úředník Škodových závodů Karel Zimerhagl.

Jak v Třemošné, tak v Horní Bříze byla pak vyslechnuta i řada dalších osob, ty však byly následně propuštěny na svobodu.

Prozrazeno tedy bylo napojení odbojových skupin na přednostu transfuzní stanice MUDr. Antonína Čecha, který se v okolnostech jevil jako jejich hlava. Čech byl zatčen a z jeho výslechu vyplynulo na povrch napojení na několik dalších skupin. Vyšetřovatelé se tak dostali na stopu skupiny lidí ve fakultní nemocnici a v Nezdicích.

Došlo tedy k dalšímu zatýkání, a to MUDr. Antonína Čecha, Jana Šneperka, vrchního strojníka fakultní nemocnice, Františka Čmolíka a Oldřicha Šípa, strojních zámečníků v nemocnici, ošetřovatelky Marie Mráčkové, hostinského z Nýřan Josefa Šestáka, Františka

Černého, zedníka z Nezdic, Františka Loskota, inženýra ze Škodových závodů a technického úředníka Škodových závodů Jaromíra Chmelíře.

Všichni členové byli opět vyslechnuti, čímž se činnost skupin potvrdila. Daleko závažnější pak bylo vyzrazení okolností po výsledku Antonína Čecha. Došlo k prozrazení nejen Jindřicha Čadíka, ale i vazby na Josefa Huttera, a tím na ústředí celé národní organizace.

Po vyjevení těchto informací šlo již vše ráz na ráz. StB již neváhala a zatkla také Čadíka. K jeho zatčení došlo 19. září 1950 v době, kdy byl právě se svou dcerou na rehabilitaci v lázních v Karlových Varech.

Po zatčení se Čadík dostal do zajišťovací vazby. Kromě častých výslechů se mu během pobytu zde přihodilo i nečekané dobrodružství. On sám popisuje události při pozdějším výslechu, kdy již nejspíše tušil, že celá událost byla pravděpodobně fingována státní bezpečností.

Po zatčení byl v cele společně s jistým Malendou, který se mu představil jako lékař z Curychu a švýcarský státní příslušník. Malenda mu sdělil, že by měl být během několika dní propuštěn a že by byl ochoten dopomoci mu k útěku za hranice. To byla samozřejmě pro Čadíka vítaná příležitost a společně se tedy domluvili na budoucím postupu. Čadík měl požádat o nemocenské ošetření a z nemocnice, pokud se tam dostane, bude již vše k útěku připraveno. Za několik dnů byl skutečně jeho spoluvězeň propuštěn a několik dní na to byl na žádost a lékařské doporučení Čadík převezen do Státní fakultní nemocnice v Plzni. Zde byl předveden k řediteli nemocnice MUDr. Manclovi ke krátkému hovoru. Během schůzky vešel do místnosti neznámý muž, který předal řediteli jakýsi papír, na jehož základě byl Čadík tomuto muži vydán. Ten jej následně vyvedl z budovy a poté společně nasedli do auta a odjeli směrem na Klatovy. Za Přešticemi přesedli do jiného auta, kde již seděl také zmíněný Malenda, a vydali se do Klatov, kde byla naplánována jejich další zastávka.

Během jízdy nemluvili, Čadík byl pouze požádán, aby v Klatovech, kde se budou zastavovat, sepsal přehled jeho ilegální činnosti a doporučení na některé osoby, s kterými by mohla případně probíhat další odbojová spolupráce po jeho odchodu za hranice. Čadík s návrhem, kterým bylo podmíněno další pokračování útěku, souhlasil. V Klatovech navštívili byt jistého mladého páru, kde Čadík napsal zmíněný dopis, občerstvili se a po desáté hodině večerní se vydali na cestu do chaty v pohraničí, kde měl obdržet doklady a průvodce přes hranice. Během cesty však byli zastaveni příslušníky SNB, a jelikož Malenda ani Čadík neměli doklady, byli naloženi do aut SNB a odvezeni zpět do Plzně. Teprve při výslechu zaměřeném na tento údajný pokus o útěk došlo Čadíkovi, že celá akce byla nastrojena státní bezpečností,

kteřá díky ní získala dopis s odbojovou činností a dalšími jmény, s nimiž Čadík spolupracoval.

To bylo nevyvratitelné potvrzení ilegální činnosti a ihned poté byl Čadík znovu uvězněn a podstoupen dalším výslechům ohledně skupiny působící v Plzni a v severním Plzeňsku. Při množství sepsaného textu je patrné, že Čadíkovi se podruhé do vězení nechtělo a byl ochoten částečně spolupracovat, ovšem jen do té míry, která by nepoškodila nikoho dalšího, o kom již StB věděla nebo koho odsoudila. Hutter i všichni ostatní členové odbojového ústředí již byli zatčeni, uvězněni nebo jinak poznamenáni. Čadík Čechovu verzi potvrdil a příslušníci StB tak odkryli celou odbojovou síť s ústředím v Praze, jehož členy byli, jak jsem se již zmínil, profesori Hutter, Škvára a Hradil a několik dalších, všichni již ve vazbě. Vyšetřovatelé si postupně poskládali celou odbojovou síť propletenou do Brna i Hradce Králové.⁶⁹

Čadík dle mého názoru skutečně chtěl konec vlády komunistické strany a následné volby. To, že společně se svým dobrým přítelem profesorem Josefem Hutterem těžce nesli události z února 1948 a následnou změnu politických poměrů, během níž došlo k sesazení Huttera z pražské univerzity, je také pravda. Nicméně konstrukce a záměrné zveličeni odbojové činnosti je v tomto případě nadmíru patrné, obzvláště s ohledem na výše zmíněný text o průběhu politických procesů v letech 1948 – 1953. Vzhledem k tomu, že i další obviněni byli v této oblasti výraznějšími postavami, lze se domnívat, že měli být celou touto konstrukcí odstraněni, aby na důležitá místa mohli být dosazeni sympatizanti s prorežimní politikou. Na Čadíka, proces s ním i jeho odbojovou činností si vzpomíná i jeden z dotázaných pamětníků, a sice pan Jan Děd: „Čadík byl velice nábožensky založený člověk a od něj pak také i jeho dcera, která kvůli tomu měla problémy na škole, to byl škraloup vlekoucí se po celý život i později, když působila jako učitelka mateřské školy, to mělo dopad.

Profesor Čadík byl velký vlastenec v takovém tom smyslu, který už dnes moc nebereme. On vždy mluvil tak, že český národ ten komunismus překoná a to bylo pro něj vždy to hlavní.

Rekonstruovaných skupin bylo hodně, při procesu s Miladou Horákovou byla v každém městě i v Plzni nějaká vytvořena. Jelikož byl můj otec bohatý obchodník a zároveň byl ve straně národní, byl postaven do čela té zdejší a v procesu odsouzen na doživotí. Ovšem neprávem, zrovna on, ač se tím nerad chlubím, proti komunistům nedělal téměř nic. Jiné to bylo s tou skupinou Čadíka, oni skutečně plánovali převrat, nebyli nějak reaktivně zaměření, ale tam bylo opravdu silné protikomunistické smýšlení. Dnes by jejich činnost za trestnou určitě pokládána nebyla, ale tehdy se to samozřejmě bralo jinak.“⁷⁰

⁶⁹ ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň. Podsvazek 01.

⁷⁰ Dle rozhovoru autora s Janem Dědem. 15. 8. 2012.

4.3.3 Politický proces s plzeňskou skupinou, tzv. proces s transfuzní stanicí

Po více než půlročním věznění a shromažďování důkazů z dalších výsledků proběhl s obviněnými soud. Hlavní přelíčení v zaplněném sále Odborového domu se odehrávalo od čtvrtka 28. do soboty 30. června 1951. Předsedou senátu byl JUDr. Karel Kruk, soudci byli stržm. Josef Leba, Václav Jareš, František Stýblo a pplk. JUDr. Hynek Havlíček. Státní prokurátoři JUDr. Pavel Barbaš a Vlastimil Haneška.

V souvislosti s plzeňskou skupinou byli obviněni tito lidé: Jindřich Čadík, Antonín Beneš, Albín Heřman, Josef Erlebach, Robert Pavličko, Markéta Pavličková, Josef Sporka, Alois Balvín, Alois Pavličko, Jan Prokop, Marie Mráčková, Jaroslav Hnát a Josef Šesták. Za to, že se: *„od jara 1948 navzájem spolčili, aby se pokusili zničit a rozvrátit lidově demokratické státní zřízení a společenský řád republiky, které jsou zaručeny ústavou, při čemž Dr. Jindřich Čadík vešel ve styk s cizí mocí a činem jeho, Dr. Antonína Čecha a Albína Heřmana byla zvláštní měrou ohrožena samostatnost, lidově demokratické státní zřízení a společenský řád, Antonín Čech, Albín Heřman, Josef Šesták, Robert Pavličko, Josef Sporka a Alois Balvín k tomu činu hromadili zbraně a střelivo, Josef Sporka se činu dopustil i za jiné zvláštní přítěžující okolnosti, neboť měl jako příslušník SNB zachovávat státní tajemství.“*⁷¹

Celkem tedy 13 lidí obviněných většinou za velezrádnou činnost a vyzvědačství.

Obviněné hájili pražští advokáti Otto Müller, Josef Civín, František Zoulík a Vladimír Martin. Přelíčení začalo ráno v 8 hodin a bylo veřejné. Předseda senátu nejprve zjistil totožnost předvolaných osob, poté prokurátor přednesl žalobu. Obvinění byli následně vyzváni, aby se k obžalobě vyjádřili, popřípadě uvedli vůči ní námítky. Opakuje se tedy popis událostí z pohledu postupně všech osob podobně tak, jako tomu bylo u výsledků. Výslech obviněných zabral celý den a večer v 19 hodin bylo hlavní přelíčení přerušeno s tím, že se bude pokračovat následující den opět od osmi hodin ráno.

Další den, 29. 6. 1951 se soud sešel ve stejném složení a pokračovalo se v procesu. Byl proveden výslech zbývajících osob a dále se pokračovalo doprovodnými otázkami týkajícími se okolností činností jednotlivých účastníků procesu, na něž již odpovídali střídavě sami dotazovaní. Po krátkém přerušení byli předvoláni svědci a došlo také k uzavření jednání pro veřejnost z důvodu zachování státního tajemství. Po vyslechnutí svědků a vojenských znalců bylo jednání opět zpřístupněno veřejnosti. Následně byla obhájci předložena některá vyjádření

---

⁷¹ ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň. Skupinový vyšetřovací spis 1.

občanů stavicích se za obviněné, jakožto polehčující okolnosti. Ve 21 hodin předseda hlavní líčení přerušuje s tím, že pokračovat se bude následujícího dne od 8.30.

Další den, tedy v sobotu 30. 6. 1951 je v hlavním líčení pokračováno. Předseda konstatuje, že trestní oznámení bylo probráno při výslechu obviněných a svědků, dále byly konstatovány přílohy a osobní výkazy obviněných a po přečtení úvodní části posudku znalců bylo uděleno slovo k závěrečným řečem. Státní prokurátor navrhuje odsouzení obviněných podle písemné žaloby, obhájci navrhují uložení mírných trestů.

Obvinění také použili práva posledního slova obhajoby, což Čadíkovi pravděpodobně zachránilo život. Tím, že se zčásti i hájil sám a měl tedy možnost zapůsobit na přítomné v soudní síni, ho podle mnohých uchránilo od trestu smrti. Po závěrečných řečech obviněných a závěrečné řeči státního prokurátora dr. Pavla Barbaře soud odešel k poradě a po krátkém přerušení byly předsedou soudu dr. Karlem Krukem vyneseny rozsudky.

Všech 13 obviněných bylo uznáno vinnými trestnými činy velezrady a špionáže v plném rozsahu žaloby.

Hlavní obvinění – Jindřich Čadík a MUDr. Antonín Čech, přednosta transfuzní stanice fakultní nemocnice, měli být potrestáni doživotním žalářem. Čadík díky tomu, že odmítl dosazeného advokáta, který žádal trest smrti, a hájil se sám, dosáhl snížení trestu na druhý možný nejvyšší – 20 let. Dalších 10 obžalovaných k sazbám od tří do dvaadvaceti let. Ty zněly na odnětí svobody u Josefa Erlebacha a Markéty Pavličkové na 22 let, u Roberta Pavlička a Albína Heřmana na 20 let, u Jana Prokopa na 18 let, u Aloise Balvína na 16 let, Josefa Šestáka na 15 let, Jaroslava Hnáta na 12 let, u Aloise Pavlička na 4 roky a Marie Marčákové na 3 roky. Dohromady trest vydal na 152 let odnětí svobody.

Nejhůře v celém procesu dopadl četník Josef Sporka, který byl odsouzen k trestu smrti. Jeho obhájce František Zoulík proti tomu sice ihned podal odvolání, nicméně ani v odvolacím řízení se trest zmírnit nepodařilo. Všichni ostatní trest přijímají a ihned jej nastupují. Proces skončil 30. 6. 1951 v 19 hodin a obvinění byli odvedeni zpět do vazby.⁷²

O procesu referoval deník Pravda.

„Za účasti zástupců pracujících z celého Plzeňského kraje byl ve čtvrtek 28. června dopoledne zahájen v Odborovém domě v Plzni proces se třináctičlennou bandou velezrádců a špionů, vedenou univerzitním profesorem a ředitelem muzea v Plzni dr. Jindřichem Čadíkem

---

⁷² ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň. Podsvazek 02.

a přednostou transfuzní stanice státní fakultní nemocnice v Plzni MUDr. Antonínem Čechem. Tato banda složená vesměs z příslušníků předúnorových reakčních stran a pravicových sociálních demokratů, pracovala již od roku 1945 a zejména po únoru 1948 v úzkém spojení s agenty západních mocností a svou velezrádnou činností se snažila o zvrát našeho lidově demokratického zřízení a násilně znovu nastolit kapitalistický řád. V slepé nenávisti k pracujícímu lidu vyzrazovali spiklenci státní, vojenská i hospodářská tajemství, připravovali teroristické akce, spekulovali s pomocí západních imperialistů a zrádné emigrace na rozpoutání třetí světové války, v níž spatřovali jedinou cestu a možnost dosáhnout svých zločineckých cílů. Zasluhou bdělosti a ostražitosti našeho lidu a našich bezpečnostních orgánů byla tato zločinecká banda odhalena a postavena před státní soud. Vedoucími této žalované bandy byli: profesor dr. Jindřich Čadík, ředitel muzea v Plzni, MUDr. Antonín Čech, přednosta transfuzní stanice státní fakultní nemocnice v Plzni, Josef Erlebach, bývalý št. kpt. Nyní důchodce v Plzni, Robert Pavličko, přednosta poštovního úřadu v Horní Bříze, a Josef Sporka, bývalý příslušník SNB v Horní Bříze.

Obviněný dr. Jindřich Čadík vytvořil spolu s obviněným dr. Čechem a ostatními spiklenci v Plzeňském kraji velezrádnou skupinu. Tato banda připravovala teroristické činy a soustavně vyzvídala závažné zprávy povahy vojenské, hospodářské i politické. Vybuďovala si síť informátorů špionů a jimi získané zprávy předávala agentům cizí zpravodajské služby. Dr. Čadík byl v letech 1920 až 1938 členem národně demokratické strany. Od roku 1938 byl členem kolaborantského Národního souručenství. V r. 1945 vstoupil do předúnorové strany lidové, o které se domníval, že bude jednou z těch sil, které překazí úsilí pracujícího lidu o vybudování socialismu v našem státě.

Obviněný dr. Čech hned po únoru 1948 jako pravicový sociální demokrat vešel v těsný styk s dalšími pravičáckými vůdci předúnorové sociálně demokratické strany na Plzeňsku. V létě 1948 se spojil s dr. Čadíkem a souhlasně s ním založil pro Plzeňský kraj ilegální skupinu. Spolu s obviněnou Marií Marčákovou shromažďoval pro případ válečného konfliktu v nemocnici odcizené vzácnější léky, zvláště pak 40 mil. jednotek penicilinu.

Dalším členem této bandy byl Robert Pavličko, který zapojil do protistátní činnosti i členy své rodiny a na podzim 1948 bývalého příslušníka SNB Josefa Sporku. Josef Sporka, hrubě zneužívaje svého služebního postavení, opatřil pro skupinu zvláště důležité špionážní zprávy.

Všichni obvinění tvořili nebezpečnou bandu, jejíž protistátní činy byly přímo namířeny proti zájmu všeho pracujícího lidu. Prostřednictvím dr. Čadíka byli všichni ve styku s imperialistickými zpravodajskými agenturami. Ale právě tak jako se v únoru 1948 přepočítli vůdcové reakčních stran, právě tak jako se přepočítali předáci pravicové sociální demokracie,

*přepočítali se i jejich následovníci v čele s dr. Čadíkem a MUDr. Čechem. Výsledky lidového hlasování za udržení světového míru proti znovuvyzbrojení západního Německa a proti zrádné emigraci znovu potvrdily, že pracující lid Plzeňského kraje stojí na stráži a je pevně odhodlán bránit své vymoženosti proti svým vnitřním i vnějším nepřátelům.*⁷³

Pravda také přinesla i dva komentáře od Jaroslava Krause aplaudující drakonickému rozsudku a podobný redakční úvodník po závěru soudu.

Sám o událostech spojených s procesem profesor Čadík vyprávěl: „*Gestapo, to byli ještě slušní lidé – ještě mne ani nepopravili, a už začali ženě vyplácet vdovskou penzi, ale komunisté nečekali ani na rozsudek a už vyhodili ženu a dceru z bytu a zaměstnání.*“⁷⁴

Do vězení tedy podruhé Jindřich Čadík odešel v šedesáti letech. Karel Škrábek si v dopisu vzpomněl i na tuto okolnost: *V roce 1952 jsem potkal nedaleko muzea dr. Fridolína Macháčka: „Škrábečku, zatkli nám Čadíka“. Viděl jsem, že dr. Macháček má stejné obavy, a i já byl stísněn. V roce 1953 byl profesor Čadík odsouzen na doživotí. Z vězení se vrátil po deseti letech odsouzení s podlomeným zdravím. Sešel jsem se s ním v pracovně plzeňského muzea u svého přítele Jana Mayera, kde zhublý pan profesor mě vítal s úsměvem, že vězení mu pomohlo od bolesti žlučníku, kterými před zavřením trpěl, že v Leopoldově poznal našeho bílovického špatného kněze a udavače Slabeňáka, kterému se vězni vyhýbali, neboť věděli, co je zač. Vyprávěl, že měl velkou radost, když jeden z vězňů přijel do Plzně mu poděkovat za školení o umění, kterého se mu dostalo při jeho přednáškách za mřížemi v Leopoldově.*⁷⁵

Ve věznicí v Leopoldově se setkal s mnoha politickými vězni, mimo jiné i s básníkem Janem Zahradníčkem. V Leopoldově v té době seděl i otec již výše zmíněného pamětníka Jana Děda, který v našem rozhovoru popisuje své další vzpomínky na Jindřicha Čadíka: „*Já jsem ho znal poměrně dobře, jelikož on byl s mým otcem zavřen. On byl za lidovou stranu, po osmačtyřicátém roce a můj otec byl přímo při procesu s Miladou Horákovou odsouzen na doživotí. Oba se dostali ven na amnestii, profesor Čadík i díky mnohým přímluvám z akademie věd. Ovšem jsem také slyšel, že tam to bylo velice sporné, jelikož jeden pan docent, či profesor, bohužel si nemohu vzpomenout na jméno, ta jeho díla, která ještě nebyla vydána, zabavil a vydával je za svá. Takže ten rozhodně neměl zájem na tom, aby se Čadík na fakultu vrátil. To již bohužel nevím, který to byl, Čadík když se pak vrátil tak nad tím mávl*

---

⁷³ Velezrádci a špioni ve službách západních imperialistů před státním soudem v Plzni. *Pravda*. 1951, roč. 7, č. 47, s. 2. (29. 6. 1951).

⁷⁴ Dle rozhovoru autora s Janem Bouzkem. 26. 6. 2012.

⁷⁵ ŠKRÁBEK, Karel. Vzpomínky na PhDr. Jindřicha Čadíka.

rukou a řekl: „Co se dá dělat“, ale ono toho snad nebylo moc.“ Propuštěn byl amnestií na začátku 60. let.

5. Poslední období života Jindřicha Čadíka

Z dvaceti let si tedy odseděl zhruba deset, ale i nadále žil v Plzni jako vyvrhel, nesměl nic publikovat a nikde pracovat, obzvláště ne v jeho muzeu, pro které tak mnoho vykonal – o univerzitě nemohlo být ani řeči. V této době ho již pamatuje také pan Jan Děd, který vzpomíná: „Když ho pustili, už byl starý a velmi špatně chodil i slyšel. Měl ale také velice rád muziku. Chodil tedy na koncerty dirigenta Lišky, kde ve sboru zpívala i jeho dcera Blaženka. Tam jsme se velice často potkávali, tak i odtamtud jsem ho znal. Koncerty byly tak pětkrát šestkrát do roka.“ Popisuje také, jak se dalo vyžít v nelehké životní situaci po jeho zavření: „Celá rodina byla zvyklá žít velice skromně. Když zavřeli pana Čadíka, žili z důchodu matky a Blaženka byla vždy zaměstnaná, takže na pokrytí nejdůležitějších výdajů to stačilo. Občas na přilepšenou prodali nějaký obraz, kterých měl Čadík doma spoustu. Komunisté na rozdíl od nacistů umění nezabavovali a ony obrazy, tehdy prodány za nemalé částky, mají i dnes obrovskou cenu. Ale bůhví, komu se nakonec dostaly. Na konci života žila Blaženka sama, dodnes mi nepřišlo žádné parte, tak ani nevím, zdali je ještě naživu.“⁷⁶

Teprve v polovině šedesátých let se jeho situace začala lepšit. Duchem stále nezlomen dochází opět do svého muzea, a protože vrchnost jeho pomoc tam strpěla, je dále neuvěřitelně aktivní. „Jen krátce si pan profesor odpočinul, již znovu začal psát o umělcích, které v životě poznal neb slyšel o nich vyprávět, v poučném díle „Špachtle a paleta úsměvná“. V knize o 213 stranách vydané roku 1966 popisuje nesnáze i uznání, které ve svém životě umělci prožili. Knihu s podpisem mi věnoval, a tak mám pěknou vzpomínku na pana profesora.“⁷⁷ Píše ve svém vzpomínkovém dopise Karel Škrábek.

V roce 1966 mohl vydat roztomilou knihu vzpomínek na české výtvarníky „Špachtle a paleta úsměvná“⁷⁸ a o rok později půvabné „Vzpomínání škorpilovské“, vzpomínky na rodinu, z níž

⁷⁶ Dle rozhovoru autora s Janem Dědem. 15. 8. 2012.

⁷⁷ ŠKRÁBEK, Karel. Vzpomínky na PhDr. Jindřicha Čadíka.

⁷⁸ Podrobněji zpracováno v kapitole dílo Jindřicha Čadíka.

vyšli ředitelé velkých muzeí – ve Varně, v Kerči, v Plzni i v Praze (Vojenské historické muzeum). Zasloužené knihy o Brožíkovi a Muchovi zůstaly bohužel v rukopise.

Tehdy se také podařilo navázat zpřetrhané vazby na nastupující generaci klasických archeologů v Praze. Nesmírně po jeho zkušenostech prahli a přijali jej s úctou a otevřenou náručí. Nebyl by to však Jindřich Čadík, aby se plně nezapojil do příprav velké celostátní výstavy o antickém skle. Fundovaný katalog Národního muzea ve dvou jazykových verzích, který ještě mohl vydat pod svým jménem v roce 1971, byl text katalogu k výstavě s názvem „*Antické sklo*“.

Avšak ani poslední dekáda tak plodného života se neobešla bez zásahu vládnoucí moci. Skromná výstavka připomínající Čadíkovy 80. narozeniny dvěma pultovými vitrínkami s jeho publikacemi na odpočívadle schodiště muzea nepřečkala snad ani hodinu, než musela být zlikvidována.⁷⁹

Dále mohl alespoň veřejně přednášet v Národním muzeu, ale o dva roky později už nesmělo být na rozeslaných pozvánkách jeho jméno a Čadík mohl nanejvýš jen „načerno“ zaskočit.

Také mu začaly docházet síly: choroby získané ve vězeních ho v posledních letech už hodně trápily. „*Přišlo stáří a pan profesor již nemohl navštívit své přátele, a tak jsem jej navštívil v jeho skromném plzeňském bytě, kde mi pan profesor nabídl obraz od Aloise Kalvody, a tak při pohledu na obraz vzpomínám – vzpomínám na moudrého pana profesora.*

Jindřich Čadík zemřel v 88 letech na Nový rok 1979 a pohřben byl v Plzni.“⁸⁰

Život Jindřicha Čadíka se uzavřel na Nový rok 1979. Dožil se téměř 88 let. Jeho žena Blažena zemřela jen o pár let později. Na základě občanského podnětu podpořeného 23 předními vědeckými a kulturními institucemi z Plzně a Prahy – od akademických ústavů po Otce biskupa zařadilo město jeho hrob na Ústředním hřbitově do výčtu svých čestných hrobů. Spočívá v 69. oddělení.⁸¹

---

⁷⁹ BENEŠ, Antonín. Dvacet let od smrti profesora Jindřicha Čadíka aneb O nezapomnění. *Spektrum – zrcadlení plzeňské kultury*. Ročník 2. číslo 2. červen 1999.

⁸⁰ ŠKRÁBEK, Karel. Vzpomínky na PhDr. Jindřicha Čadíka.

⁸¹ BENEŠ, Antonín. Dvacet let od smrti profesora Jindřicha Čadíka aneb O nezapomnění. *Spektrum – zrcadlení plzeňské kultury*. ročník 2. číslo 2. červen 1999.

6. Dílo Jindřicha Čadíka

6.1 Stručný přehled významnějších prací

Publikační činnost profesora Čadíka je rozsáhlá, vztahuje se k archeologii klasické, uměleckému průmyslu, srovnávací vědě náboženské, umění modernímu a kulturním dějinám. Psal do revue, novin a několik svých prací vydal knižně. Velmi bohatá je jeho žurnalistická práce v Českém deníku, kde se v mnoha člancích věnuje výstavám, umělcům, uměleckým a památkářským aktualitám a odborným knihám.

Již v roce 1914 uveřejnil v Osvětě zajímavou studii líčení a tetování u starých národů pod titulem: „*Z dějin kosmetiky*“. Pak uveřejnil odborné články z dějin umění a z kulturní historie v revue Dílo, v Besedách lidu, ve Stráži, v Plzeňsku a jiných. Roku 1915 koná každoročně odborné i populární přednášky z oboru archeologie, dějin umění, uměleckého průmyslu a kulturních dějin.

Od roku 1917 je stálým výtvarným referentem Českého deníku. Roku 1919 napsal studii „*Plzeňské vazby doby gotické*“, ve Věstníku plzeňských muzeí 1921/22 pojednal o knihařských pracích renesance a baroka.

Roku 1922 vydal instruktivní spis „*Jak chápati umění*“, v němž se přibližuje k neapolské estetické škole Benedetta Croce.

Od roku 1924 je Čadík členem musejní rady, tj. výboru svazu československých muzeí a účastní se všech prací sboru, zasedání a muzeálních sjezdů. Na sjezdu roku 1926 v Olomouci měl rozsáhlý přednáškový kurz o dějinách zahraniční keramiky.

Vedle prací již zmíněných v předešlém textu zmiňuji některé další z 30. let, která se dají označit za nejvíce tvůrčí období Čadíkova života, sepsal mnoho děl, článků a statí. Pro představu uvádím příklady a stručný popis obsahu jen několika z nich. Jedná se zejména o nespočet monografií nejrozličnějších umělců českých i zahraničních. Různorodost jednotlivých oborů svědčí o širokém rozsahu profesorových vědomostí, jimiž při psaní musel oplývat. Podrobnou bibliografii obsahující většinu děl z Čadíkova života pak naleznete na konci práce. K nejplodnějšímu období jeho života lze bezesporu zařadit 30. léta, kdy vydal velkou spoustu děl.

V roce 1930 „*Dějiny vázové keramiky řecké*“. Tato kniha o 224 stranách byla prvním zpracováním této látky v české literatuře v té době. Je vydána současně v publikacích Keramické společnosti československé a ve výroční zprávě Západočeského umělecko-

průmyslového muzea. Obsahuje vylíčení vývoje ušlechtilé práce vázové keramiky na řeckém území od neolitu až do zániku malované řecké industrie v helenistických dobách. Předností proti jiným příručkám bylo, že si všímá také periferie řeckého kulturního světa jako jižního Ruska, Afriky a Itálie. Kniha má 10 kapitol a na začátku je kritický přehled vědeckého bádání o antické keramice, který si všímá i slovanské literatury. Materiál sahá až do roku 1930.

Samostatnou studií je 2. kapitola o technologii a falsifikátech, která má sloužit zejména muzejním úředníkům. Pro ně také určena 3. kapitola o konzervaci.

Historické výklady v kapitolách 4 až 10 jsou důsledně zpracovány umělecko-historickou metodou. Nazírá na vývoj tohoto uměleckého průmyslu s evolucionistickým stanoviskem a přihlíží i ke kulturnímu prostředí. Hodnotí školy i tvůrčí osobnosti.

Ve 4. kapitole o předřecké keramice jsou popsány vztahy k danubské kultuře, a tím zdůraznění vztahů egejského umění k výtvarné středoevropské aktivitě.

Stejně v 5. kapitole o geometrické době poprvé mezi klasickými archeology zdůrazňuje tento styl nejen jako čistě řecký, nýbrž obecně a typicky evropský, úzce spojený s ostatním uměleckým děním v době železné ve střední Evropě.

Šestá kapitola o dílnách orientalizující doby je založena na dvou vůdčích poznáních o vyrovnání se starodávnými a vyspělými kulturními středisky (Egypt, Mezopotámie) a o probuzení vlastní, specifické tvůrčí síly řeckých kmenů.

Kapitola sedmá líčí postup umělecké činnosti omezené zprvu na jednotlivé oblasti kmenové k vyššímu slohovému výrazu celého řeckého národa.

Kapitola osmá o vázách archaické doby červeného stylu pojednává o význačných antických dílnách a umělcích. Jako novinku přináší úplně nově a kritičtěji, než bývalo dříve, ocenění Eufroniova významu a zvláště zcela samostatné a nové narýsování osobnosti Makronovy, který byl dle Čadíka dosud zpravidla podceňován.

Devátá kapitola informuje o době klasické. Poprvé si v širším měřítku všímá keramického průmyslu v řeckých jihoruských koloniích.

Kapitola deset o době helenské představuje jakýsi přehled do dějinného nárysu, neboť v této době bývalo zvykem končit historii tohoto oboru koncem 4. století.

To je ve stručném přehledu vše, co je asi významnější z přínosu knížky o dějinách řecké vázové keramiky. Ostatní výklady v knize jsou shrnutí veškerých dosavadních poznatků. Jsou podána stručná resumé názorů, připojena jejich kritika a někdy i historické otázky. Poslání knihy jako příručky pro studenty je podepřeno hlavně připojením veškeré důležitější literatury v poznámkách. Drobným nedostatkem je málo obrazového materiálu, za což však nemůže Čadík, ale špatná ekonomická situace té doby.

V roce 1933 vydal dílo „*Josef Drahoňovský*“, monografii o vynikajícím českém sochaři a glyptikovi. V úvodu je rozebrán přehled dějin glyptiky až ke Karlu Zappovi. Následuje umělcův životopis a jeho umělecký vývoj. Dále jsou zde rozборы vynikajících prací. Glyptická a sklářská práce je posouzena v samostatné kapitole. Jedná se o první zpracování této látky v české odborné literatuře, „*Alfons Mucha*“ přehled umělcova vývoje s analýzou jeho osobité slohové formy. Životopis je zde popsán pouze stručně. Z tehdejší literatury nejobsáhlejší pokus o rehabilitaci Muchových uměleckých zásluh. „*Jaroslav Krátký a Svatopluk Máchal*“ první zpracování látky o uměleckém díle regionálních umělců. „*Josef Hodek a Karel Šilinger*“ První zpracování grafického, malířského a kreslířského díla Hodkova v krátké monografii. Rovněž první literatura o Plzeňském knihaři, kde jsou líčeny jeho životní osudy a vývoj.

V roce 1934 „*O soudobé grafice bulharské*“ první pokus v české literatuře o syntetický přehled moderního umění bulharského za období posledních 50 - ti let, které pak také vyšlo v bulharském překladu časopisu Zora v Sofii. Druhé revidované vydání r. 1935 vyšlo v publikacích muzea královéhradeckého. „*Bohumil Krs*“ monografie o plzeňském regionálním malíři velmi výrazného kresebného profilu. Krátký životopis a rozbor slohové podstaty umělcovy práce. „*Otto Matoušek, malíř – legionář*“ monografie o životě a uměleckém vývoji jihočeského malíře silně regionálního směru.

V roce 1935 „*Alois Kalvoda*“ pokus o nové kritické ocenění díla českého krajináře a jeho konečné včlenění do profilu domácího umění. Poprvé připojeny výsledky pozorování technické stránky umělcova rukopisu. „*Ludovít Csordák*“ první a do té doby jediné obsáhlejší monografické ocenění životního díla vynikajícího Mařákova žáka a zakladatele tehdy nového umění na Slovensku. Zapomenutý umělec byl touto monografií u Slováků téměř znovuobjeven a dostalo se mu v důsledku toho na sklonku života konečně zadostiučinění. „*Josef Krejsa*“ monografie o soudobém umělci – legionáři, který se zcela věnoval výtvarnému vytěžení krajinářských krás Husova kraje. Připojeny i výklady o jeho zvláštní technice dřevorytu. Monografie poprvé vůbec hodnotí umělecké dílo tohoto malíře. „*František Kaván*“ v monografii je vylíčen život tohoto horáckého umělce filosofa a vylíčen jeho umělecký vývoj od školních dnů. Provedena kritická revize starších údajů v různých člancích a revuích.

„*Alexandr Mutafov, malíř bulharského moře*“ v české literatuře poprvé promluveno o bulharském marinářství a načrtnut umělecký profil tohoto profesora sofijské akademie výtvarného umění. Ani bulharská literatura neměla v té době podrobnější dílo. „*Antonín*

Doležal, plzeňský grafik“ monografie o životě, začátcích a vývoji regionálního kreslíře a dřevorytce, který byl mimo jiné žákem Maxe Švabinského.

V roce 1936 *„Ze soudobého umění v Bulharsku“* přehled moderních směrů bulharského umění od neoklasicismu až k expresionismu. Zvláštní zřetel věnován V. Majstorovi. *„Hugo Boettinger“* monografie o vynikajícím českém podobiznáři, malíři jara, zpěvu a mládí, kreslíři a karikaturistovi. Kniha utrpěla násilnými škrty vydavatele z úsporných důvodů. Stručně líčí život a podrobně mapuje umělcův vývoj. *„J. V. Mrkvička“* podrobné líčení života, práce a díla zakladatele bulharského umění. Oceněno jeho působení učitelské i spisovatelské. *„Zdenka Burghauserová“* monografie o české malířce femininního expresionismu. Úvod o ženském malířství v minulosti a v době současné. Životopis umělkyně a rozbor jejího díla. *„Současná grafika bulharská“* nové zpracování již dříve zmíněné látky, doprovázeno mnoha ilustracemi.

V roce 1937 *„Z kroniky výtvarného spolkařem v Plzni“* přehled pokusů o vytvoření odborných výtvarnických spolků v Plzni od konce let sedmdesátých. Jedná se o vůbec první sběr materiálu. *„Veselé kresby smutného malíře“* stručný náskok uměleckého profilu Dr. Desideria (Hugo Boettingera) jakožto kreslíře, podobiznáře a karikaturisty. Pokus o psychologické objasnění tvůrčího procesu umělce. *„F. V. Eisenreich“* první obsáhlejší studie tohoto regionálního malíře a grafika, žáka Jakuba Obrovského a Maxe Švabinského. Oceněno také jeho dílo ilustrátorské. Vyličen životopis a vztahy umělce k západním Čechám. *„František Jakub“* první syntetické shrnutí umělcovy celoživotní práce v oboru figurální kompozice. Připojeny i soupisy literatury. *„Antonín Růžička a jeho dílo“* sborník k 50 - tým narozeninám umělce. Pokus o syntézu umělcovy práce na poli figuralistky a v oboru pedagogickém. *„Josef Drahoňovský, sochař a glyptik“* doplněk k veliké monografii z roku 1933. Zhodnoceno je zde plastické i glyptické dílo posledních let. Zejména přihlédnuto je k rychle stoupajícímu dílu podobiznářskému a zvláštní pozornost je věnována rozmachu jeho rytecké činnosti odvažující se k monumentálním pracím reliéfním, jimiž Drahoňovský překonával vše, čeho bylo v tomto oboru dosaženo v umění světovém. *„K opeře I. Zajace: Mikuláš Zrinský“* psáno jako příležitostná informační studie k premiéře určené na den státního svátku jihoslovanského. Vypsána historie skladatele, podán rozbor hudební stránky zejména vlivů lidové písně jihoslovanské i vlivů italských a francouzských, dále podána historie Zrinského a jeho ženy Evy z Rožmberka.

V roce 1938 *„Viktor Stretti“* první, poněkud obsáhlejší monografie o českém malíři, podobiznám a grafikovi. Vyličen jeho osudy a popsán jeho umělecký vývoj. *„Filosofie umění Viktora Strettiho“* co pro nedostatek místa nemohlo být podáno v předchozí monografii, bylo popsáno v této studii. Zejména složky dědičnosti, osobní charakterové

momenty, duševní a názorové zaměření, vztahy k době a umění. Obě práce se doplňují. „*Hugo Boettinger*“ podrobněji vypsán umělcův životopis. Vylíčeny dědičné sklony a vady. Narýsován vývoj jak umění malířského, tak i kreslířského. Sledovány jsou začátky jeho karikaturní práce a charakterového kreslení, jeho vztahu k hudbě a hudebníkům. Nakonec je vše shrnuto do syntézy určující malířovo místo v rámci dějin českého výtvarnictví. „*Prince Eugene and modern Swedish Painting*“ vyšlo současně ve vydání švédském. Studie tvoří úvod k malé monografii o umělecké činnosti prince Eugena ve Stockholmu. Je v přehledu kriticky podán přehled vývoje švédského malířství od začátku 19. Století a ve vztazích jak k ostatní Evropě, tak k národnímu kulturnímu hnutí ve Švédsku, ocenění postavení prince jako malíře v domácím umění. „*Illustrace Maxe Pirnera k německým klasikům*“ sborník k 60 - tým narozeninám Dr. Zikmunda Wirtha, přetisknuto do revue Umění. První sbírka ilustrátorské práce M. Pirnera z jeho vídeňského období. Soupis kreslířských návrhů pro vydání Heineho, Lessinga a Lenauna. Chronologicky srovnáno a načrtnut profil rychlého vývoje ke konečné osobité slohové formě umělcově. „*Dílo malířské profesora O. Blažička*“ studie přihlížející spíše k duchovním hodnotám v umělcově vývoji a hledá tradici rodu, ve vlivech okolí a v povaze umělce vysvětlení různých jevů ve vývoji i v uměleckém výrazu. „*Atenas Michov a Georgij Christov*“ studie o dvou bulharských malířích. Michov jakožto zasloužilý budovatel impresionistické tradice, kterou přivedl do výtvarnictví svého národa. Jeho vývoj osobnostní je velmi klidný a neúchylný. Christovovo umění jde více ze za světovostí přijímajíc především poučení české školy a pak vlivy Francie. Monografie poprvé české i bulharské literatuře podrobně přihlíží jak k jmenovaným osobnostem, tak k problémům dvou generací v malířství. „*Břetislav Benda a Vincenc Beneš*“ jedná se o dvě krátké studie uměleckých povah mužů, kteří jsou spjati přátelstvím a mnohokrát spolu vystupují. „*Dr. Desiderius*“ edice spolku Aleš. Přehledný nákres života, povahy a uměleckého vývoje malíře Hugo Boettingera. „*Umělci z „Myslbeka*“ dějiny výtvarnického spolkařství v našich zemích. Založení a osudy spolku „Myslbek“. Portréty zesnulých a činných členů tohoto sdružení doprovázeno ilustracemi. „*Řecká keramika vázová v Československu*“ vázy plzeňského muzea, jako první sešit československého příspěvku pro Corpus vasorum.

Kromě zmíněných děl jsem si k podrobnějšímu popisu vybral následující publikace. Jedná se o životopis „*Hugo Boettinger*“, typickou ukázkou jedné z mnoha Čadíkových monografií a vzpomínkovou knihu „*Špachtle a paleta úsměvná*“, která svým obsahem patří spíše do beletrie. Vybral jsem je, protože jde dle mého názoru ty nejzajímavější s ohledem na dnešního čtenáře, a také pro představu různorodosti Čadíkova zaměření.

6.2 Hugo Boettinger

Monografie Hugo Boettinger vyšla roku 1938 v Praze nákladem České akademie věd a umění. Jindřich Čadík v ní na 134 stranách popisuje život a vývoj díla svého dobrého přítele, malíře známého jako Dr. Desiderius, Hugo Boettingera. Boettinger se narodil roku 1880, tedy o více než deset let dříve než Čadík, přesto těžko hledat někoho, kdo by jeho život popsal lépe a barvitěji.

Kniha začíná v podstatě smrtí Hugo Boettingera v roce 1934, to byl nejspíše popud k tomu ji vydat. V úvodní pasáži je jen stručně shrnuto jeho působení v České akademii věd a popsán chmurný průběh jeho pohřbu. V následující kapitole se již Čadík věnuje přímo jeho rodině a původu. Zařazuje je do pokolení generace 28. října, tedy těch, jejichž posláním bylo uskutečnit touhy mnoha předešlých generací. Měly k tomu výborné dispozice, vždyť studovali a učili se od těch největších a nejzvučnějších profesorů té doby. Patřili k nim tvůrci výzdoby Národního divadla Mařák, Pirner, Hynais, Brožík. K Hugovým spolužákům patřili Bubeníček, Španiel, Švabinský, Kotěra, Sucharda. Hugův učitel Pirner podobně jako celá Boettingerova rodina pocházeli z Plzně.

Zde se dá původ Boettingerovi rodiny vystopovat až do 17. století. Umělecký původ v sobě Hugo nezapřel, už jeho děd Martin Boettinger byl velmi dovedným kaligrafem a kreslířem diplomů a štítů. Jeho otec Josef Boettinger byl znám jako jeden z prvních a nejlepších fotografů 60. let 19. stol. Byl také dobrý kreslíř, žil v Plzni a uplatňoval se ve společenském životě. Dvakrát se oženil, obě jeho manželky byly sestry pocházející z Příbrami. Z prvního manželství vzešli dva synové Jindřich a Karel, z druhého pět dětí včetně Huga. Rodině se moc dobře nevedlo a nakonec zbyli pouze tři synové Jindřich, Karel a Hugo, s nimiž se rodiče přestěhovali do Prahy. Nejstarší syn Jindřich se jevil jako vynikající výtvarník a dostal se dokonce na malířskou akademii, ale roku 1886 onemocněl tuberkulosou kostí a v zimě zemřel. Ještě před svou smrtí účastnil se mladý Jindřich soutěže vyhlášené Ottovým nakladatelstvím o historické ilustrace a užil v ní šifry dr. Desiderius. V soutěži zvítězil. O

několik let později se k šifře z pietních důvodů vrátil i jeho mladší bratr a začal ji užívat jako pseudonym. Rodina žila po nějaký čas v Praze, ale jelikož fotografický podnik nevynášel tak, jak by bylo třeba, rozhodl se otec Josef pro cestu do Ameriky. Matka s Karlem a Hugem se odstěhovali k jejímu otci do Příbrami. Ani zde však nenalezli štěstí, Karel v roce 1889 onemocněl při epidemii a zemřel a nedlouho po něm zemřel i jejich dědeček. Na podzim se vrátil otec Josef z Ameriky ovšem bez bohatství. Díky jubilejní výstavě pořádané roku 1891 získal pak trvalé zaměstnání.

Desetiletý Hugo, který nakonec zůstal z dětí sám, byl velmi křehké fyzické povahy, slabý a stonavý, takže byl vychováván v téměř skleníkovém prostředí. Chodil do reálky v Ječné ulici. Byl všestranně nadán, snadno se učil a byl premiantem. Výborně kreslil i hrál na housle, jeho učitelem byl tehdy mladý konzervatorista Josef Suk. Nicméně rozhodne se nakonec pro kreslení a po ukončení kvarty se vydává na umělecko-průmyslovou školu. Zde tehdy působil František Ženíšek skutečná celebrita v uměleckém světě. Po normálním tříletí odchází na malířskou akademii do třídy Maxmiliána Pirnera. Ten jej přijal velice přátelsky a počíná se nejsilněji rozvíjet Boettingerova osobnost. Akademii opouští s výborným vysvědčením a vytříbeným pozitivním stylem mládí a tance, lehkosti a rytmiky.

V další části knihy Čadík popisuje Boettingerovo výtvarné dílo, sleduj při tom dvě linie, kresebnou a malířskou, což trochu čtenáře mate, nicméně pozorným čtením lze obojí velice dobře odlišit a na výsledném dojmu toto pojetí neubírá.

První obraz, jenž prozrazuje malířovu osobitější povahu a napovídá do jisté míry i jeho další výtvarnou cestu je „*Hoch na břehu*“ z roku 1901. K pirnerovské tradici se z tehdejších prací hlásí „*Zimní spánek přírody*“ a „*Tajemství vodní říše*“. Počátky jeho tvorby byly ovlivněny kulturou té doby, kdy byl vliv Marolda i Muchy tak silný, že se mu začínající umělci jen těžko bránili. Mladá skupina se ovšem snažila jít i svou vlastní cestou Boettinger podobně jako Švabinský, k němuž měl velice blízko, jak to Čadík popisuje. Dále jsou v knize popisována i další jeho díla z tohoto období „*Láska*“, „*Probuzení jara*“, „*Tři Grácie*“, „*Krajina s hradem*“ a mnohá jiná. Vždy zhruba na pěti až deseti řádcích.

Živobyť mu zajišťovalo kreslení podobizen, jejichž ztvárněním byl všeobecně známý. Vedle toho dostával i drobnější zakázky jako ilustrace, výzdoba knih, knižní obálky různé diplomy apod. Kreslil obrazy z dějin církve s postavami zemských patronů a obrazy posvátných míst opředených zázračnými legendami. Jeho ilustrace k Andersenovi byly pochváleny v časopisu „*Zvon*“ od K. M. Čapka-Choda, který je vystavil v Rudolfinu. Kreslil do Švandy dudáka, kde začal užívat pseudonymu Dr. Desiderius.

Byla to celkem šťastná léta prvních úspěchů. Absolutorium s krásným vysvědčením, třikrát opakovaná cena na výstavách akademií, výstavní úspěchy v Mánesu, první reprodukce ve veřejném tisku, zařazení do barevných zahraničních publikací, dost práce a celkem snadné tvoření. Přišlo i uznání stipendijní, dvakrát propůjčená cestovní podpora mu umožnila vydat se do ciziny na zkušenou.

Procestoval Londýn, Normandii i Paříž, kde spatřil podobiznu matky Jamese Mac Neilla Whistlera, která mu učarovala, a další období věnoval podobiznám všeho možného v tomto stylu. Trochu odstup získal až při spatření děl italských mistrů Michelangela, Tiziana a Tintoretta na cestě po Itálii. Jeho podobizny tak byly ovlivněny i těmito mistry, Whistler v něm pak setrval nejdéle.

Ačkoli byl po otci Boettinger bytost družná a milující smích a společnost, uzavíral se často prchaje od hluku a jeho jakási společenská plachost byla známa. Ve chvílích duševní deprese, která nebyla vzácností, trpěl těžce pochybnostmi o sobě a stával se dočasně samotářem. Stápl se pak v poslechu hudby. Mezi muzikanty se také hodně pohyboval, kreslil je a rozprávěl s nimi. Z těchto schůzek vzešlo několik obrazů, z nichž nejvýznamnější je obraz „*Českého kvarteta*“.

Roku 1910 se oženil s Růženou Ottovou, dcerou známého pražského nakladatele, kterou také velice rád kreslil. Tohoto roku také přistupuje k prvnímu knižnímu vydání kreslířského souboru ze svého náčrtníku pod názvem *Dr. Desiderius „Karikatury“* vyšli v Ottově nakladatelství. Dílo mělo podle mnohých velkou hodnotu, jeho technický prostředek, tzv. črtaná čára, měla podobu, jako by tužkou zacházel jako se štětcem. Boettinger v těch letech žije mnoho na přednáškách, koncertech, výstavách apod. Jeho výtvarný duch s bystrostí zpracovává dojmy a jeho paměť je pak doma, kde obrazy vznikaly, vyvolávala. Následně se odvažuje ke ztvárnění výtvarné kineze, kreslením tanečnic. Vrcholem tohoto období je pak olejomalba „*Družina Artemidina*“ z roku 1912.

V další fázi jeho vývoje dochází k rozvoji citu pro vjem pocitů v kreslené tváři. Musel i trochu změnit techniku kresby a nástroj, z ocelového pera přešel na brkové. Kreslí tak mnohé taneční skici a obrazy plné rytmiky. Postupně se tak dostává ke kresbám, které jsou v jeho životě považovány za nejzdařilejší, jsou plné života, písní, jara, tanců a mládí. K této epoše v jeho životě patří díla „*Příchod tanečnice*“, „*Léto*“, „*Na břehu potoka*“ a jiné. Jsou to obrazy nahých těl, aktů, které zasazuje do nejrůznějších prostředí. Je v nich patrna pohybovost, pirnerovské rysy a whistlerovské pojetí barevnosti.⁸²

---

⁸² ČADÍK, Jindřich. *Hugo Boettinger*. Česká akademie věd a umění. Praha 1938.

28. říjen 1918 byl v jeho podání vyjádřen alegorickým obrazem „*Osvobození*“. Je to mýtus o Perseovi, který přichází osvobodit Andromedu přikovanou ke skále. Tato naprosto mimořádná doba jej přiměla k jisté politické aktivitě a od ledna 1919 dochází do Národního shromáždění, kde pozoroval velké množství názorových rysů, postojů a nálad, které později doma kreslil popaměti, jen z poznámek, které si dělal na kousky papírů. Dodnes jsou tyto kresby velice cenné, jelikož zachycují významné události a osobnosti přímo a takovým pohledem, že by to ani film či fotografie nedokázala. Mnozí byli kresleni s úctou – Masaryk, Machar, Jirásek, jiní byli rýsováni se zájmem podobiznáře – Kramář, Habrman, Rašín.

Doba si žádala kresbu žurnalistickou, a tak i Boettinger musel přizpůsobit svou techniku levnému tiskařskému papíru, drahému inkoustu a funkci novinářské ilustrace. Jeho kresebná linie se tak stala ještě výraznější, grafičtější a úspornější.

V roce 1920 vrcholí přípravy na všesokolský slet a Dr. Desiderius má znovu příležitost k výtvarnému projevu, vznikne osmnáct kresebných listů, z nichž výtvarně nejzajímavější je schůze slavnostního výboru. Malby z tohoto období jsou již dokonale pohybově zdařilé, radostný rytmus a rozmanitá dynamika dávají kompozici obrazů „*Pasačky hus*“, „*Na kládách*“, „*Ctirad a Šárka*“, přesvědčivost a pravdu.

Oblíbeným modelem byl Boettingerovi i sám prezident T. G. Masaryk, jehož kreslil v letech 1922, 1923 a 1926.

Roku 1926 se mu také dostalo pozvání od městské rady v Plzni, aby namaloval podobizny zdejšího zastupitelstva. Vznikly tak povedené kresby tehdejšího starosty Lud'ka Pika a několika dalších.

Hugo Boettinger byl plachá bytost a byl plný ostychu před každým vystoupením na veřejnosti. Toužil po uznání, potlesku a přece se nedovedl odhodlat k přítomnosti na vernisážích vlastních výstav. Jeho tvorba byla vždy velmi soukromou záležitostí a ke svým kresbám měl i jakýsi osobní vztah. Ty povedené velice nerad ukazoval, natož prodával. Svě známé žádal, aby mu o obrazech podávali zprávy, v jakém jsou stavu. Obzvlášť pečlivě opatroval dívčí akty, které povolil vystavit až v roce 1926.

Konec dvacátých let byl plný výstav a cestování. To si vyžádalo i zdravotní daň, silně se mu přitížilo a načas nemohl docházet do své dílny. Opravdu zle s ním začalo být roku 1930, kdy byla také hospitalizována jeho žena. Čadík sám jej navštívil a poznal, že situace není dobrá. Nicméně bojovný duch mu dopřál ještě několik let života, zemřel na jaře roku 1934.

V závěru knihy je ještě stručněji shrnut život, dílo i charakter tohoto umělce a Čadík se de facto touto knihou v jakési úctě loučí se svým dlouholetým přítelem.

6.3 Špachtle a paleta úsměvná

Špachtle a paleta úsměvná s podtitulem *Hrst veselých chviliek mezi umělci*, je vzpomínkovou knihou na významné české osobnosti, s nimiž se Čadík buď přímo osobně znal, nebo o nich od svých blízkých přátel vyposlechl nějakou zajímavou historku. Sám v úvodu uvádí, že se jedná o drobné povídky, které se nehodí do přednášek, ani do projevů k výstavám, ale spíše k družnému hovoru při víně, kdy se vzpomíná a zabavuje. Jeho dílo bylo dosud striktně akademické, a tak se do beletrie podle svých slov pouští s drobnými rozpaky, nicméně píše jej s vírou, že ukáže lidskou tvář a silné i slabé vlastnosti osobností, které dnes známe jen z učebnic a kulturních přehledů.

Knihy má 213 stran a je v ní obsaženo 45 povídek o nejrůznějších umělcích a jiných významných osobnostech. Povídky jsou řazeny podle abecedy a každá je sepsána zhruba na pěti stranách. I přesto, že dílo vyšlo v roce 1966, tedy až po návratu Jindřicha Čadíka z vězení, jedná se o veselé příhody nijak nepoznamenané útrapami zajisté prožitými během jeho pobytu ve vězení.

Naopak hned první příhoda, kterou hodlám popisovat je velice úsměvná a hlavním jejím aktérem je malíř Mikoláš Aleš. Aleš velice často jezdil za prací do Plzně. Vyzdobil zde mnoho fasád na domech, které postavil jeho přítel architekt Rudolf Štech, a tak vzpomínek na něj se po Plzni dochovalo dost. Plzeň měl rád, ne jen pro hojnost práce, kterou se zde těšil, ale zejména pro znamenitý Prazdroj, na který si vždy potrpěl, a i proto, že se mu zde dostalo cti a privilegií, jakých se dostává jen těm nejvýznamnějším osobnostem, jak Čadík píše. Když se totiž v roce 1892 dohodla na spolupráci s architektem Štechem o umělecké spolupráci na domovních fasádách a přislíbil svůj příchod do Plzně, rozkřiklo se to ve společnosti a hovořilo se o tom i na radnici. Tehdy již měla Plzeň městskou policii, na tehdejší poměry dost početnou a její velitel Edmund Žák svolal mužstvo k raportu a důrazně pronesl:

„Mám zprávu, že přijede sem z Prahy velký umělec, malíř pan Mikoláš Aleš. Je to vynikající, znamenitý, slavný člověk. To není nic jako obyčejní lidé. Je umělec a takoví mívají všelijaké nápady a zvyky. Dejte si pozor! Ne abyste mi ho nějak obtěžovali! Ať nic takového neslyším! Pamatovat si, že on smí, co ti druzí nesmí! A tak tedy – kdyby něco – tak tedy nic! Rozuměli jste? Jinak bude zle! – Rozhod!“

Ještě ten večer již Aleš seděl v hostinci „u Knoblochů“ u dobrého piva a kuchyně. Celá společnost se zde zdržela, aby vyslechla jeho veselé vyprávění. Ale vše má svůj konec, a tak když již bylo pozdě, vydal se Aleš ke Štěchům, kde byl ubytován. Bylo to pěkný kus cesty po

Klatovské (tehdejší Ferdinandově třídě). Na půli cesty, zhruba v místech, kde dnes stojí Tylovo divadlo, donutila ho potřeba zastavit a sejít mez k rybníčku, který se zde nacházel. Ve chvíli, kdy v křoví zaujal vhodnou polohu, zahřměl nad ním hlas: „Lezou ven!“ Přísně hledící strážník pokračuje: „Co jsou zač? Jak se jmenujou?“ A už má v ruce notýsek a připravenou tužku k záznamu. A tak se z křoví nesměle ozvalo: „Já jsem Aleš.“ – „Cože Aleš? Oni jsou pan Aleš? Ten pan malíř z Prahy?“ otázale strážník. Z křoví už trošku směleji: „Ano to jsem.“ – „No tak odpouštěj! Vlezou si tam zase zpátky! Oni mohou. My to měli v raportu. A nic, prosím jich na mne neříkaj!“ A rameno spravedlnosti rychle zmizelo. Aleš uposlechl a byl nesmírně spokojen, že mu jeho věhlas vydobyl tak mimořádně účelné privilegium.

Aby ne, vždyť jeho obrázky se staly obecním kulturním jméním. Pronikly rychle do nejširších kruhů a bylo jich na sta. Nejčastější motivy byly rejtaři, husaři, dragouni, kyrysníci a husitští hejtmani. První místo u něj měl však svatý Václav, kterého znovu a znovu kreslil v různých pózách.

Další známější osobností v tomto díle, o němž je v knize pojednáno, je Vojtěch Hynais. Její název: Hynaisův „zápas s andělem“ metaforuje jeho přístup k vlastní tvorbě. Čadík zde jmenuje dva typy umělců, k prvním řadí Mikoláš Alše, o němž uvádí, s jakou lehkostí dokázal pracovat. Napnul pás kartonu, třeba dvanáct metrů dlouhý, začal od pravého konce a uhlem, jakoby v duchu po neviditelné předkresbě jel, pevnou rukou, hotově a bez rozpaků rýsoval linie složitých lineárních scén. Byl prý opravdu s to kreslit koně od ocasu, jak vyprávěli očití svědci.

Příkladem druhé skupiny obtížné, klopotné a kriticky přímo bolestné pracovní metody byl profesor Vojtěch Hynais. Ten dokázal na obraze pracovat deset let a stále s ním nebyl spokojen, jak tomu bylo například u jeho posledního díla *Ecce homo*. Příkladem jeho až puntičkářské práce může být objednávka Pražské československo-francouzské obchodní komory, která chtěla zhotovit diplom. Diplom měl být čestným uznáním za rozvoj mezinárodních hospodářských styků. Hynais na něm pracoval čtyři roky a zachytil na něm celou architekturu. Schodiště, balustráda, za ní jónské sloupy s architrávem a pod ním socha Athény ve feidiovském pojetí, po jejím boku nahý eféb ztělesňující vítězství a zdar. Na stupních schodiště je pohozena větévka olivy a stojí tu řecká váza. Čadík popisuje, že si dovede lehce představit, proč vše trvalo zmíněnou dobu, vzhledem k tomu, že si Hynais kvůli zmíněné olivové větvičce nechal od známých své ženy z Marseille dovést celou bednu těchto větviček a z celého množství vybral tu, která mu hodila.

Úsměvně se také pozastavuje nad tím, když Hynais kreslil mladého atleta. Modelem mu stál jeho syn Jiří, který po několika týdnech svého pózování prosil Čadíka, aby převedl otcovu pozornost na nějaké jiné dílo.

Jindy mu Hynais ukázal obraz vázy a otázal se ho na jeho názor. Čadík hovořil nejprve o skvostném umělcově ztvárnění, když se vyptával dál, hovořil Čadík o domnělém původu a časovém zařazení a dalo se to připodobnit k jeho přednášce na univerzitě, ale Hynais byl stále nespokojen a to co se mu na jeho obraze nezdálo, byl stín vržený vázou. Chtěl ho mít na jiné straně a dokonce pozvali svého přítele profesora deskriptivní geometrie Kadeřábka, aby vypočítal přesné natočení celé vázy v obraze.

O malíři Alfonsi Muchovy sepsal Čadík tři povídky, první o jeho mládí, kdy se rozhodovalo o jeho zaměření. Mucha byl členem pěveckého sboru a tudíž velice nadaným pěvcem a hudebníkem. Kariéra tohoto slibného talentu prý skončila až v období puberty, kdy Mucha začal mutovat. Malování mu šlo také velice dobře, alespoň tedy on i jeho okolí to tak bralo, ovšem když jeho kresby doputovaly na ukázkou do akademie věd, zdejší asistent Lhota nad nimi jen mávl rukou se slovy, hoch nemá žádné nadání, ať jde raději na nějaké řemeslo. Mucha ale naštěstí hlavu neztratil a po nějaké době se mu dostaly do ruky vídeňské noviny, v nichž byl inzerát na malířského učně do malírny Kautsky a Brioschi. Sem byl přijat a začala zde jeho závratná kariéra.

Na své cestě se Mucha dostal také do Ameriky, kam byl pozván již jako vážený umělec, podobně jako mnozí jiní, jak bylo tehdy zvykem. Do Ameriky se dostal například i Antonín Dvořák. Zde Mucha působil na univerzitě v Chicagu, kde měl vytvořit novou školu. Seznámil se zcela se zdejším prostředím a jeho snem se stalo vytvoření díla z mytických dob dávné historie indiánských kmenů. Dohodl se tedy s místními, aby mu nějakého původního obyvatele obstarali. Po nějaké době dostavil se pravý indián v plném parádním odění velkého náčelníka s velkolepou korunou z orlích per na hlavě, s legumy i mokasíny. Jelikož indián uměl výborně anglicky, a byl velice inteligentní, dali se oba hned do řeči a Mucha vyzvídal co nejvíce informací o životě indiánů a představoval si již, jakou krásnou kompozici historických výjevů vytvoří. Po dni práce měl Mucha spoustu kreseb i námětů. Po rozloučení si u něj indián zapomněl své doklady a vizitky. Z nich Mucha seznal, že ten pravý nefalšovaný indián, je mimo to také promovaný doktor lékařství a poslanec na distriktním sněmu. Nadšení ho přešlo a energii a ideu o monumentální kompozici z dějin věnoval raději domácí tvorbě v podobě Slovanské epeje.

„*Myslbekovo „udělátko“*“ je název povídky, v níž vystupuje známý český sochař J. V. Myslbek. Svého času působil jako učitel na akademii. Na počátku dvacátého století ještě

nebylo běžné, že by do školy chodily také dívky, až s emancipačním hnutím, které bylo v této době celosvětové, se situace začala měnit. Už za monarchie byl přijat zákon, který umožňoval přijímání dívek do škol. Mohly tedy i na pražskou akademii.

Myslbekevi se to moc nelíbilo, byl toho názoru, že sochařina je čistě mužské povolání, nicméně dívky nemohly být odmítnuty, a tak se dostaly i do jeho oddělení. Nutno říci, že Myslbek k nim byl stejně spravedlivý jako ke všem ostatním a také stejně přísný, pracovat u něj nebylo zrovna jednoduché. Ovšem jeho odchovanci obstály vždy velmi čestně i v té nejprísnejší soutěži.

Na sochařině nebyl z řad dívek samozřejmě žádný nával, ale i přesto se čas od času nějaká našla. Jedna taková smíšená hodina je popsána v povídce. Celá škola měla za úkol modelovat mužský akt v různé koncepci, jeden v reliéfu, druhý v plné postavě, jiný z profilu a opět jiný zezadu a také v různých formátech. Postupně došel Myslbek až k jedné sochařce, která již měla hotový třetinový formát tvořeného aktu, akorát na místě přirození cudná žákyně bravurně zhotovila révový lupen. Myslbek letným pohledem přeměřil hotovou práci a zamumlal své „hm, hm“ což mělo být výrazem jeho spokojenosti, až po chvíli praví k žačce: „Kde máte to – no to – inu, povídám, dejte sem to – no, jak se to jmenuje – no – to udělátko!“ Podívá se pak na nic nechápající žačku a vidí, jak drží špachtli v ruce. Vytrhne jí nástroj z ruky a rázně odřízne onen pracně vymodelovaný révový list, popadne kus hlíny a vymodeloval chybějící část. „Sochař to je jako felčář. Musí do všeho. Pamatovala si to!“

Všichni studenti se poté chodili dívat na mistrovi korekturu a bavili se jeho udělátkem. Z žákyně se poté stala velice úspěšná sochařka, členka Sdružení československých výtvarných umělkyň.

Závěr

Z častých dotazů kladených při počátečních fázích vzniku této práce všem možným osobám jsem zjistil, že jméno historika Jindřicha Čadíka není v povědomí Plzeňanů úplně neznámý pojem. Mnoho lidí svým způsobem tak nějak tuší, o koho se jedná, avšak s postupem času pochopitelně dochází k vytrácení přesných informací o jeho osobě. U tak významné osoby, jakou bývalý ředitel Západočeského umělecko-průmyslového muzea byl, by úplné vytracení byla velická škoda, a i proto vznikla tato práce, která je zaměřena na jejich upřesnění a přesnou formulaci. Práce by měla zachovat tuto významnou osobnost v povědomí nejen občanů Plzně, ale i všech ostatních a zároveň by na ni měla upozornit takovým způsobem, aby její osud zaujal co možná nejvíce lidí.

Smyslem této práce tedy je shromáždit co možná nejvíce dostupných pramenů do jedné práce, interpretovat je a poskytnout dalším možným zájemcům o studium této významné osoby. Dále by měla upozornit na Čadíka jako významnou osobnost české klasické archeologie zkoumající řecké umění v oblasti jižního Ruska, přesněji řečeno severního pobřeží Černého moře, které se Čadík věnoval v nemalé míře.

Práce by také měla vystihnout jeho význam pro plzeňské muzejnictví. Plzeňskému umělecko-průmyslovému muzeu zasvětil téměř celý život a vtiskl mu svým pojetím podobu, kterou si muzeum udržovalo celá dvacátá, třicátá a část čtyřicátých let. Stal se osobou spjatou s osudy Plzně. Stal se jejím významným obyvatelem a tvůrcem zdejšího kulturního života. Jakákoliv významná událost se neobešla bez něj a Čadík tak vstupuje do dějin regionální historie. Svou pílí a odhodláním vytvořil z muzea takovou instituci, která se řadila do popředí těch nejvýznamnějších v Plzni. Jeho význam pro regionální historii je tedy velký.

Důležitost této osoby spatřuji také v jeho pedagogické činnosti. Vždyť právě jeho žáci na něj dnes v největší míře vzpomínají a cení si jeho vlídný a nezdolný charakter. Jeho nespočetné přednášky zajisté zanechaly v mnohých posluchačích nezapomenutelný dojem, jejich profesionalita a erudovanost je nesporná.

Dalším významným prvkem této práce je samotný osud profesora Čadíka. Svým vlasteneckým zanícením a nebojácností prosadit svou víru ve spravedlnost za jakýchkoli politických poměrů se několikrát dostal do nemalých problémů. Mohl by to být zcela jistě příběh celé generace intelektuálů, kteří svým intelektem, odvahou a láskou k vlasti bojovali za změnu nespravedlivých poměrů panujících ve státě v době vlády režimů. Neboť nebyl to zajisté jen Jindřich Čadík, koho stihl tak nepěkný osud, že byl pronásledován totalitními

režimy, ať už se jednalo o komunismus či nacismus, nebo oba dva. Existuje zajisté celá řada lidí, jejichž osud je tomu Čadíkovi podobný, i toto bychom si měli uvědomit na pozadí této práce.

Dnes je již dobře známa odpověď na otázku, proč právě tito lidé byli politicky tak nepřijatelní a proč oběma režimům tak vadili. Nicméně neustálé připomínání těchto příběhů je důležité právě proto, aby nedocházelo k opakování těchto smutných stran naší historie. Obraz o tom, jak rychle se manipulací z obecně uznávané autority stane, jakoby mávnutím kouzelného proutku, zločinec a společenský vyvrhel, je také smyslem této práce.

Výše jsem se již zmínil, že zpracování tohoto tématu nebylo nikterak snadné z důvodu malého množství literárních pramenů. O osobnosti a profesorově nezdolném charakteru se nezmiňuje žádná monografie a ani v místě jeho působení, mám tím na mysli plzeňské muzeum, mnoho pramenů nenalezneme. Existuje pouze několik článků v novinách, které byly sepsány buď jeho žáky, nebo lidmi, kterým nebyly podobné lidské osudy lhostejné. Podobně tedy jako mě v předložené práci.

Aby mohlo dojít k sepsání této práce, musel jsem využít metod klasických, zejména rozsáhlé heuristiky, kdy bylo zapotřebí několikrát navštívit zmíněné archivy, shromáždit mnoho Čadíkových děl, která jsou vesměs hodně stará, a také shromáždit mnohé novinové články a různé stati psané v dlouhém časovém období. Většinou vyšly v období po jeho smrti až do současnosti. Všechny tyto prameny byly podrobeny důsledné analýze a následně interpretovány v předložené práci. V textu se nachází velké množství odkazů a ukázek jeho práce.

Další metodou, kterou bylo kvůli nedostatku pramenů nutno využít, byla metoda orální historie. Jedná se o metodu alternativní, ale v současné době velice hojně užívanou, samozřejmě v případech, kdy lze kontaktovat žijící pamětníky. Dle mého názoru je v českém prostředí, které je hodně konzervativně zaměřeno na pozitivismus, často opomíjena a to je v případech, kde klasické metody nestačí, dokladem je má práce, velká škoda.

Součástí práce je také velice rozsáhlá bibliografie, která napomůže případným zájemcům o další studium a umožní jim bližší poznání této osoby.

Pokud mám posoudit osobnost historika Jindřicha Čadíka, je dle mého názoru nutné přihlédnout ke všem okolnostem zmíněným v textu. Zejména mám na mysli všechna ústní svědectví a množství jím publikovaných děl. Všichni dotázaní velice rádi vzpomínají na vlídného pana profesora, který byl vždy ochoten komukoliv pomoci, na jeho precizně vedené přednášky, jeho vlastenecky a křesťansky zaměřeného ducha. Těžké životní rány zajisté musely poznamenat jeho osobnost, ale v žádném mnou prostudovaném textu jsem nenalezl

ani náznak zkroušení nebo lítosti nad prožitými událostmi. Naopak, celý život musel brát s nesmírnou lehkostí, jinak by nemohlo vzniknout tolik krásných a profesionálně ztvárněných textů, monografií, článků a mnoho jiných děl.

Přičteme-li k tomu navíc velice svědomitou práci pro plzeňské muzeum, cesty za přednáškami na univerzitu a mnohé návštěvy a odborné debaty se známými osobnostmi, zdá se mi množství činností, které zvládal, z dnešního pohledu neuvěřitelné. Oběť jakou českému národu přinesl v podobě věznění v těch letech života, kdy většina historiků tvoří nejvíce svých prací, se ve světle těchto okolností nezdá být malá, važme si proto každého odvážného člověka, který je s to stát si v jakékoli životní situaci za svým přesvědčením.

SUMMARY

In this work is describing the way of live Jindřich Čadík, one of the directors Muzeum of the Westbohemia. It's chronological overview since 1891 when he was born in Stračov to the year 1979 when he died. In this time he isn't so famous person because of communist regime. They want to he fade into obscurity, so they destroyed every mention of him. But his live was very interesting, I decided to write a work about him.

He was born in small town in the East Bohemia. He studied on Prague University and become to work there as an asistent of classical archeology for ten years. In 1921 he moved to Pilsen and work there as a director on Muzeum of the Westbohemia. He worked there very hard and also goes to Prague university to lectured art of classical era. In Pilsen he was very respected person and everyone comes to ask him when they wanted to know something about history of art. In thirtieth he wrote a lot of books and articles. It's most successful time in his live.

When the second world war became he got involved in revolt. He worked as an informer. The nacist put him in prison and condemn him to death. Before death warrant in 1945 he was liberated by US Army in Leipzig.

But he wasn't free for a long time. In 1948, when the communists won the voting, he become to be a undesirable person for new regime. So he was imprison again in 1951. All of his work and property was confiscated and he spend ten years behind iron bars.

He was set loose in 1962, but he was still persecuted. He hadn't published and lectured. So he just could goes to the muzeum to gave advice to his successors. He died in 1979.

His work is very extensive. He was interested in a lot fields of activity. He had been acquainted with many famous person so he wrote down about them. To his most important work are included book „*Špachtle a paleta úsměvná*“, monography „*Hugo Boettinger*“, „*Josef Drahoňovský*“, „*Alfons Mucha*“ and lot of others mostly famous persons.

I hope that way of live this person and his work won't be forgotten, it's a deal of this work.

Použité prameny a literatura:

Prameny:

Archivní:

ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.

AMP - Archiv města Plzně; Domovský arch č. 606.

Archiv Umělecko-průmyslového muzea v Plzni. UMP24801 – kresba , Dr. Desiderius: „Ředitel plzeňského muzea dr. Jindřich Čadík“ 23.2 1927.

AUK - Archiv Univerzity Karlovy, katalog 13, inv. č. 139.

NA - Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík

NA - Národní archiv. Policejní ředitelství Praha II. – všeobecná spisovna, signatura C30/3, manipulační období 1921 – 1930.

NA - Národní archiv. Zemský úřad Praha – prezídium, signatura 207-1500-18.

SoA Stračov - Státní oblastní archiv Stračov, matrika N 1862 – 1891, inv. Č. 8733.

Vzpomínkový dopis Karla Škrábka na Jindřicha Čadíka.

Ústní:

Rozhovor s Janem Bouzkem. Profesor klasické archeologie na FF UK v Praze.

Rozhovor s Marií Dufkovou. Kurátorka sbírky klasické archeologie Národního muzea v Praze.

Rozhovor s Janem Dědem. Hudební skladatel z Plzně.

Literatura:

BEČVÁŘ, Jindřich et al. *Dějiny Univerzity Karlovy 1918 – 1990 IV*. Praha 1998. ISBN 80-7184-539-6.

ČADÍK, Jindřich. *Výroční zpráva Západočeského umělecko-průmyslového muzea*. Grafické závody. Plzeň 1928.

KAPLAN, Karel - PALEČEK, Pavel. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. Brno: Barrister a Principál, 2001. 253 s. ISBN 978-80-7364-049-1

KAPLAN, Karel. *Nekrvavá revoluce*. Praha: Mladá fronta, 1993. s. 151

KAPLAN, Karel. *Československo v letech 1948 – 1953*. 2. část. SPN. Praha 1991. ISBN 80-04-25700-3.

LOSENICKÝ, Bronislav. *Souboje s Apollónem: výtvarná kritika: antologie plzeňské umělecké kritiky*. Sv. 1. Plzeň: Nadace Pro libris, 1997. [Kap.] 3., Prof. PhDr. Jindřich Čadík, s. 8-11.

MENZL, Vojtěch. *Křižovatky 20. století. Světlo na bílá místa v nejnovějších dějinách*. Naše vojsko. Praha 1990. ISBN 80-2060180-5 s. 235-237

MORÁVKOVÁ, N.; *Miloslav Bělohlávek a Plzeňská historická škola*. Plzeň. 2008.

PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 2. vyd. Praha: nakladatelství Albatros, 2001. ISBN 80-00-00987-0 s. 252-25

PAVLÍČEK, Jaromír. *Československé dějiny a Evropská politika ve 20. století*. OPTYS, spol. s.r.o. Opava 2008. ISBN 978-80-85819-65-6

PERNES, Jiří. *Pod habsburským orlem*. Nakladatelství BRÁNA,s.r.o. Praha 2001.

VANĚK, Miroslav. *O orální historii s jejími protagonisty a zakladateli*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009. ISBN 78-80-7285-107-2.

ZÍVALOVÁ, Kristýna - MORÁVKOVÁ, Naděžda. *Historikem ve dvacátém století. IV.*, Fridolín Macháček - historik, archivář, muzeolog. Plzeň 2010.

Periodika:

BOUZEK, Jan. Profesor Jindřich Čadík zemřel. *Časopis národního muzea*. 1980, roč.149 s. 82.

BENEŠ, Antonín. Dvacet let od smrti profesora Jindřicha Čadíka aneb O nezapomnění. *Spektrum – zrcadlení plzeňské kultury*. Ročník 2. číslo 2. červen 1999.

DUFKOVÁ, Marie. Za profesorem Jindřichem Čadíkem. *Umění a řemesla*. 1980, č. 1, s. 7-8.

HÁLOVÁ, Marie. Vývoj knihovního fondu Státní vědecké knihovny v Plzni. In: *Západočeský historický sborník*. sv. 1. Plzeň.

HEŘMAN, Albín. Utrpení mnoha odbojářů neskončilo ani po válce. *Plzeňský deník*. 2000, roč. 9, č. 104, s. 10. (4. 5. 2000)

LOSENICKÝ, Bronislav. Historik umění a vězeň totalitních režimů: na Nový rok před osmnácti lety zemřel vědec nezdolného charakteru. *Plzeňský deník*. 1997, roč. 6, č. 2, s. 11. (3. 1. 1997).

LOSENICKÝ, Bronislav. Na osobnost Jindřicha Čadíka by muzeum nemělo zapomenout. *Plzeňský deník*. 1997, roč. 6, č. 2, s. 14. (8. 1. 1997). ISSN 1210-5139.

ŠOLLE, Miloš. Sto let od narození univ. Prof. Dr. Jindřicha Čadíka. *Archeologické rozhledy*. 1991, roč. 43, č. 2, s. 325. ISSN 0323-1267.

BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Fridolín Macháček a česká vlastivěda. *Acta regionalia*. Plzeň 1966.

FRÝDA, František – METLIČKOVÁ, Jarmila. Plzeňská muzea, střediska hmotné paměti západních Čech. In: *Západočeský historický sborník*, sv. 1. Plzeň.

Další doplňující články a literatura:

Univ. Prof. Dr. J. Čadík v čele LUKu: reorganizace Literárně-uměleckého klubu v Plzni. *Český deník*. 1940, roč. 29, č. 26, s. 6. (28. 1. 1940)

Tryzna za dr. K. Kramáře v Klatovech. *Český deník*. 1937, roč. 73, č. 166, s. 2. (18. 6. 1937)

ČADÍK, Dr. Jindřich. Renesanční vazby francouzské ve sbírkách Západočeského umělecko-průmyslového musea v Plzni. *Český deník*. 1929, roč. 18, č. 71, s. 9. (12. 3. 1929)

ČADÍK, Jindřich. O čarovné moci mrtvé hlavy. *Český deník*. 1921, roč. 10, č. 50, s. 8. (20. 2. 1921)

Habilitace Dra Jindřicha Čadíka, ředitele umělecko-průmyslového musea v Plzni, na Karlově universitě v Praze. *Český deník*. 1928, roč. 17, č. 174, s. 6. (24. 6. 1928)

HAVLIC, Vladimír. Bílá místa dějepisu 6. *Plzeňské noviny*. 1990, roč. 1, č. 17, s. 3. (27. 4. 1990)

HEŘMAN, Albín. Utrpení mnoha odbojářů neskončilo ani po válce. *Plzeňský deník*. 2000, roč. 9, č. 104, s. 10. (4. 5. 2000)

Kurs přednášek městského umělecko-průmyslového musea král. Města Plzně: období zimní od prosince 1917 až do března 1918. *Český deník*. 1917, roč. 6, č. 333, s. 4. (15. 12. 1917)

LAŠTOVKA, Vojtěch. „Definitivní hranice“: zábor západočeského pohraničí na podzim 1938. *Pravda*. 1969, roč. 50, č. 15, s. 3. Příl. (12. 4. 1969)

Literárně umělecký klub v Plzni. *Pravda*. 1950, roč. 6, č. 7, s. 12-13. (18. 2. 1950)

Odhalení sousoší „Rozhovor“. *Národní politika*. 1937, roč. 55, č. 238, s. 5. (31. 8. 1937)

Plzeňská výstava Kruhu výtvarných umělkyně. *Národní politika*. 1931, roč. 49, č. 12, s. 2. (12. 1. 1931)

ŠULCOVÁ, Marie. O Žlutickém graduálu. *Pravda*. 1969, roč. 50, č. 10, s. 4. [Příloha]. (8. 3. 1969)

TUREK, Rudolf. Živá kalokagathia: památce Jindřicha Čadíka 13. 3. 1891 – 1. 1. 1979. *Minulostí Západočeského kraje*. Sv. 16. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1980, s. 285-286.

Universitní docent dr. Jindřich Čadík. *Český deník*. 1932, roč. 21, č. 30, s. 2. (30. 1. 1932)

Univ. Prof. Dr. Čadík se rozloučil za vědu se zesnulým profesorem dr. Chytilcem. *Český deník*. 1934, roč. 23, č. 184, s. 2. (7. 7. 1934)

V Plzni bude půjčovna kulturních filmů. *Český deník*. 1940, roč. 29, č. 95, s. 3. (7. 4. 1940)

Výstava obrazů a skic V. Brožíka zahájena. *Pravda*. 1947, roč. 3, č. 130, s. 2. (5. 6. 1947)

1. máj Československé národní Demokracie v Plzni. *Český deník*. 1923, roč. 12, č. 119, s. 1-2.

Oběti nacismu i komunismu. *Lidové noviny*. 1997, roč., č. s. 9. (7. 2. 1997) ISSN 0862-5921.

Husovy oslavy na venkově. *Český deník*. 1926, roč. 15, č. 179, s. 2. (1. 7. 1926)

Kandidátní listina. *Český deník*. 1935, roč. 24, č. 271, s. 2. (3. 10. 1935) [J. Čadík na č. 11]

Městský osvětový sbor v Plzni pod protektorátem městské rady v Plzni. *Český deník*. 1932, roč. 21, č. 293, s. 5. (23. 10. 1932)

Národní klub v Plzni pořádá přednášku. *Český deník*. 1935, roč. 24, č. 94, s. 3. (4. 4. 1935)

Oslavu 70. narozenin Karla Nováka. *Český deník*. 1932, roč. 21, č. 298, s. 4. (28. 10. 1932)

Přednáška umělecko-průmyslového musea. *Český deník*. 1921, roč. 10, č. 43, s. 6. (13. 2. 1921)

Přednáška umělecko-průmyslového musea v Plzni. *Český deník*. 1918, roč. 7, č. 75, s. 11. (31. 3. 1918)

Přednáška umělecko-průmyslového musea v Plzni. *Český deník*. 1918, roč. 7, č. 17, s. 4. (20. 1. 1918) [Informace o přednášce J. Čadíka]

Přednáškový odbor. *Český deník*. 1927, roč. 16, č. 304, s. 5. (5. 11. 1927) [J. Čadík v seznamu přednášejících]

SKOLKA, Jan. *Tvůrce opony plzeňského divadla*. *Pravda*. 1988, roč. 69, č. 33, s. 4.

Soutěž plakátu na výstavu na výstavu klatovských karafiátů. *Český deník*. 1930, roč. 19, č. 349, s. 3. (20. 12. 1930)

Spolek výtvarníků plzeňských. *Český deník*. 1922, roč. 11, č. 284, s. 11. (15. 10. 1922)

Trpká vzpomínka Chodska na plzeňské radnici odčiněna. *Český deník*. 1936, roč. 25, č. 158, s. 1. (8. 6. 1936)

Volná lidová škola Osvětového svazu v Plzni. *Český deník*. 1923, roč. 11, č. 298, s. 4. (30. 10. 1923)

Význačný kulturní podnik. *Český deník*. 1938, roč. 27, č. 35, s. 4. (5. 2. 1938)

Z Čs. Nár. Demokracie a agrární oposice : naše schůze. *Český deník*. 1920, roč. 9, č. 98, s. 3. (9. 4. 1920)

Z výtvarného odboru Osvětového svazu v Plzni. *Český deník*. 1924, roč. 13, č. 276, s. 3. (6. 10. 1924)

Zájezd bibliofilů do Plzně. *Český deník*. 1928, roč. 17, č. 137, s. 4. (17. 5. 1928)

Ženský odbor pořádá členskou schůzi. *Český deník*. 1935, roč. 24, č. 261, s. 3. (22. 9. 1935)

Velezrádci a špioni ve službách západních imperialistů před státním soudem v Plzni. *Pravda*. 1951, roč. 7, č. 47, s. 2. (29. 6. 1951)

Přílohy:

Bibliografie Jindřicha Čadíka

Monografie, kterých je J. Čadík autorem nebo spoluautorem

(řazeno abecedně)

ČADÍK, Jindřich. *Antické sklo: průvodce výstavou v Národním muzeu v Praze*. Národní muzeum. Praha 1970.

ČADÍK, Jindřich. *Augustin Němejc*. Česká akademie věd a umění. Praha 1940.

ČADÍK, Jindřich. *Dílo Josefa Drahaňovského*. V. Žikeš. Praha 1933.

ČADÍK, Jindřich. *Georgij Christov*. [S. l. : J. Příbyl, 19-]. 8 s.

ČADÍK, Jindřich. *H. Boettinger*. Štěpán Jež. Praha 1936.

ČADÍK, Jindřich. In *Výroční zpráva Západočeského uměleckoprůmyslového musea Plzně za správní rok 1923*. Nákladem Západočeského umělecko-průmyslového musea v Plzni. Plzeň 1924.

ČADÍK, Jindřich. *Hugo Boettinger*. Česká akademie věd a umění. Praha 1938.

ČADÍK, Jindřich. Helena Johnová. In *Výroční zpráva Západočeského uměleckoprůmyslového musea Plzně za správní rok 1923*. Nákladem Západočeského umělecko-průmyslového musea v Plzni. Plzeň 1924. s. 33-75.

ČADÍK, Jindřich. *Jak chápati umění: otázky zásadní, odborné a časové k poučení českému dělníku*. Grafické závody. Plzeň 1922. 63 s.

ČADÍK, Jindřich. Jan V. Mrkvička: * 23. IV.1856&+&16. V. 1938. Plzeň. Nákladem Vlastním. 1939. s. 102-107. Zvláštní otisk z Ročenky Slovanského ústavu. Sv. XII. 1939.

ČADÍK, Jindřich. Jan Zachariáš QUAST, malíř skla a porcelánu. In *Výroční zpráva Západočeského uměleckoprůmyslového musea Plzně za správní rok 1923*. V Plzni. Nákladem Západočeského umělecko-průmyslového musea v Plzni, 1924, s. 5-21.

ČADÍK, Jindřich. *Jos. Krejsa, malíř Husova kraje*. V Plzni. Nákladem vlastním. 1935. 16 s.

ČADÍK, Jindřich. Josef Drahoňovský. In *Výroční zpráva Západočeského uměleckoprůmyslového musea Plzně za správní rok 1923*. V Plzni: Nákladem Západočeského umělecko-průmyslového musea v Plzni, 1924, s. 21-33.

ČADÍK, Jindřich. Josef Drahoňovský: Glyptiker und Bildhauer. *Meisterwerke Böhmischer Glaskunst*. Prag: Vladimír Žikeš, [1939]. 9 s.

ČADÍK, Jindřich. O klenotnictví jižního Ruska ve starověku. In *Výroční zpráva Západočeského umělecko-průmyslového musea města Plzně*. Nákladem Západočeského umělecko-průmyslového musea v Plzni, 1927, s. 7-202.

ČADÍK, Jindřich. O skle antickém. In *Výroční zpráva Západočeského uměleckoprůmyslového musea města Plzně*. Nákladem Západočeského uměleckoprůmyslového muzea v Plzni, 1925, s. 7-164, příl.

ČADÍK, Jindřich. *Úvod do dějin vásové keramiky řecké*. V Praze: Čsl. keramická společnost, 1931. 224 s.

ČADÍK, Jindřich a ŠKORPIL, Václav. *Bratři Škorpilové ve vzpomínkách*. Pardubice. Východočeské muzeum. 1967. 44 s.

ČADÍK, Jindřich et al. *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku: světla východu a Hellady*. Sv. 1. V Praze: Melantrich, 1940. 46, 701 s.

ČADÍK, Jindřich, KUCHYNKA, Rudolf a MATĚJČEK, Antonín. *České umění malířské: čtyřicet barevných pohlednic českých mistrů*. Plzeň. Beníško a Jeřáb. 1920. 79 s.

ČADÍK, Jindřich. *Katalog souborné výstavy obrazů akad. malíře Jaroslava Panušky, člena Jednota umělců výtvarných v Praze*. Muzeum v Hradci Králové. 1933. 23 s.

ČADÍK, Jindřich. *Katalog souborné výstavy obrazů akademického malíře Františka Kavána*. 119. výstava. [Brno] : K[lub] V[ýtvarných] U[mělců] Aleš, [1937]. 20 s.

ČADÍK, Jindřich. *Katalog souborné výstavy obrazů Františka Kavána k jeho 70. Narozeninám*. pavilon K.V.U. Aleš Brno, 19. září -17. říjen 1937. Brno: K.V.U. Aleš, 1937. 20 s.

ČADÍK, Jindřich. *Katalog souborné výstavy obrazů a kreseb Alfonse Muchy, profesora a akad. malíře v Praze*. Výstavní sál Musea v Hradci Králové. 203. výstava. v Hradci Králové 1933. 30 s.

ČADÍK, Jindřich. *Katalog výstavy akvarelů, kreseb a pastelů malířů Josefa Hodka a Aloise Moravce*. Západočeské uměleckoprůmyslové museum města Plzně. Plzeň 1931. 19 s.

ČADÍK, Jindřich. *Katalog výstavy obrazů a plastik slovenského výtvarného umění*. Západočeské nakladatelství, Odbor uměl-průmysl., čč. Společ. odboč. v Plzni. Plzeň 1950. 10 s.

ČADÍK, Jindřich. *Malíř a grafik A. J. Alex*. Katalog výstavy Zdenky Burghauserové. 99. výstava K. V. U. Aleš v Brně. Brno. 1935. 19 s.

- ČADÍK, Jindřich. *O čarovné moci mrtvé hlavy: poznámky na okraj uměleckého díla*. K. Beníško. Plzeň 1920. 133 s.
- ČADÍK, Jindřich. *O klenotnictví jižního Ruska ve starověku*. Západočeské umělecko-průmyslové muzeum. Plzeň 1926. 202 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Plzeňské vazby knižní doby gotické*. Umělecko-průmyslové museum. Plzeň 1919. 28 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Plzeňské vazby knižní doby gotické*. Umělecko-průmyslové museum. Plzeň 1919. 29 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce členskou výstavou Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni*. Západočeské Umělecko-průmyslové museum. Plzeň 1937. 18 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce po výstavě obrazů akad. malíře Frant. Kavána, řádného člena České akademie věd a umění*. Grafické závody Plzeň 1935. 20 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou akad. malíře F. V. Eisenreicha*. Plzeň 1937. 30 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou akademického malíře-legionáře O. Matouška, podplukovníka I. pl. v Č. Budějovicích*. Plzeň 1934. 19 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou Dobri Dobreva : od 13. prosince 1931 do 10. ledna 1932*. Západočeské Umělecko-průmyslové museum města Plzně. 1932. 18 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou obrazů Dobri Dobreva, akademického malíře bulharského: od 13. prosince 1931 do 10. ledna 1932*. Západočeské umělecko-průmyslové museum. Plzeň 1932. 18 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou obrazů paní Elizavety Konzulov-Vazové: od 13. března do 17. dubna 1932*. Západočeské Umělecko-průmyslové museum města Plzně. 1932. 18 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou Josefa Ullmanna, akad. malíře (1885-1931) a Vojtěcha Šípa, akad. sochaře (1885-1931)*. Západočeské Umělecko-průmyslové museum. Plzeň 1932. 20 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou kreseb a akvarellů z pozůstalosti Emanuela Salomona Friedberga-Mírohorského, polního podmaršálka, spisovatele a malíře českého*. Západočeské umělecko-průmyslové museum. Plzeň 1928. 29, 1 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou obrazů a grafických prací J. A. Alexe, akad. malíře a grafika v Praze*. Grafické závody Plzeň. 1931.
- ČADÍK, Jindřich. *Průvodce výstavou obrazů a kreseb Zdenky Burghauserové profesorky a ak. malířky v Praze*. Norma. Plzeň 1940.

- ČADÍK, Jindřich. *Řecké umění výtvarné*. Melantrich. Praha 1940.
- ČADÍK, Jindřich. *Seznam obrazů Václava Brožíka na výstavě v síni musejní*. Západočeské průmyslové muzeum. Plzeň 1947.
- ČADÍK, Jindřich. *Soubor sochařské práce O. Waltra, akademického sochaře v Plzni*.
- ČADÍK, Jindřich. *S.V.U. Myslbek*. Praha. Vladimír Žikeš, 1939.
- ČADÍK, Jindřich. *SVU Myslbek = The Myslbek Society of Plastic Artists*. Praha. Vladimír Žikeš, 1939. 1 sv. Nestr.
- ČADÍK, Jindřich. *Špachtle a paleta úsměvná: hrst veselých chviliek mezi umělci*. 1. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1966. 213 s.
- ČADÍK, Jindřich a ČTYROKÝ, V. *Modern glassmaking in Czechoslovakia. Prague*. Milka Hipmanová, 30 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Národ svým výtvarným umělcům, výstavy soudobého českého umění*. Výstava v Plzni. Umělecko-průmyslové muzeum. 16. prosinec 1941 -16. leden 1942. V Plzni. Svaz západočeských výtvarných umělců, 1941. 12 s.
- ČADÍK, Jindřich a ŠKORPIL, Václav. *Bratři Škorpilové ve vzpomínkách*. Pardubice: Východočeské muzeum, 1967. 44 s.
- ČADÍK, Jindřich. *Viktor Stretti. V Praze*. Československá grafická unie, 1938. 40 s.
- MEDEK, Rudolf a ČADÍK, Jindřich. *Souborná výstava obrazů Jindry Vlčka: naše legie v Rusku a v Sibiři*. 73. výstava K. V. U. Aleš v Brně. Brno: Polygrafia, [1932]. 15 s.
- ŠUSTA, Josef, ČADÍK, Jindřich et al. *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku: světla východu a Hellady*. Sv. 1. V Praze: Melantrich, c1940. 701 s.

Monografie a katalogy z výstav, kde je J. Čadík autorem textu

(úvodního slova, doslovu atp.)

ALEX, Adolf J. *Malíř a grafik A. J. Alex: ku 20 leté umělecké činnosti Mistra A. J. Alexe a jeho grafické dílo*. Praha XVIII (Střešovice, na Panenské č. 645) : Ferdinand Přenosil, [1936]. 15 s.

Alois Kalvoda: *17. výstava Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni*. Plzeň: Sdružení západočeských výtvarných umělců, 1931. 20 s.

BOETTINGER, Hugo. *Dr. Desiderius -Hugo Boettinger: výstava veselých kreseb:* [Pavilon S.V.M. Myslbek v Praze]. [Praha : s.n., 1936]. 33 s.

BOETTINGER, Hugo. *Portrétní kresby*. 2. rozš. vyd. Praha: Borový, 1937. 25, 99 s.

BRAUNOVÁ, Dagmar, ČADÍK, Jindřich a DUFKOVÁ, Marie. *Corpus vasorum antiquorum: République Tchèque : Pilsen, Musée de la Bohème de l'ouest*. Sv. 1. Pilsen : Musée de la Bohème de L'ouest. 2000. 72 s. ISBN 80-7247-020-5.

BRAUNOVÁ, Dagmar, ČADÍK, Jindřich a DUFKOVÁ, Marie. *Corpus vasorum antiquorum: République Tchèque : Pilsen, Musée de la Bohème de l'ouest*. Sv. 4. Pilsen : Musée de la Bohème de l'Ouest, 2000. 72 s. ISBN 80-7247-020-5.

České umění malířské: čtyřicet barevných pohlednic českých mistrů. Plzeň: Bebičko a Jeřáb, [1920]. 79 s. [doprovodný text napsali: Jindřich Čadík, Rudolf Kuchynka, Antonín Matějček]

DOLEŽAL, Antonín. *Deset plzeňských dřevorytů*. Plzeň: [s. n.], 1929. 4 s., 9 dřevorytů.

Dr. DESIDERIUS. *Portrétní kresby*. Praha: J. Štenc, 1930. 23 s., 79 tab.

Dr. DESIDERIUS. *Portrétní kresby: 1916-1930*. Praha: J. Štenc, 1930. 23 s., 79 l.

Dr. DESIDERIUS. *Portrétní kresby: 1916-1930*. Praha: J. Štenc, 1930. 23 s., [80] l.

KALVODA, Alois. *Alois Kalvoda: 17. výstava Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni:*[Katalog]. Plzeň: Sdružení západočeských výtvarných umělců, 1931. 20 s.

KALVODA, Alois. *Výbor prací z české krajiny*. Praha: Unie, 1924. 20 s.

Katalog členské výstavy Sdružení západočeských výtvarných umělců: březen r. 1939.

V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1939. 13 s.

Katalog módní výstavy krejčovské v Plzni: pořádá beseda samostatných krejčovských mistrů a mistrových v Plzni 23. -30. 3. 1924. V Plzni: Obchodní a živnostenská komora, 1924. 32 s.

Katalog výstavy akvarelů, kreseb a pastelů malířů Josefa Hodka a Aloise Moravce: od 4. října do 18. října 1931. Plzeň: Západočeské umělecko-průmyslové muzeum, 1931. 19 s.

Katalog výstavy módy a oděvní kultury v Plzni od 5. do 21. dubna 1930. V Plzni: Beseda samostat. krejčov. mistrů, 1930. 43 s.

Katalog výstavy obrazové fotografie: září-říjen 1929. Plzeň: Zpč. umělecko-prům. museum, 1929. Nestr.

Katalog výstavy obrazů akademického malíře Václava Radimského: od 3. 12. do 31. 12. 1939. V Plzni: Uměl. -prům. museum, 1939. 10 s.

Katalog výstavy obrazové fotografie: září-říjen 1929. Plzeň: Zpč. Umělecko-prům., museum, 1929. Nestr.

Katalog výstavy Zdenky Burghauserové: Topičův salon: 11. -30. dubna 1934. [Praha] : Kruh výtvarných umělkyň, 1934. [10] s.

KUDRNA, František (ed.). České umění malířské: čtyřicet barevných pohlednic českých mistrů. V Plzni: K. Beníško a F. Kudrna, [1920]. 57 s.

NĚMEJC, Augustin. Augustin Němejc : výběr z díla: Sdružení výtvarníků Purkyně: v Praze leden 1950 :[katalog 210. výstavy]. Praha: [s. n.], 1950. 10 s.

PÁTA, Jos. Et al. Prof. J. V. Mrkvička: 1856 - 1936 : k umělcově životní osmdesátce jeho přátel. V Praze: Čs.-bulharská vzájemnost, 1936. 40, 3 s.

Průvodce po výstavě bulharských mistrů prof. Ananase Michova a Georgie Christova: v únoru 1938. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1938. 25 s.

Průvodce po výstavě obrazů akad. malíře Frant. Kavána: 24. února-31. března 1935 : [Západočeské umělecko-průmyslové museum města Plzně]. V Plzni: Západočes. umělecko-prům. museum, 1935. 20 s.

Průvodce výstavou akad. Malíře F. V. Eisenreicha. Plzeň: J. Čadík, 1937. 30 s.

Průvodce výstavou akademického malíře-legionáře O. Matouška, podplukovníka I. pl. v Č. Budějovicích: 28.10. -212.1934. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1934. 19 s.

Průvodce výstavou bulharského umění grafického: 31.3. -29. 4. 1934. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1934. 22 s.

Průvodce výstavou obrazů a grafik malíře Josefa Hodka a umělecko-průmyslových prací knihaře Karla Šilingra v Plzni: od 22. října do 12. listopadu 1933. Plzeň: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1933. 27 s.

Průvodce výstavou obrazů Alexandra Mutafova, prof. stát. akademie výtvarných umění v Sofii: květen-červen 1935. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1935. 14, 1 s.

Průvodce výstavou česko-bulharského akad. malíře Ivana V. Mrkvičky: 5. duben -3. květen 1936. [Plzeň] : Grafika, 1936. 32 s.

Průvodce výstavou česko-bulharského akad. malíře Ivana V. Mrkvičky : 5. duben -3. květen 1936. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum města Plzně, 1936. 32 s.

Průvodce výstavou Josefa Ullmanna, akad. malíře (1870-1922) a Vojtěcha Šípa, akad. sochaře (1885-1931) : červen-září 1932. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1932. 20 s.

Průvodce výstavou kreseb, akvarelů a grafických listů malíře Antonína Doležala: 15. prosinec 1935-12. leden 1936 :[Západočeské umělecko-průmyslové museum města Plzně]. V Plzni : [nákl.vl.], 1935. 24 s.

Průvodce výstavou kreseb a akvarellů z pozůstalosti Emanuela Salomona Friedberga-Mírohorského, polního podmaršálka, spisovatele a malíře českého: [*1829†1908] : září-říjen 1928. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1928. 29, [1] s.

Průvodce výstavou kreseb, obrazů a grafických prací Jana Paroubka z Domažlic: 16.10.-20.11.1932. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1932. 22 s.

Průvodce výstavou Kruhu českoslov. Výtvarných umělkyň: od 11. ledna do 8. února 1931. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1931. 21 s.

Průvodce výstavou obrazů a grafik malíře Josefa Hodka a umělecko-průmyslových prací knihaře Karla Šilingra v Plzni: od 22. října do 12. listopadu 1933. Plzeň: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1933. 27 s.

Průvodce výstavou obrazů a kreseb profesora Bohumila Krse, akademického malíře: leden-únor 1934. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1934. 20 s.

Průvodce výstavou obrazů a kreseb Zdenky Burghauserové profesorky a akademické malířky v Praze: Západočeské umělecko-průmyslové museum města Plzně, 17.3.15.4.1940. Plzeň: Západočes. umělecko-prům. museum, 1940. 14, 1 s.

Průvodce výstavou obrazů a plastik Břetislava Bendy a Vincence Beneše 24.IV.1938-29.V.1938. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum města Plzně: [nákl.vl., 1938].18 s.

Průvodce obrazů, dřevorytů a kreseb Husova kraje akademického malíře a grafika, čs. legionáře Josefa Krejsy: 6.10.–10.11.1935. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1935. 27 s.

Průvodce výstavou obrazů Dobri Dobreva, akademického malíře bulharského: od 13. prosince do 10. ledna 1932. Plzeň: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1932. 18 s.

Průvodce výstavou obrazů Jindřicha Vlčka, akad. malíře a legionáře : naše legie v Rusku a v Sibiři : 28.10.-6.12.1931. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1931. 33, [1] s.

Průvodce výstavou obrazů, kreseb a affichí Alfonse Muchy, profesora a akad. malíře v Praze: 2.4.-30.4.1933. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1933. 30 s.

Průvodce výstavou obrazů paní Elizavety Konsulov-Vazové, akademické malířky bulharské: od 13. března do 17. dubna 1932. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1932. 11, [1] s.

Průvodce výstavou obrazů profesora Akademie výtvarných umění Maxe Pirnera (*1854†1924) : od 4. dubna do 10. května 1931. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1931. 39 s.

Průvodce výstavou ze současného bulharského umění: květen-červen 1936. V Plzni: Západočeské Umělecko-průmyslové museum města Plzně, 1936. 20 s.

Seznam děl souborné výstavy Františka Jakuba k jeho 60. narozeninám. V Praze: Myslbek, Sdružení výtvarných umělců a přátel československého umění, 1937. 20, 40 s.

Seznam obrazů Václava Brožíka na výstavě v síni musejní od 4. do 29. června 1947. Plzeň: Západočeské umělecko-průmyslové museum města Plzně, 1947. 14 s.

STRETTI, Viktor. *Obrazy Viktora Strettiho*. Výstava Vilímkovy galerie ... od 24. března do 21. dubna 1948]. Praha: Vilímkova galerie, 1948. 20 s.

VANĚK, Vladimír. *Prins Eugen*. Praha: Vladimír Žikeš, 1938. 39 s., [31] s.

VLČEK, Jindra. Jindra Vlček: Bilder aus meiner Heimat :[244. Ausstellung 18.I.15.II.1942 im Gebäude der Städtischen Bibliothek]. Königgrätz : Städtisches Gewerbemuseum, [1942]. 17 s.

Výstava akademických malířů rakouských Oskara Larsena a Alb. Egger-Lienze: leden 1930. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1930. 7 s.

Výstava grafik, kreseb a obrazů T.F.Šimona, profesora Akademie výt. Umění v Praze: 12. února-18. března. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1928. 27, [1] s.

Výstava Jaroslava Maška: 1891-1926 : 6. ledna – 5. února 1928. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1928. 27 s.

Výstava Karla Špillara, akademického malíře a profesora umělecko-průmyslové školy v Praze: duben-květen 1927. V Plzni: Západočeské umělecko-průmyslové museum, 1927. 16 s.

Výstava moderní grafiky jihoslovenské: SHS 10. října-20. listopadu 1926. V Plzni: Umělecko-průmyslové museum, 1926. 15 s.

Výstava obrazů akademického malíře Oldřicha Blažíčka, řádného profesora vysoké školy technické v Praze: duben-květen 1928. V Plzni: Západočeské uměleckoprůmyslové muzeum, 1928. 21, [1] s.

Výstava obrazů akademického malíře H. Boettingera: pořádá Západočeské uměleckoprůmyslové muzeum města Plzně od 7. března do 17. dubna 1926. V Plzni: Západočes. Uměl.-prům. muzeum, 1926. 16 s.

Články, (stati) – od Jindřicha Čadíka

(řazeno abecedně)

ČADÍK, Jindřich. Padesát let malíře české anabase. *Národní listy*. 1935, roč. 75, č. 244, s. 5. (5.9.1935)

ČADÍK, Jindřich. Za zesnulým univ. Prof. Dr. Vysokým. *Národní listy*. 1935, roč. 75, č. 240, s. 11. (1.9.1935)

ČADÍK, Jindřich. Ze sbírek ing. K. Zozuliho v Plzni. *Plzeňsko*. 1930, roč. 12, č. 5, s. 100.

ČADÍK, Jindřich. *Alois Kalvoda, akademický malíř, zámecký pán a sběratel*. Nová doba. 1937, roč. 43, č. 85, s. 1.*

ČADÍK, J. *Hugo Boettinger*. Český směr. 1934, roč. 36, č. 280, s. 1. Sig. SVK PK: 7116/34-3

ČADÍK, Jindřich. Malíři chodského kraje v Plzni. *Český deník*. 1939, roč. 28, č. 207, s. 11. (30.7.1939)

ČADÍK, Jindřich. Městské umělecko-průmyslové muzeum v Plzni. *Věstník plzeňských museí*. 1925, č. 12, s. 8-12.

ČADÍK, Jindřich. *Plzeňská musea*. Mladá stráž. 1927. Příl. Pod Radyní, roč. 5./11, č. 2, s. 19 a 27.

ČADÍK, Jindřich. *Japonské tapety z musejních sbírek*. Kulturní přehled. 1967, č. 4, s. 3.

ČADÍK, Jindřich. JUDr. Matouš Mandl 77 let. *Český deník*. 1942, roč. 30 (77), č. 24, s. 3. (25.1.1942)

ČADÍK, Jindřich. Plzeňská musea. *Stráž českého západu*. 1946, č. 14, s. 2.

ČADÍK, Jindřich. Prof. Dr. K. Chytil, učenec a učitel. *Národní listy*. 1934, roč. 74, č. 185, s. 6. (8.7.1934)

ČADÍK, Jindřich. Šedesát let grafika Františka Koblihy. *Národní politika*. 1937, roč. 55, č.

315, s. 8. (17.11.1937)

ČADÍK, Jindřich. Ti, kteří přetrvávají. *Pravda*. 1970, roč. 51, č. 257, s. 5. (29.10.1970)

ČADÍK, Jindřich. Všehrady u Kralovic. *Nová doba*. 1941, roč. 47, č. 222, s. 4.*

ČADÍK, Jindřich. Z Kyjeva a Vilna do Trpíst. *Pravda*. 1970, roč. 51, č. 150. Příl. Příloha Pravdy, č. 25, s. 4. (27.6.1970)

ČADÍK, Jindřich. Zmoudření nad Františkem Křížíkem. *Stráž českého západu*. 1947, roč. 3, č. 27, s. 3.

ČADÍK, Jindřich. 75 let JUDr. Matouše Mandla. *Národní listy*. 1940, roč. 80, č. 25, s. 1. (27.1.1940)

ČADÍK, Jindřich. Archivář Dr. Fridolín Macháček. *Časopis společnosti přátel starožitností*. 1943-1945, roč. 51-53, s. 144-146.

ČADÍK, Jindřich. Ladislav Lábek. *Časopis společnosti přátel starožitností*. 1943-1945, roč. 51-53, s. 141-144.

ČADÍK, Jindřich. Anabáze 1945. *Pravda*. 1969, roč. 50, č. 108. Příl. *Příloha Pravdy*, č. 19, s. 5. (9.5.1969)

ČADÍK, Jindřich. Antická kamej z Karlštejna. *Památky archeologické*. 1931, roč. (37) sešit 1, s. 1-5.

ČADÍK, Jindřich. Brandlova plzeňská epizoda. *Pravda*. 1970, roč. 51, č. 38. Příl. Příloha Pravdy, č. 6, s. 4. (14.2.1970)

ČADÍK, Jindřich. Domácí vazby v uměl-prům. museu v Plzni. *Plzeňsko*. 1919, roč. 1, č. 4, s. 6-13.

ČADÍK, Jindřich. Eduard Šimek : 1879-1929. *Český deník*. 1929, roč. 18 (65), č. 76, s. 3-4. (17.3.1929)

ČADÍK, Jindřich. F. V. Eisenreich. *Plzeňský svět*. 1929, roč. 1, č. 2, s. 29-30.

ČADÍK, Jindřich. Habent sua fata libelli : (Žlutický kancionál). In *BĚLOHLÁVEK, Miloslav (ed.). Minulostí Západočeského kraje*. Sv. 7. Plzeň: Západočeské nakladatelství v Plzni, 1970, s. 372-377.

ČADÍK, Jindřich. Haydn nezabral? *Pravda*. 1969, roč. 50, č. 126. Příl. Příloha Pravdy, č. 22, s. 3. (31.5.1969)

ČADÍK, Jindřich. Hugo Boettinger. *Český deník*. 1934, roč. 23 (70), č. 341, s. 1. (12.12.1934)

ČADÍK, Jindřich. In memoriam Eduarda Šimka, básníka, ředitele a senátora. *Plzeňsko*. 1936, roč. 18, č. 1, s. 17-21.

ČADÍK, Jindřich. Italské kapitoly. *Český deník*. 1921, roč. 10, č. 245, s. 3. (7.9.1921)

ČADÍK, Jindřich. Jan Zach. Quast. *Památky archeologické*. 1924, roč. 34, sešit 1, s. 578.

ČADÍK, Jindřich. Jubileum českého glyptika. *Národní listy*. 1937, roč. 77, č. 86, s. 1. (27.3.1937)

ČADÍK, Jindřich. K datování Plzeňské madony. In *BĚLOHLÁVEK, Miloslav (ed.). Minulost Západočeského kraje*. Sv. 5. Plzeň: Západočeské nakladatelství v Plzni, 1967, s. 228-229.

ČADÍK, Jindřich. K útokům p. B. Čuřína. *Český deník*. 1921, roč. 10, č. 330, s. 5. (1.12.1921)

ČADÍK, Jindřich. Malířské profily českého západu. *Plzeňsko*. 1922, roč. 4, č. 1, s. 810, č. 2, s. 24-27, č. 3, s. 49-50, č. 4, s. 62-64.

ČADÍK, Jindřich. Nová kniha o Polsku. *Český deník*. 1923, roč. 12, č. 102, s. 3. (15.4.1923)

ČADÍK, Jindřich. O kancionálu žlutickém. *Plzeňsko*. 1919, roč. 1, č. 3, s. 1-7.

ČADÍK, Jindřich. Jubileum nedoceneného. *Pravda*. 1970, roč. 51, č. 49, s. 5. (27.2.1970)

ČADÍK, Jindřich. K podobiznám Boženy Němcové. *Český deník*. 1940, roč. 29, č. 61, s. 11. (3.3.1940)

ČADÍK, Jindřich. Městského divadla výzdoba malířská. *Český deník*. 1942, roč. 30 (77), č. 287, s. 5. (18.10.1942)

ČADÍK, Jindřich. Naše budoucí sněmovny. *Český deník*. 1919, roč. 8, č. 123, s. 3. (5.5.1919)

ČADÍK, Jindřich. Naše divadlo jako památka umělecká. *Český deník*. 1942, roč. 30 (77), č. 273, s. 3. (4.10.1942)

ČADÍK, Jindřich. Na Zbirohu před 50 léty. *Pravda*. 1968, roč. 49, č. 288, s. 5. (30.11.1968)

ČADÍK, Jindřich. *Profesora O. Blažička dílo malířské*. Dílo. 1938, roč. 29, č. 3, s. 6582.

ČADÍK, Jindřich. Program odkazu Jos. Manesa : k dnešnímu stoletému výročí narozenin. *Český deník*. 1920, roč. 9, č. 130, s. 1. (12.5.1920)

ČADÍK, Jindřich. První vánoční výstava výtvarníků plzeňských. *Český deník*. 1919, roč. 8, č. 344, s. 3. (16.12.1919)

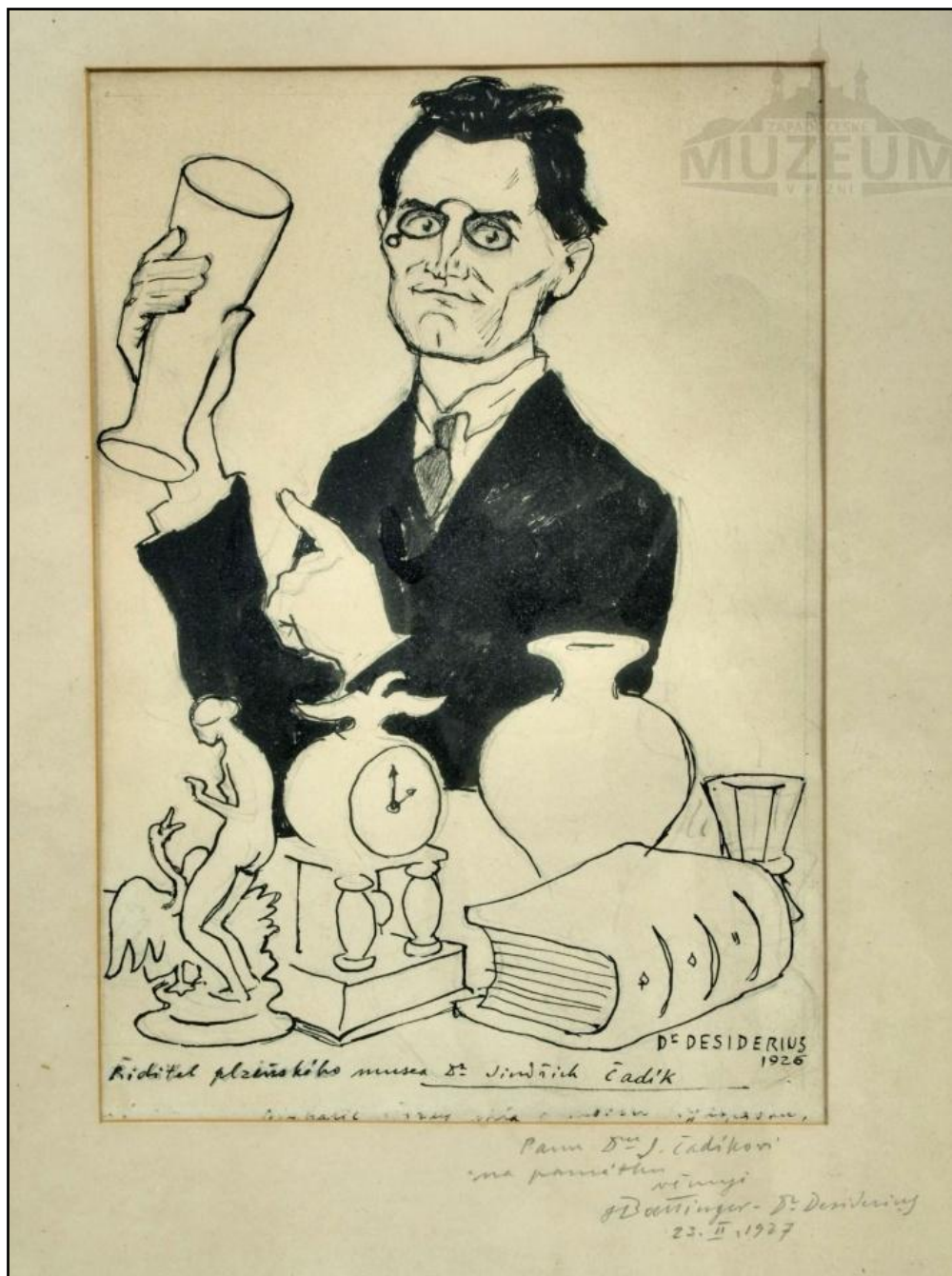
ČADÍK, Jindřich. První vánoční výstava výtvarníků plzeňských (dokončení). *Český deník*. 1919, roč. 8, č. 345, s. 3. (17.12.1919)

ČADÍK, Jindřich. Půlstoletí vítězství Mistra Augustina Němejce. *Nová doba*. 1941, roč. 47, č. 221, s. 5.

- ČADÍK, Jindřich. V nový život. *Český deník*. 1938, roč. 27, č. 241, s. 4. (11.12.1938)
- ČADÍK, Jindřich. Vojta Šíp. *Plzeňsko*. 1925, roč. 7, č. 2, s. 24-25.
- ČADÍK, Jindřich. Zapomenutá jubilea. *Národní listy*. 1915, roč. 55, č. 343, s. 9. (12.12.1915)
- ČADÍK, Jindřich. Z městského umělecko-průmyslového musea v Plzni: vazby papežů a králů. *Věstník plzeňských museí*. Příl. Plzeňska. 1923, č.3, s. 1-2, č. 4, s. 1-2, č. 4, s. 1-2, č. 5, s. 1-2.
- ČADÍK, Jindřich. Život, jenž tvořil dějiny města. *Český deník*. 1940, roč. 29, č. 26, s. 3-4. (28.1.1940)
- ČADÍK, Jindřich. 1879-1929. *Český deník*. 1929, roč. 18, č. 76, s. 3-4. (17. 3.1929)
- Čtvrtstoletí smrti Mikuláše Aleše. *Český deník*. 1938, roč. 27, č. 187, s. 9. (10.7.1938)
- Devadesát let Václava Brožíka. *Český deník*. 1941, roč. 30, č. 60, s. 9 a 12. (2.3.1941)
- Jos. Krejsa, malíř Husova kraje, zemřel. *Český deník*. 1941, roč. 30, č. 115, s. 12. (27.4.1941)
- Mistr Aug. Němejc sedmdesátníkem. *Český deník*. 1931, roč. 20 (67), č. 74, s. 3. (13.3.1931)
- Na paměť Aloise Kalvody. *Český deník*. 1944, roč. 32 (79), č. 172, s. 2. (24.6.1944)
- O nenakresleném plzeňském veselém obrázku dra Desideria. *Český deník*. 1940, roč. 29, č. 118, s. 3. (30.4.1940)
- REINACH, Salomon. *Památky archeologické*. 1932, roč. (38) 2, sešit 1-4., s. 70. *79 let dr. Matouše Mandla*. *Český deník*. 1944, roč. 32 (79), č. 22, s. 3. (23.1.1944)

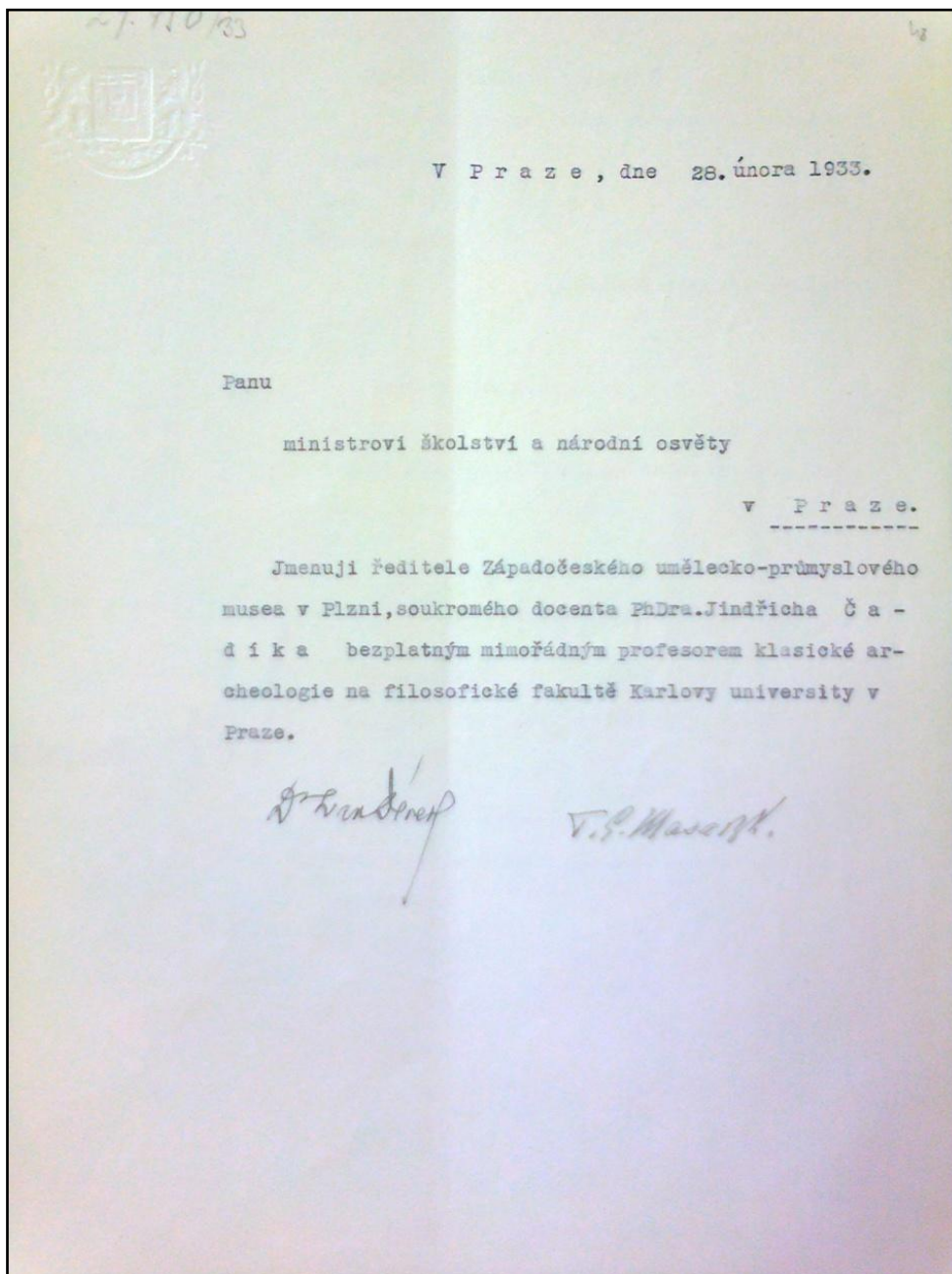

Obrazová příloha:

Kresba Hugo Boettingera, na níž je profesor Jindřich Čadík. (Archiv Umělecko-průmyslového muzea v Plzni.

(UMP24801 – kresba , Dr. Desiderius: „Ředitel plzeňského muzea dr. Jindřich Čadík“ 23.2 1927).

27.110/33
62
V P r a z e , dne 28. února 1933.

Panu

ministroví školství a národní osvěty

v P r a z e .

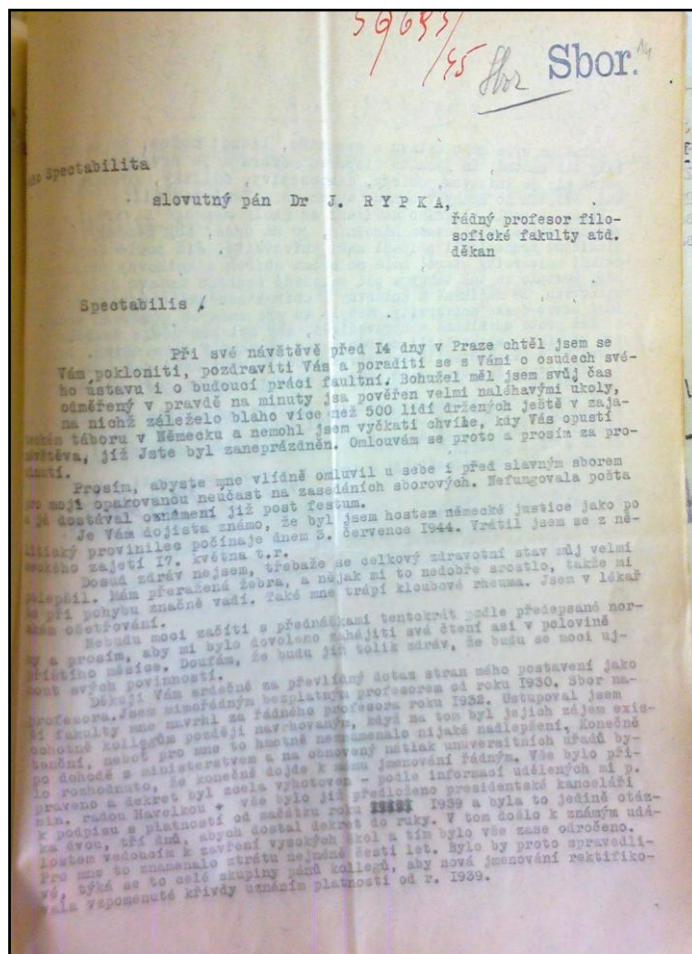
Jmenuji ředitele Západočeského umělecko-průmyslového
musea v Plzni, soukromého docenta PhDr. Jindřicha Č a -
d í k a bezplatným mimořádným profesorem klasické ar-
cheologie na filosofické fakultě Karlovy university v
Praze.

J. V. Masaryk

V. P. Masaryk

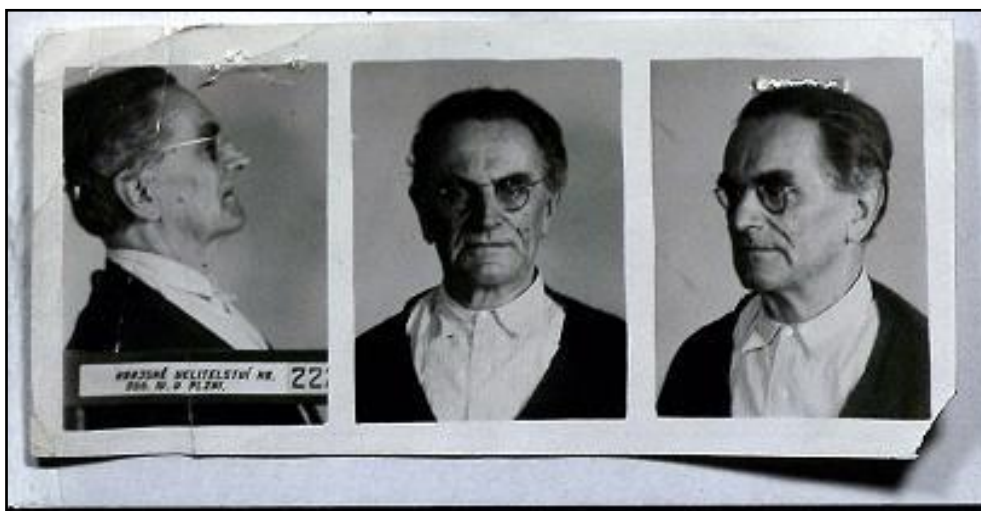
**Jmenování Jindřicha Čadíka bezplatným mimořádným profesorem klasické archeologie na FF UK
v Praze.**

(NA - Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík).

Dopis děkanovi Univerzity Karlovy J. Rypkovi po návratu z věznění za 2. sv. války.

(NA - Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík)

Foto profesora Jindřich Čadíka z vazby.

(ABS - Archiv bezpečnostních složek. Vyšetřovací svazek 2505 Plzeň.)

PŘIHLÁŠKA ŠKOD
vzniklých německou okupací v letech 1939-1945

Podepsaný profesor fakulty filosofické Karlovy university v Praze nemoha použítí úředně vydaného blanketu k přihláškám škod způsobených německou okupací profesorům vysokých škol, neboť na něho vzhledem k tomu, že jest profesorem bezplatným se edice normálního blanketu nehodí podává touto formou svoji přihlášku a prosí o její vyřízení.

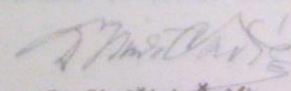
Přihlašovatel jmenovaný 28. února 1933 bezplatným mimořádným profesorem filosofické fakulty Karlovy university a ředitelem ústavu a semináře pro klasickou archeologii byl protiprávně dán na dovolenou po uzavření vysokých škol 1939. Jako bezplatný mimořádný profesor byl na svých počíticích zkrácen:

- 1./ přišel o remunerace za vedení ústavu a semináře pro klasickou archeologii semestrálně vyplácené v částce po 2000 Kčs tedy za deset semestrů.....20.000 Kčs
- 2./ přišel o částky plynoucí z tax rigorosních, jež lze vyčísliti přibližně minimální částkou 500 Kčs za jeden semestr, tedy za deset semestrů..... 5.000 Kčs
- 3./ přihlašovatel byl již roku 1934 navržen jednomyšlným usnesením prof. sboru za řádného profesora a r. 1939 podle sdělení mělo býti provedeno jeho jmenování placeným řádným profesorem s platností od 1. ledna 1940. Odložena dekretu byl ovšem přihlašovatel postižen velmi citelně, ale není mu možno říselně vyznačiti svou škodu, poněvadž nemá pro to ciferných údajů.

Po dobu války a okupace přihlašovatel byl ve službách Zápa-dočeského umělecko-průmyslového musea města Planě jako ředitel ve službě komunistní s platem podle nejvyššího stupně III. stupnice vysokoškolského státního úředitelství. Jiných platů neměl. Dokonce i tyto počítky byly mu odnaty, když byl 3. VII. 1944 zatčen gestapem a vězněn až do konce války.

Ze svrchu uvedeného je zjevné, že podpsanému vznikly ve smyslu vydaných úředních vyhlášek a seznamových blanketů vypočítatelné skutečné škody, jejich ohlášení není proveditelné na zaslaných formulářích. Proto podepsaný jich oznámení předkládá touto formou a sdvořil a prosí o jejich náhradu.

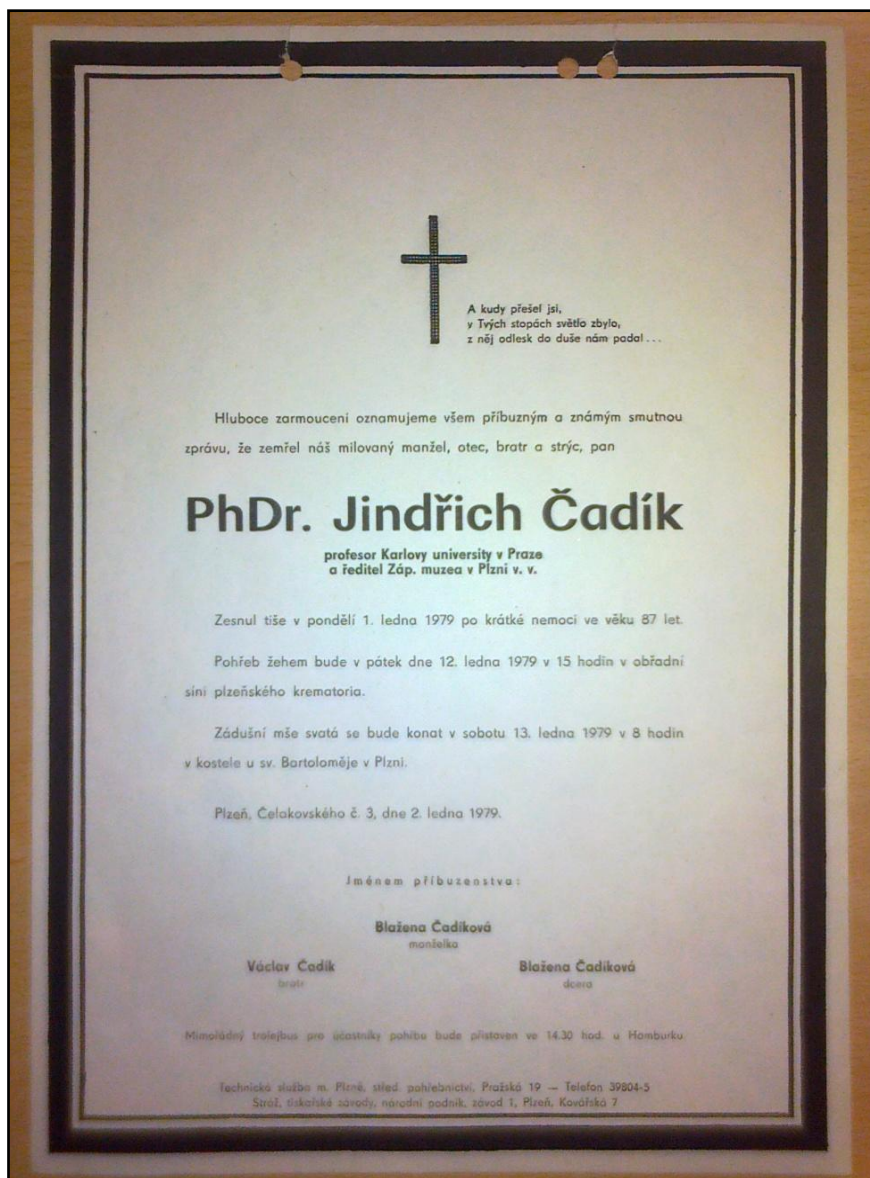
V Praze 5. VI. 1946

Dr. Jindřich Čadík,
prof. filosof. fakulty Karlovy
university v Praze.

FAKULTA FILOSOFICKÁ

Přihláška škod vzniklých německou okupací.

(NA - Národní archiv. Ministerstvo školství a kultury, Praha-osobní; karton 17; inv. č.: jindřich čadík)

Parte profesora Jindřicha Čadíka.

(AMP - Archiv města Plzně).